

POLITICA SOCIALĂ ȘI DE MEDIU

Aprobată de Consiliul Director al BERD în ședința sa din 7 mai 2014

Traducerile textului original al documentului sunt furnizate de BERD exclusiv pentru confortul cititorului. În timp ce BERD a acționat cu grija rezonabilă pentru a asigura autenticitatea traducerii, BERD nu garantează sau susține acuratețea traducerii. Bizuirea pe orice asemenea traducere va fi pe riscul exclusiv al cititorului. În niciun caz BERD, angajații sau agenții săi nu vor fi responsabili față de cititor sau față de oricine altcineva pentru orice inexactitate, eroare, omisiune, ștergere, defect și/sau orice modificare a oricărui conținut al traducerii, indiferent de cauză, sau pentru orice daune care rezultă din acestea. În cazul diferențelor sau neconcordanțelor dintre textul în limba engleză și traducerea în limba română, versiunea în limba engleză va prevala.

Politica socială și de mediu a BERD

A. Scopul prezentei politici

1. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD sau Banca) promovează „dezvoltarea ecologic rațională și durabilă” în toate activitățile sale investiționale și cooperare tehnică, în conformitate cu actul său constitutiv.¹ BERD consideră că sustenabilitatea socială² și a mediului înconjurător reprezintă un aspect fundamental al obținerii de rezultate în conformitate cu mandatul său referitor la tranziție și recunoaște că proiectele care sprijină sustenabilitatea socială și a mediului înconjurător sunt printre priorități de top ale activităților sale.
2. În Politica de față, termenul „proiect” se referă la setul de activități de afaceri definite pentru care un client dorește să obțină finanțare BERD sau în cazul în care finanțarea BERD a fost deja angajată, setul de activități de afaceri definite în contractele de finanțare, și așa cum se aprobă de Consiliul Director sau alt organism de decizie.
3. Politica de față prezintă modul în care Banca va aborda impacturile de natură socială și de mediu ale proiectelor sale prin:
  - definirea rolurilor și responsabilităților BERD și ale clienților săi în dezvoltarea, implementarea și operarea proiectelor în concordanță cu această Politică și cu Cerințele de Performanță
  - stabilirea drept obiectiv strategic de a promova proiectele care prezintă avantaje mari din punct de vedere social și de mediu
  - integrarea considerațiilor legate de sustenabilitatea socială și a mediului în toate activitățile sale.

B. Angajamentele BERD

4. Toate proiectele finanțate de BERD vor fi structurate astfel încât să respecte cerințele acestei Politici.
5. BERD a adoptat un set cuprinzător de Cerințe specifice de Performanță (CP-uri) pe care proiectele trebuie să le îndeplinească. Banca se așteaptă ca clienții săi să gestioneze problemele sociale și de mediu asociate proiectelor în vederea respectării CP-urilor pe o perioadă rezonabilă de timp.
6. BERD se va strădui în cadrul mandatului său să asigure prin procesele sale de evaluare și monitorizare socială și a mediului că proiectele sunt concepute, implementate și operate în conformitate cu cerințele regulamentare aplicabile și bunele practici internaționale (BPI).³ Aplicarea ierarhiei măsurilor de atenuare este centrală pentru această abordare.⁴

---

¹Articolul 2.1(vii) din Contractul de Înființare a BERD.

²În scopul acestei Politici, social se referă la acele aspecte care au legătură cu persoanele afectate de proiecte și comunitățile și lucrătorii acestora și asociate statutului socioeconomic, vulnerabilității, identității de gen, drepturilor omului, orientării sexuale, moștenirii culturale, forței de muncă și condițiilor de muncă, sănătății și siguranței și participării la luarea deciziilor.

³Buna practică internațională se referă la exercitarea abilității profesionale, diligenței, prudenței și precauției care s-ar aștepta în mod rezonabil din partea profesioniștilor calificați și experimentați angajați în același tip de demers în aceleași circumstanțe sau în circumstanțe similare la nivel global sau regional. Rezultatul acestei exercitări ar trebui să fie utilizarea de către proiect a celor mai adecvate tehnologii în circumstanțele specifice proiectului.

⁴Ierarhia măsurilor de atenuare include măsuri luate pentru a evita crearea de impacturi de natură socială sau de mediu de la începutul activităților de dezvoltare, iar în cazul în care acest lucru nu este posibil, pentru a implementa măsuri suplimentare care ar minimiza, atenua și, în ultimă instanță, compensa orice eventuale impacturi adverse reziduale.

7. BERD, în calitate de semnatară a Principiilor Europene privind Mediul,⁵ este angajată să promoveze adoptarea principiilor, practicilor și standardelor⁶ fundamentale de mediu ale UE prin proiecte finanțate de BERD, în cazul în care acestea se pot aplica la nivelul proiectului, indiferent de locația lor geografică. Dacă reglementările din țara gazdă diferă de standardele de mediu fundamentale ale UE, proiectele vor trebui să îndeplinească cerințele care sunt mai riguroase.
8. BERD recunoaște ratificarea acordurilor, tratatelor și convențiilor de mediu și sociale internaționale de către țările în care investește. În cadrul mandatului său, BERD se va strădui să structureze proiectele pe care le finanțează astfel încât acestea să fie ghidate de principiile relevante și cerințele fundamentale ale legislației internaționale. BERD nu va finanța cu bună știință proiecte care contravin obligațiilor ce revin țării respective în baza tratatelor și acordurilor internaționale relevante, după cum se va identifica în procesul de evaluare a proiectelor.
9. BERD recunoaște responsabilitatea clienților și activităților lor de afaceri de a respecta drepturile omului⁷ și că acest lucru este un aspect integral al sustenabilității sociale și a mediului înconjurător. Această responsabilitate implică respectarea drepturilor omului, evitând încălcarea drepturilor altor persoane și abordând impacturile adverse asupra drepturilor omului pe care activitățile lor de afaceri le pot cauza, sau la care pot contribui.
10. BERD consideră că egalitatea de gen este un aspect fundamental al unei economii de piață și a unei societăți democratice moderne, care funcționează adecvat. BERD se așteaptă ca clienții săi să identifice orice eventuale impacturi specifice unui sau altui sex, disproportionale și adverse, și se angajează să elaboreze măsuri de atenuare. În cazul în care este relevant, clienților li se va solicita să crească impactul pozitiv al proiectelor asupra sexelor prin promovarea egalității de șanse și emancipării socio-economice a femeilor, în special în legătură cu accesul la finanțe, servicii și angajare.
11. BERD va evalua măsura în care modificările de tarif cauzate de proiecte pot determina probleme ce țin de suportabilitatea nivelurilor de bază ale serviciilor pentru grupuri⁸ defavorizate și/sau vulnerabile ale populației, și se va asigura că sunt elaborate și implementate scheme eficiente de abordare a acestei probleme.
12. Prin implementarea acestei Politici, BERD va construi parteneriate cu clienții pentru a-i ajuta să adauge valoare activităților lor, să îmbunătățească sustenabilitatea pe termen lung și să își consolideze capacitatea de gestionare a aspectelor sociale și de mediu.
13. BERD recunoaște importanța abordării atât a cauzelor cât și a consecințelor schimbărilor climatice în țările în care investește. BERD se va angaja, oricând acest lucru este adecvat, în

---

⁵ Principiile Europene referitoare la Mediu (PEM) au fost adoptate de Consiliul Băncii Europene de Dezvoltare, BERD, Banca Europeană de Investiții, Corporația Nordică de Finanțare a Mediului și Banca Nordică de Investiții. PEM este o inițiativă lansată ca răspuns la impulsivitatea armonizării crescute a principiilor, practicilor și standardelor referitoare la mediu legate de finanțarea proiectelor. Angajamentele referitoare la PEM sunt reflectate în CP 1, 3, 4 și 10.

⁶ Standardele fundamentale referitoare la mediu ale Uniunii Europene sunt incluse în legislația secundară a UE, de exemplu, reglementări, directive și decizii. Normele procedurale adresate statelor membre și instituțiilor UE și jurisprudența Curții Europene de Justiție și Curții de Primă Instanță care se aplică statelor membre, instituțiilor UE și persoanelor fizice și juridice din UE sunt excluse din această definiție.

⁷ În scopurile acestei politici, BERD va fi ghidată de Declarația Universală a Drepturilor Omului, Declarația ONU privind Drepturile Omului și cele opt convenții principale ale Organizației Internaționale a Muncii.

⁸ În scopurile acestei Politici, grupuri vulnerabile se referă la persoane care, în virtutea identității sexuale, orientării sexuale, religiei, etniei, statutului de indigen, vârstei, dizabilității, dezavantajului economic sau statutului social pot fi afectate într-o măsură mai mare de impacturile proiectelor decât alții și care pot fi limitate în capacitatea lor de a pretinde sau profita de avantajele proiectelor. Persoanele și/sau grupurile vulnerabile pot de asemenea include, dar fără a se limita la, persoane sub limita sărăciei, persoane fără pământ, bătrâni, gospodării conduse de femei și copii, refugiați, persoane dislocate intern, minorități etnice, comunități care depind de resursele naturale sau alte persoane dislocate care nu pot fi protejate prin legislația națională și /sau internațională.

investiții inovatoare și asistență tehnică pentru a susține investițiile care au scop de a reduce emisii de carbon și oportunitățile de atenuare a și adaptare la schimbările climatice, precum și va identifica oportunități de a reduce emisiile în proiectele susținute de BERD. De asemenea, Banca își va susține clienții în elaborarea măsurilor de adaptare care promovează investițiile rezistente la schimbările climatice.

14. BERD va fi precaută în ceea ce privește abordarea de către aceasta a protecției, conservării, gestionării și utilizării sustenabile a resurselor naturale vii și va solicita ca proiecte relevante să includă măsuri pentru protecția și, unde este posibil, dezvoltarea ecosistemelor și a biodiversității pe care o adăpostesc acestea.
15. BERD respectă principiile de transparență, responsabilitate și implicare a părților interesate. BERD va furniza permanent informații pe scurt despre performanța Băncii în ce privește aspectele sociale și de mediu și se va angaja într-un dialog pertinent cu părțile interesate, în conformitate cu Politica BERD de Informare a Publicului (PIP). Banca va promova bune practici similare în rândul clienților săi.
16. BERD va lucra împreună cu alte instituții financiare internaționale, cu Uniunea Europeană, cu donatori bilaterali, agenții ale Națiunilor Unite și alte organizații în procesul de coordonare a intervențiilor efective de promovare a sustenabilității sociale și a mediului înconjurător la nivel regional sau sectorial în țările în care operează. În cazul co-finanțării de proiecte împreună cu alte instituții financiare internaționale, BERD se va strădui să coopereze cu acestea pentru a conveni asupra unei abordări comune a evaluării proiectelor, cerințelor proiectelor și monitorizării acestora.
17. Strategiile BERD la nivel de țară precum și strategiile și politicile sectoriale vor conține informații referitoare la eventualele provocări și oportunități de mediu și sociale asociate activităților planificate de BERD.
18. Prin cooperarea sa tehnică și dialogul privind politici publice, BERD va căuta oportunități pentru a consolida capacități de analiză și gestionare a problemelor sociale și de mediu în țările în care operează. BERD va facilita dezvoltarea unui context pentru ca clienții săi să obțină rezultate sustenabile din punct de vedere social și al mediului în proiectele lor.
19. În operațiunile sale interne, BERD va folosi BPI referitor la sustenabilitatea socială și a mediului înconjurător și se va strădui să lucreze cu furnizori și contractori care respectă standarde la fel de înalte.

C. Integrarea considerentelor de natură socială și de mediu în ciclul proiectelor

Rolul și responsabilitățile BERD

20. Responsabilitățile BERD sunt în conformitate cu rolul său de instituție financiară internațională care oferă finanțare bancară pentru proiecte prin utilizarea resurselor BERD aprobate de conducerea sa și Consiliul Director sau alt organism de decizie. Referitor la orice proiect specific de investiții sau de cooperare tehnică, nivelul angajamentului BERD este determinat de natura și obiectivul proiectului, disponibilitatea finanțării donatorilor, precum și circumstanțele specifice ale colaborării și relația cu clientul.
21. BERD se poate abține de la finanțarea unui proiect din motive sociale sau de mediu. BERD nu va finanța cu bună știință proiecte care implică sau au drept rezultat evacuări forțate.⁹ În plus, există

---

⁹ Acțiunile și/sau omisiunile care implică dislocarea constrânsă sau involuntară a persoanelor, grupurilor și comunităților din casele și/sau terenurile și resursele reprezentând proprietăți comune care au fost ocupate sau de care s-a depins, astfel eliminând sau limitând capacitatea unei persoane, grup sau comunități de a locui sau munci într-o anume locuință, rezidență

mai multe tipuri de activități pe care BERD nu le finanțează în conformitate cu Lista BERD de Excludere pe Criterii Sociale și de Mediu, inclusă ca Anexa 1 la această Politică.

22. BERD administrează o serie de Fonduri Speciale și fonduri de cooperare. Proiectele sau activitățile finanțate în totalitate sau în parte din Fonduri Speciale se vor conforma prezentei Politici. Pentru fondurile de cooperare, se va aplica de asemenea prezenta Politică; cu toate acestea, se pot aplica cerințe suplimentare privind donatorii în legătură cu chestiuni sociale sau de mediu, cu condiția să respecte prezenta Politică.

Ciclul de viață al proiectelor

Clasificare

23. BERD clasifică fiecare proiect pentru a stabili natura și nivelul investigațiilor sociale și de mediu, al dezvăluirilor de informații și implicării părților interesate, care sunt necesare, proporțional cu natura, locația, gradul de vulnerabilitate și mărimea proiectului, precum și importanța eventualelor sale impacturi adverse sociale și de mediu în viitor. Aspectele sociale și de mediu și riscurile asociate facilităților existente aferente proiectului, trecute și prezente, vor face obiectul evaluării aspectelor sociale și de mediu indiferent de clasificare.

Investiții directe¹⁰

24. Un proiect este clasificat în categoria A în cazul în care ar putea eventual avea impacturi sociale și/sau de mediu adverse semnificative care, la data clasificării, nu pot fi identificate sau evaluate cu ușurință și care, prin urmare, necesită un proces formalizat și participativ de evaluare a impactului social și de mediu. O listă de proiecte din Categoria A este prezentată în Anexa 2 la prezenta Politică.
25. Un proiect este clasificat în categoria B în cazul în care potențialele impacturi adverse ale sale, sociale și/sau de mediu, sunt specifice amplasamentului respectiv, și/sau identificate cu ușurință și abordate prin măsuri de atenuare. Cerințele privind evaluarea aspectelor sociale și de mediu pot varia în funcție de proiect și vor fi stabilite de BERD de la caz la caz.
26. Un proiect este clasificat în categoria C în cazul în care este probabil să aibă impacturi adverse minime sau niciun potențial impact advers, social și/sau de mediu, și poate fi abordat cu ușurință prin evaluarea limitată a aspectelor sociale și de mediu.
27. Se vor realiza Investigații Inițiale Sociale și de Mediu (IISM) în cazul în care nu sunt disponibile suficiente informații la data clasificării pentru a stabili categoria corespunzătoare și anvergura evaluării.

Intermediari financiari

28. Un proiect va fi clasificat în categoria „IF” dacă structura de finanțare implică furnizarea de fonduri prin intermediari financiari (IF) prin care IF¹¹ își asumă sarcina evaluării și monitorizării sub-proiectelor.

Abordarea generală a evaluării proiectelor

---

sau locație, fără furnizarea de, și acces la, forme adecvate de protecție legală sau de alt fel. Nu se referă la evacuări efectuate atât în conformitate cu legea cât și în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale privind drepturile omului.

¹⁰Proiectele BERD sunt împărțite în „Proiecte de Investiții Directe” și “Proiecte prin Intermediari Financiari”. În cazul Proiectelor prin Intermediari Financiari, clientul este un furnizor de servicii financiare, un fond de investiții sau altă entitate similară. Toate celelalte proiecte sunt denumite Proiecte de Investiții Directe.

¹¹ FI includ, printre alții, fonduri proprii private, bănci, companii de leasing, companii de asigurări și fonduri de pensii.

29. Toate proiectele fac obiectul unei evaluări din punct de vedere social și de mediu pentru a ajuta BERD să decidă dacă proiectul ar trebui finanțat și, în caz afirmativ, modul în care ar trebui abordate aspectele sociale și de mediu în procesul de planificare, implementare și operare a acestuia. Evaluarea va fi adecvată naturii și mărimii proiectului și va fi proporțională cu nivelul impacturilor și aspectelor sociale și de mediu și va ține cont de ierarhia măsurilor de evaluare. Evaluarea va stabili dacă proiectul poate fi implementat în conformitate cu prezenta Politică și CP-urile sale, va include evaluarea eventualelor riscuri financiare, legale și reputaționale și va identifica eventualele oportunități sociale și de mediu. Evaluarea aspectelor sociale și de mediu este integrată în evaluarea generală a proiectelor de către BERD. Banca poate angaja consultanță de specialitate din partea părților terțe pentru a ajuta la evaluarea chestiunilor specializate sau tehnice.
30. Evaluarea aspectelor sociale și de mediu realizată de către BERD include analizarea a trei elemente cheie: (i) impacturile și problemele sociale și de mediu legate de proiect; (ii) capacitatea și angajamentul clientului de a implementa proiectul în conformitate cu CP-urile relevante; și (iii) în măsura în care este adecvat, facilitățile și activitățile care sunt asociate proiectului dar nu sunt finanțate de BERD. Scopul evaluării aspectelor sociale și de mediu realizate de BERD se va defini de la caz la caz și va analiza de asemenea eventualele riscuri și răspunderi asociate activelor gajate ca și garanție.
31. Clientul are răspunderea de a asigura că sunt furnizate informații adecvate astfel încât Banca să poată efectua o evaluare a aspectelor sociale și de mediu în conformitate cu prezenta Politică. Rolul Băncii este să: (i) analizeze informațiile clienților; (ii) ofere îndrumare pentru a ajuta clienții în elaborarea măsurilor adecvate conforme cu ierarhia măsurilor de atenuare pentru abordarea impacturilor sociale și de mediu în vederea respectării CP-urilor relevante; și (iii) ajute la identificarea oportunităților de obținere a unor beneficii sociale sau de mediu suplimentare.
32. BERD recunoaște că proiectele pot avea diferite niveluri de informații disponibile la momentul evaluării Băncii. În anumite cazuri, utilizarea propusă a sumelor provenite din investiția BERD și amprenta socială și de mediu asociată sunt cunoscute și înțelese în mare măsură la momentul deciziei Băncii de a investi, așa cum este caracteristic pentru finanțarea tradițională a proiectelor. Totuși, în alte cazuri, investiția Băncii nu poate fi direcționată către active fizice specifice, cum ar fi finanțarea capitalului de lucru și unele tipuri de investiții de capital, sau va duce la investiții viitoare. În aceste circumstanțe, utilizarea propusă a sumelor și amprenta socială și de mediu sunt în mare parte nedeterminate la momentul deciziei BERD de a investi. Prin urmare, Banca va (i) evalua investiția în baza riscurilor și impacturilor inerente sectorului specific și a contextului activității de afaceri, și va (ii) evalua capacitatea clientului de a implementa proiectul în conformitate cu CP-urile.
33. În cazul în care BERD este abordată pentru finanțarea unui proiect care este în curs de construire, sau în cazul în care proiectul a primit permisiunile sale din țara gazdă, inclusiv aprobarea evaluărilor impactului social și de mediu local, evaluarea Băncii va include o analiză a decalajelor referitoare la conceptul și implementarea proiectului în baza CP-urilor pentru a identifica dacă sunt necesare studii și/sau măsuri de atenuare suplimentare în vederea respectării cerințelor BERD.
34. Evaluarea BERD impune clienților să identifice părțile potențial afectate de proiecte și/sau interesate în proiecte, să dezvăluie informații suficiente despre impacturile și problemele care rezultă din proiecte și să se consulte cu părțile interesate în mod pertinent și adecvat din punct de vedere cultural. În mod specific, BERD le cere clienților săi să implice părțile relevante proporțional cu eventualele impacturi asociate proiectului și nivelul de preocupare. Această implicare a părților interesate ar trebui efectuată ținând cont de spiritul și principiile Convenției UNECE privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu. Pentru proiecte care fac obiectul EISM și au potențialul de a avea impacturi de mediu semnificative la nivelul granițelor internaționale, Banca va încuraja

abordarea Convenției UNECE privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier, indiferent de locația geografică a unui proiect sau eventualele impacturi ale acestuia. Banca poate, în unele cazuri, să desfășoare propriile sale activități de consultare publică pentru a măsura părerile părților interesate. Identificarea și implicarea părților interesate pot face de asemenea parte din activitățile de cooperare tehnică ale Băncii, după cum este adecvat.

35. Pentru proiectele prin IF, BERD va efectua un studiu de evaluare a IF și a portofoliului acestuia pentru a evalua (i) politicile și procedurile sociale și de mediu existente ale IF și capacitatea acestuia de a le implementa, (ii) problemele sociale și de mediu legate de portofoliul curent și posibil viitor al IF, și (iii) măsuri necesare pentru a consolida sistemul existent de protecție socială și de mediu al IF.

Cerințe de Performanță

36. Proiectele trebuie să respecte BPI privind sustenabilitatea socială și a mediului înconjurător. Pentru a-i ajuta pe clienți și/sau proiectele acestora să satisfacă această cerință, Banca a definit CP-uri specifice pentru domeniile cheie ale sustenabilității sociale și mediului înconjurător, enumerate mai jos:

- CP 1 – Evaluarea și gestionarea impacturilor și problemelor sociale și de mediu
- CP 2 – Forța de muncă și condițiile de muncă
- CP 3 – Eficiența resurselor, prevenirea și controlul poluării
- CP 4 – Sănătate și siguranță
- CP 5 – Achiziționarea de terenuri, relocarea involuntară și dislocarea economică
- CP 6 – Conservarea biodiversității și managementul durabil al resurselor naturale vii
- CP 7 – Popoare indigene
- CP 8 – Moștenirea culturală
- CP 9 – Intermediari financiari
- CP 10 – Furnizarea de informații și implicarea părților interesate

Proiectele de investiții directe trebuie să respecte CP-urile 1 - 8 și 10; proiectele prin IF trebuie să respecte CP-urile 2, 9 și cerințele privind sănătatea și siguranța muncii ale CP 4. Fiecare CP definește, în obiectivele sale, rezultatele dorite, urmate de cerințe specifice referitoare la proiecte pentru a ajuta clienții să obțină aceste rezultate. Respectarea legii naționale relevante este parte integrantă din toate CP-urile.

37. Proiectele care implică noi facilități sau activități de afaceri vor fi concepute astfel încât să respecte CP-urile de la bun început. Dacă un proiect implică facilități sau activități existente care nu respectă CP-urile la momentul aprobării Consiliului, clientul va trebui să adopte măsuri satisfăcătoare pentru BERD, care sunt fezabile din punct de vedere tehnic și financiar și rentabile pentru a obține conformitatea acestor facilități sau activități cu CP-urile într-o perioadă de timp acceptabilă pentru BERD. În plus, BERD va lucra cu clienții săi pentru gestionarea riscurilor sociale și de mediu conforme CP-urilor în celelalte operațiuni ale lor care sunt asociate cu proiectul dar nu fac parte din acesta.
38. În cazul în care proiectul implică finanțarea generală corporatistă, finanțarea de capital de lucru sau finanțarea prin participare la capital propriu pentru o companie cu mai multe locații, se va solicita clientului să elaboreze măsuri la nivel corporativ (spre deosebire de nivelul specific proiectului) pentru respectarea CP-urilor într-o perioadă rezonabilă de timp. În cazul în care utilizarea sumelor este pentru active fizice specifice, utilizarea sumelor va face obiectul Cerințelor de Performanță. În cazul sumelor care nu sunt orientate spre active fizice specifice, se vor aplica cerințele paragrafului 32 de mai sus.

Performanța părților terțe

39. În anumite situații, capacitatea proiectului de a respecta CP-urile va depinde de activitățile unor terțe părți.¹² BERD dorește să asigure că proiectele pe care le finanțează obțin rezultate conforme cu CP-urile chiar dacă rezultatele depind de performanța terțelor părți. În cazul în care riscul legat de o terță parte este mare și clientul are control sau influență asupra acțiunilor și comportamentului terței părți, BERD va cere clientului să colaboreze cu terța parte în vederea obținerii unor rezultate în concordanță cu CP. Se vor stabili cerințe și acțiuni specifice de la caz la caz. Anumite riscuri ale terțelor părți pot avea drept consecință decizia Băncii de a se abține de la finanțarea proiectului.

Luarea deciziilor

40. Documentația prezentată Consiliului Director sau altui organism de decizie al BERD pentru aprobarea unui proiect va include o descriere a evaluării aspectelor sociale și de mediu, impacturilor și problemelor fundamentale, măsurilor de atenuare identificate și un rezumat al implicării părților interesate, precum și modul în care aceste impacturi și probleme sunt sau vor fi abordate de clienți. Consiliul Director sau alt organism de decizie va lua în considerare comentariile și preocupările părților interesate în procesul său de luare a deciziilor ca parte a evaluării beneficiilor și riscurilor generale ale proiectului.
41. Consiliul Director al BERD are latitudinea de a conveni, ca o condiție a finanțării BERD, ca anumite elemente ale evaluării aspectelor sociale și de mediu să aibă loc după aprobarea Consiliului și după semnarea acordurilor de finanțare. Consiliul va analiza impacturile, riscurile și beneficiile generale ale abordării propuse. În cazul în care un proiect a fost aprobat în aceste condiții, Documentul de Rezumat al Proiectului va include o descriere a acestei abordări.

Documentația juridică

42. Acordurile de finanțare ale BERD cu clienții cu privire la un proiect vor include prevederi specifice care vor reflecta cerințele BERD privind aspectele sociale și de mediu. Acestea includ conformarea cu toate CP-urile aplicabile, precum și prevederi referitoare la raportarea problemelor sociale și de mediu, implicarea părților interesate și monitorizare. Documentele juridice vor include de asemenea, în cazul în care este adecvat, drepturi și/sau remedii pentru Bancă în cazul în care o societate debitoare sau în care s-a investit nu implementează prevederile sociale și de mediu conforme cu cerințele acordurilor de finanțare.

Monitorizare

43. BERD analizează performanța socială și de mediu a proiectelor și conformitatea cu angajamentele sociale și de mediu așa cum acestea sunt convenite în documentația juridică. Gradul de monitorizare va fi proporțional cu impacturile și problemele sociale și de mediu asociate proiectului, incluzând atât investițiile directe cât și proiectele prin IF. Cel puțin, cerințele referitoare la monitorizare și angajamentele vor include analiza Rapoartelor Anuale Sociale și de Mediu referitoare la proiecte întocmite de clienți. De asemenea, BERD poate verifica periodic informațiile referitoare la monitorizare întocmite de clienți prin vizitarea proiectelor la amplasament de către specialiștii pe probleme sociale și de mediu ai Băncii și/sau experți independenți.
44. Dacă clientul nu respectă angajamentele sale sociale și de mediu așa cum sunt menționate în acordurile juridice, BERD poate conveni cu clientul măsuri de remediere care se vor lua de client în vederea obținerii conformității. Dacă clientul nu respectă măsurile de remediere convenite,

---

¹²O terță parte poate fi, printre altele, o instituție guvernamentală, un contractor, un furnizor cu care proiectul/clientul are o implicare substanțială sau un operator al unei facilități sau serviciu asociat.

Banca poate exercita acțiunile și/sau exercita remediile din acordurile de finanțare pe care le consideră adecvate. De asemenea, BERD va revizui cu clientul orice oportunități de îmbunătățire a performanței legate de proiecte.

Modificări operaționale

45. Modificări în ce privește natura și anvergura proiectului pot apărea după aprobarea BERD și semnarea acordurilor de finanțare. Astfel de modificări pot avea asociate semnificative implicații sociale sau de mediu. Atunci când apar aceste modificări semnificative, Banca va face o evaluare a aspectelor sociale și de mediu ale modificărilor relevante în conformitate cu prezenta Politică și orice cerințe suplimentare referitoare la evaluare și implicarea părților interesate, și măsuri de atenuare a impactului social și de mediu vor fi incorporate în documentația modificată/restructurată aferentă proiectului. În cazul în care modificările operaționale au drept consecință un scenariu semnificativ diferit al aspectelor sociale și/sau de mediu față de cel aprobat de Consiliu, modificarea va fi raportată conducerii superioare și, dacă este cazul, conform politicilor aplicabile ale BERD, prezentată Consiliului spre informare sau aprobare.

D. Informarea publicului și răspunderea BERD față de acesta

46. BERD va publica un raport anual axat pe sustenabilitatea socială și a mediului cu privire la activitățile sale și la implementarea prezentei Politici.
47. Aspectele sociale și de mediu referitoare la proiecte finanțate de BERD vor fi prezentate pe scurt în Documentele Rezumative ale Proiectelor conform Politicii Băncii de Informare a Publicului.¹³
48. Departamentul de Evaluare al Băncii evaluează dimensiunile performanței sociale și de mediu pe care le au proiectele finanțate de BERD după cum este adecvat, în conformitate cu Politica de Evaluare a Băncii și notele de îndrumare relevante.
49. BERD a creat Mecanismul de Reclamații privind Proiecte (MRP) pentru a evalua și analiza reclamațiile referitoare la proiectele finanțate de Bancă. MRP oferă persoanelor, organizațiilor și grupurilor locale care percep un prejudiciu care decurge dintr-un proiect al Băncii o modalitate de a depune reclamații și de a solicita asistență privind soluționarea problemelor independente de operațiunile bancare. De asemenea, aceasta se poate utiliza de persoane sau grupuri pentru a depune o reclamație în cazul în care consideră că Banca nu a respectat prezenta Politică sau componentele PIP specifice proiectelor.

E. Promovarea investițiilor care prezintă beneficii mari din punct de vedere social și al mediului, inclusiv prin realizarea de parteneriate cu alte părți

50. BERD va promova proiecte și inițiative care sunt concepute special pentru a genera beneficii semnificative sociale și de mediu. Această abordare va include:
- acordarea de cooperare tehnică pentru a completa proiectele BERD existente sau propuse
  - îmbunătățirea contextului prin cooperare tehnică și dialog privind politici publice, astfel încât clienții BERD să poată aborda în condiții mai bune aspectele sociale sau de mediu
  - promovarea proiectelor de investiții separate în domenii prioritare
  - promovarea eficienței resurselor în proiecte
  - finanțarea proiectelor pilot pentru a explora potențialele direcții noi de afaceri care să genereze beneficii semnificative sociale sau de mediu.

F. Aranjamente instituționale și de implementare

---

¹³DPRP vor fi disponibile la Biroul de Publicații al BERD și pe site-ul BERD (www.ebrd.com).

51. Pentru a asigura abordarea suficientă a direcțiilor strategice prezentate mai sus, BERD va aloca responsabilități și resurse adecvate pentru implementarea eficientă a prezentei Politici. Banca va menține resurse corespunzătoare de personal pentru supravegherea proceselor de evaluare și monitorizare a aspectelor sociale și de mediu și pentru inițierea și dezvoltarea de proiecte cu efecte benefice pe plan social și de mediu.
52. Prezenta Politică va intra în vigoare la șase luni de la aprobarea de către Consiliul Director. Proiectele care sunt aprobate inițial de către conducerea Băncii¹⁴ înainte de intrarea în vigoare a prezentei Politici vor face obiectul Politicii în vigoare la momentul aprobării inițiale a proiectului.
53. BERD va elabora și menține proceduri referitoare la aspecte sociale și de mediu și instrucțiuni și instrumente corespunzătoare pentru a sprijini implementarea prezentei Politici și va asigura că personalul implicat este instruit corespunzător cu privire la cerințele prezentei Politici.
54. BERD va continua să fie sprijinită de propriul Consiliu de Consultanță pe Probleme Sociale și de Mediu (ESAC) ale cărui opinii cu privire la politicile generale și politicile și strategiile sectoriale vor fi solicitate înainte de finalizarea acestora. De asemenea, opiniile acestui consiliu pot fi solicitate cu privire la aspecte specifice ce țin de proiectele și activitățile BERD.
55. BERD va monitoriza și evalua permanent performanța în ce privește problemele sociale și de mediu a proiectelor pe care le finanțează prin raportare la obiectivele prezentei Politici. Prezenta Politică va fi revizuită încontinuu și poate fi modificată sau actualizată, sub rezerva aprobării Consiliului Director. Pe lângă aceasta, prezenta Politică urmează să fie revizuită de către Consiliul Director la fiecare cinci ani.

---

¹⁴La data adoptării prezentei Politici, această aprobare inițială este denumită cu termenul de „Analiză a conceptului”.

Anexa 1: Lista BERD de excludere pe criterii sociale și de mediu

BERD nu va finanța, în mod direct sau indirect, cu bună știință, proiecte care implică următoarele:

- producția sau comercializarea oricărui produs sau activități considerate ilegale conform legilor sau reglementărilor din țara gazdă (naționale) sau conform convențiilor sau acordurilor internaționale sau care face obiectul scoaterii eşalonate din uz sau interdicțiilor pe plan internațional cum ar fi:
  - producția sau comercializarea de produse care conțin PCB¹⁵
  - producția sau comercializarea de produse farmaceutice, pesticide /ierbicide și alte substanțe periculoase care fac obiectul scoaterii eşalonate din uz sau interdicțiilor pe plan internațional¹⁶
  - producția sau comercializarea de substanțe care distrug stratul de ozon, care fac obiectul scoaterii eşalonate din uz pe plan internațional¹⁷
  - comercializarea de specii sălbatice de faună și floră sau producția sau comercializarea de produse din specii sălbatice de faună și floră ce fac obiectul convenției CITES¹⁸
  - circulația transfrontalieră de deșeuri interzise de legislația internațională¹⁹
- producția, utilizarea sau comercializarea de fibre de azbest nelipite sau de produse care conțin azbest
- activități interzise de legislația țării gazdă sau de convenții internaționale referitoare la conservarea biodiversității sau la protejarea moștenirii culturale²⁰
- pescuitul cu năvoade plutitoare în mediul marin folosind năvoade care depășesc lungimea de 2,5 km
- transportul petrolului sau altor substanțe periculoase în nave-cisternă care nu se conformează cerințelor IMO²¹

---

¹⁵PCB: Bifenilii policlorinați sunt un grup de substanțe chimice cu un grad mare de toxicitate. PCB se pot găsi în transformatoarele electrice cu ulei, condensatoarele și aparatajele electrice de conexiuni fabricate în intervalul 1950-1985.

¹⁶Documente de referință sunt Regulamentul (CEE) nr. 2455/92 din 23 iulie 1992 al Consiliului Privind Exportul și Importul de Anumite Substanțe Chimice Periculoase, modificat periodic; Lista Consolidată a Națiunilor Unite a Produselor al căror Consum și/sau Vânzare a fost Interzisă, care au fost Retrase, Restricționate Strict sau Nu au Fost Aprobate de Guverne; Convenția privind Procedura de Consimțământ Prealabil în Cunoștință de Cauză Aplicabilă Anumitor Produși Chimici și Pesticide Care Fac Obiectul Comerțului Internațional (Convenția de la Rotterdam); Convenția de la Stockholm privind Poluanții Organici Persistenți; Clasificarea Pesticidelor după Gradul de Risc de către Organizația Internațională a Sănătății.

¹⁷Substanțe Care Distrug Pătura de Ozon (SCDPO): Compuși chimici care reacționează cu ozonul din stratosferă și îl distrug, provocând mult mediatizatele „găuri de ozon”. Protocolul de la Montreal privind Substanțele Care Distrug Pătura de Ozon enumeră SCDPO și datele prevăzute pentru reducerea și scoaterea eşalonată din uz a acestora. O listă a compușilor chimici reglementați de Protocolul de la Montreal, care include aerosoli, agenți refrigeranți, agenți spumanti, solvenți și agenți de protecție anti-incendiu, împreună cu detalii referitoare la țările semnatare și la datele propuse pentru scoaterea eşalonată din uz, poate fi obținută de la Programul de Mediu al Națiunilor Unite.

¹⁸CITES: Convenția privind Comerțul Internațional cu Specii Periclitare de Faună și Floră Sălbatice. O listă a speciilor protejate de CITES este disponibilă la secretariatul CITES.

¹⁹Documente de referință sunt: Regulamentul (CE) nr. 1013/2006 din 14 iunie 2006 privind transferurile de deșeuri; Decizia C(2001)107/Final a Consiliului OCDE privind revizuirea Deciziei C(92)39/Final privind controlul circulației transfrontaliere a deșeurilor destinate operațiilor de recuperare; Convenția de la Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora.

²⁰Convenții internaționale relevante includ: Convenția privind Conservarea Speciilor Migratoare de Animale Sălbatice (Convenția de la Bonn); Convenția privind Zonele Umede de Importanță Internațională, în special ca Habitat al Păsărilor Acvatice (Convenția de la Ramsar); Convenția privind Conservarea Vieții Sălbatice și a Habitatelor Naturale din Europa (Convenția de la Berna); Convenția Privind Protecția Moștenirii Culturale și Naturale Mondiale; Convenția privind Diversitatea Biologică.

²¹Aceasta include: nave-cisternă care nu dețin toate certificatele prevăzute de Convenția Internațională privind Prevenirea Poluării de către Nave (MARPOL), Convenția Internațională privind Siguranța Vieții pe Mare (SOLAS) (inclusiv, dar fără a se limita la respectarea Codului Internațional de Management al Siguranței), cisterne trecute pe lista neagră de Uniunea Europeană sau interzise prin Memorandumul de Înțelegere de la Paris privind Controlul Statului Portului (MI de la Paris) și

- comerțul cu mărfuri care nu au autorizațiile necesare de import sau export sau altă dovadă a autorizației de tranzit din țările respective de export, de import și de tranzit, dacă este aplicabil.

---

nave-cisternă ce urmează a fi scoase eșalonat din uz conform reglementării MARPOL 13G. Nu se vor folosi nave-cisternă cu un singur perete, vechi de peste 25 de ani.

Anexa 2: Proiecte din Categoria A

Această listă se aplică proiectelor „greenfield” sau proiectelor majore de extindere sau transformare – conversie din categoriile enumerate mai jos. Tipurile de proiecte enumerate mai jos sunt exemple de proiecte care ar putea avea drept consecință eventuale impacturi adverse sociale și/sau de mediu semnificative și prin urmare necesită o evaluare a impactului social și de mediu. Clasificarea fiecărui proiect va depinde de natura și amploarea oricăror impacturi sociale sau de mediu adverse, efective sau posibile în viitoare, determinate de specificul naturii, locației, gradul de vulnerabilitate și mărimea proiectului.

1. Rafinările de țiței (cu excepția întreprinderilor producătoare exclusiv de lubrifianți pe bază de țiței) și instalațiile de gazificare și lichefiere a 500 de tone sau mai mult de cărbune sau șisturi bituminoase pe zi.
2. Centralele termice și alte instalații de ardere cu o putere calorică de 300 megawați²² sau mai mult și centralele nucleare și alte reactoare nucleare, inclusiv demontarea sau scoaterea din uz a unor astfel de centrale sau reactoare (cu excepția instalațiilor de cercetare pentru producerea și conversia materialelor fisionabile și fertile, cu o putere maximă nu mai mare de 1 kilowatt sarcină termică continuă).
3. Instalațiile de producere sau îmbogățire a combustibililor nucleari, de re prelucrare, depozitare sau distrugere finală a combustibililor nucleari iradiați, sau de depozitare, distrugere sau prelucrare a deșeurilor radioactive.
4. Combinate metalurgice de topire inițială a fontei și oțelului; instalațiile de producere a metalelor brute neferoase din minereuri, minereuri preparate sau materii prime secundare prin procese metalurgice, chimice sau electrolitice.
5. Combinate chimice: acele instalații de fabricație de substanțe la scară industrială folosind procese de conversie chimică, în care sunt implicate mai multe unități de producție care sunt intercorelate funcțional și care sunt destinate fabricației de: substanțe chimice organice de bază; substanțe chimice anorganice de bază; îngrășăminte agricole pe bază de fosfor, azot sau potasiu (îngrășăminte simple sau mixte); produse de sănătate de bază din plante și biocizi; produse farmaceutice de bază, folosind un proces chimic sau biologic; materiale explozive.
6. Construcția de autostrăzi, drumuri pentru circulație rapidă și căi ferate pentru trafic feroviar interurban; aeroporturi cu piste de bază având o lungime de 2.100 metri sau mai mult; șosele noi cu patru sau mai multe benzi sau amenajarea și/sau lărgirea șoselelor existente pentru a asigura patru sau mai multe benzi, în cazul în care șoselele noi sau secțiunile reamenajate și/sau lărgite de drum au o lungime continuă de 10 km sau mai mult.
7. Conducte, terminale și facilități asociate pentru transportul la scară mare al gazelor, petrolului și al chimicalelor.
8. Porturi maritime și cursuri interne de apă navigabile și porturi pentru traficul pe căi navigabile interne, la scară mare; porturi comerciale, dane legate de uscat pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor și porturi exterioare (cu excepția danelor de transbordare).
9. Instalații de tratare și distrugere a deșeurilor pentru incinerarea, tratarea chimică sau depozitarea în gropi de gunoi a deșeurilor periculoase sau toxice.
10. Instalații de distrugere a deșeurilor, la scară mare, pentru incinerarea sau tratamentul chimic al deșeurilor nepericuloase.
11. Diguri mari²³ și alte îndiguiri pentru stăvilirea apelor sau depozitarea permanentă a apelor.

---

²²Echivalentă cu o putere electrică brută de 140 MW în cazul centralelor termice cu turbine cu abur și turbine cu gaz cu un singur ciclu.

²³Conform definiției Comisiei Internaționale pentru Diguri Mari (ICOLD), un dig mare este un dig cu înălțimea de 15 metri sau mai mult de la nivelul fundației. Digurile care au înălțimea cuprinsă între 5 și 15 metri și au un volum de reținere de peste 3 milioane metri cubi intră tot în categoria digurilor mari.

12. Activități de extracție a apelor freatice sau scheme de refacere artificială a pânzei de apă freatică în cazul în care volumul anual de apă care se va extrage sau reface se ridică la 10 milioane metri cubi sau mai mult.
13. Instalații industriale pentru: (i) obținerea pastei de lemn din material lemnos sau materiale fibroase similare; sau (ii) producerea de hârtie și carton având o capacitate de producție de peste 200 de tone metrice uscate la aer pe zi.
14. Extracția de turbă la scară mare, cariere și exploatarea miniere la zi, precum și prelucrarea minereurilor metalifere sau a cărbunelui.
15. Extracția de petrol și gaze naturale în scop comercial.
16. Instalațiile de depozitare a petrolului, produselor petrochimice sau a produselor chimice cu o capacitate de 200.000 tone sau mai mult.
17. Transportul de bușteni la scară mare sau despădurirea suprafețelor mari.
18. Instalații municipale de tratare a apelor reziduale având o capacitate care depășește echivalentul a 150.000 de locuitori.
19. Facilități municipale de tratare și distrugere a deșeurilor solide, la scară mare.
20. Dezvoltarea turismului și a comerțului cu amănuntul la scară mare.
21. Construcția de linii electrice suspendate de înaltă tensiune.
22. Instalații eoliene la scară mare pentru generarea de energie (parcuri de turbine eoliene).
23. Operațiuni de revendicare de terenuri și dragare marină, la scară largă.
24. Agricultură primară sau silvicultură la scară largă care implică intensificarea, modificarea utilizării terenurilor sau conversia caracteristicilor prioritare ale biodiversității și/sau habitatelor critice.
25. Instalații de tăbăcire a pieilor brute a căror capacitate depășește 12 tone de produse finite pe zi.
26. Combinate de creștere intensivă a păsărilor sau porcilor cu o capacitate de peste: (i) 85.000 locuri pentru pui și 60.000 de locuri pentru găini; (ii) 3.000 de locuri pentru porci de producție (peste 30 kg); sau (iii) 900 locuri pentru scoafe.
27. Proiectele²⁴ care urmează să fie implementate sau care pot avea un impact perceptibil asupra locațiilor vulnerabile de importanță internațională, națională sau regională, chiar dacă categoria proiectului nu este menționată în această listă. Astfel de locații vulnerabile includ, printre altele, zonele naturale protejate identificate de legea națională sau internațională, habitatul critic sau alte ecosisteme care susțin caracteristicile prioritare ale biodiversității, zone de interes arheologic sau cultural, și zonele de interes pentru Popoarele Indigene sau alte grupuri vulnerabile.
28. Proiecte care pot genera impacturi sociale adverse semnificative asupra comunităților locale sau altor părți afectate de proiectul respectiv.
29. Proiecte care pot implica relocare involuntară sau dislocare economică la un nivel semnificativ.

---

²⁴ Inclusiv, dar fără a se limita la, proiecte orientate pe probleme sociale sau de mediu (cum ar fi resursele regenerabile).

Cerința de Performanță1:

Evaluarea și gestionarea impacturilor și problemelor sociale și de mediu

Introducere

1. Prezenta Cerință de Performanță (CP) stabilește importanța evaluării integrate pentru identificarea impacturilor¹ și problemelor sociale și de mediu asociate proiectelor și gestionarea de către client a performanței sociale și de mediu pe întreaga durată de viață a proiectului. Un Sistem eficient și de succes de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu (SGPSM) este un proces dinamic, continuu, inițiat și sprijinit de conducere, și implică comunicarea pertinentă între client, angajații acestuia și comunitățile locale afectate de proiect și/sau de celelalte activități ale clientului și, unde este adecvat, alte părți interesate. Acest sistem necesită o abordare metodică a sistemelor, care cuprinde planificarea, implementarea, analizarea rezultatelor și reacționarea față de acestea într-un mod structurat în scopul asigurării unei creșteri continue a managementului performanței. Un SGPSM adecvat naturii și scalei proiectului promovează performanța socială și de mediu sănătoasă și sustenabilă și poate duce la rezultate financiare, de mediu și sociale îmbunătățite.
2. Această CP descrie responsabilitățile clientului în procesul evaluării eventualelor impacturi și probleme sociale și de mediu asociate proiectului și al elaborării și implementării de proceduri pentru gestionarea și monitorizarea acestor impacturi și probleme. Implicarea părților interesate ale proiectului este parte integrantă din acest proces. CP 10, care descrie cerințele referitoare la implicarea părților interesate, ar trebui citită împreună cu această CP.

Obiective

3. Obiectivele prezentei CP sunt:
  - identificarea și evaluarea impacturilor și problemelor sociale și de mediu legate de proiect
  - adoptarea unei abordări prin ierarhia² măsurilor de atenuare pentru abordarea problemelor și impacturilor adverse sociale sau de mediu asupra angajaților, comunităților afectate și mediului rezultând din activitățile proiectului
  - promovarea performanței sociale și de mediu îmbunătățite a clienților prin utilizarea adecvată a sistemelor de management
  - elaborarea unui SGPSM adecvat naturii proiectului, pentru accesarea și gestionarea problemelor și impacturilor sociale și de mediu într-un mod care este conform CP-urilor relevante.

Domeniul de aplicare

4. Această CP se aplică tuturor proiectelor finanțate direct de BERD. Ca parte a procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale acestei CP și modul în care acestea vor fi abordate și gestionate prin proiectarea, construcția, operațiunile, și scoaterea din funcțiune sau închiderea și restabilirea proiectului.
5. În scopurile CP-urilor, termenul „proiect” se referă la setul de activități de afaceri definite pentru care un client dorește să obțină finanțare BERD sau în cazul în care finanțarea BERD a fost deja

---

¹ În scopurile acestei Politici, impact social se referă la impacturile asupra persoanelor, comunității și angajaților, care rezultă din activitatea de afaceri care se va susține și modul în care condițiile de muncă, statutul socio-economic, identitatea culturală, drepturile omului și/sau sănătatea acestora pot fi afectate.

² Ierarhia măsurilor de atenuare include măsuri luate pentru a evita crearea de impacturi de natură socială sau de mediu de la începutul activităților de dezvoltare, iar în cazul în care acest lucru nu este posibil, pentru a implementa măsuri suplimentare care ar minimiza, atenua și, în ultimă instanță, compensa orice eventuale impacturi adverse reziduale.

angajată, setul de activități de afaceri definite în contractele de finanțare, precum se aprobă de Consiliul Director sau alt organism de decizie al BERD.

6. Proiectele care implică noi facilități sau activități de afaceri ar trebui proiectate pentru a respecta CP-urile de la bun început. În cazul în care proiectul are legătură cu facilitățile existente, sau în cazul în care proiectul nu respectă CP-urile de la bun început, clientului i se va solicita să elaboreze și să implementeze un Plan de Măsuri Sociale și de Mediu (PMSM),³ care va include o serie de măsuri care sunt necesare în vederea realizării conformității acestor facilități cu CP-urile într-o perioadă rezonabilă de timp.

Cerințe

Evaluarea problemelor sociale și de mediu

7. Procesul de evaluare a problemelor sociale și de mediu se va baza pe informații recente, inclusiv pe o descriere și prezentare exactă a activităților asociate ale clientului și proiectului, și date de bază privind probleme sociale și de mediu la un nivel corespunzător de detaliu. Procesul de evaluare ar trebui să identifice și: (i) legile și cerințele regulamentare care privesc chestiuni sociale și de mediu aplicabile în jurisdicțiile în care operează proiectul, inclusiv acele legi prin care se implementează obligațiile țării gazdă în baza legislației internaționale; și (ii) cerințele aplicabile în baza CP-urilor. Aplicarea ierarhiei măsurilor de atenuare și a BPI este centrală pentru această abordare.⁴ Pentru proiecte care ar putea avea impacturi sociale și de mediu adverse, clientul, ca parte integrantă a procesului de evaluare, va identifica părțile interesate ale proiectului și concepe un plan pentru implicarea părților interesate în mod pertinent pentru a lua în considerare părerile și preocupările acestora în planificarea, implementarea și operarea proiectului în conformitate cu CP 10.
8. Procesul de evaluare va fi corespunzător și proporțional cu eventualele impacturi și aspecte ale proiectului și va acoperi, într-o modalitate integrată, toate impacturile și problemele sociale și de mediu directe și indirecte relevante ale proiectului, și etapele relevante ale ciclului proiectului (de exemplu, pre-construcție, construcție, operare și scoatere din funcțiune sau închidere și restabilire). Poate fi adecvată completarea de către client a evaluării sale a problemelor sociale și de mediu cu studii suplimentare care se concentrează pe riscuri și impacturi specifice, cum ar fi schimbările de climă, drepturile omului și sex.
9. Procesul de evaluare a problemelor sociale și de mediu va identifica și caracteriza de asemenea, în măsura în care este adecvat, probleme sociale și de mediu potențial semnificative asociate activităților sau facilităților care nu fac parte din proiect, dar care pot fi influențate direct sau indirect de proiect, există exclusiv din cauza proiectului sau ar putea prezenta un risc pentru proiect. Aceste activități sau facilități asociate pot fi esențiale pentru viabilitatea proiectului și pot fi fie sub controlul clientului fie îndeplinite de, sau aparținând, terțelor părți. În cazul în care clientul nu poate controla sau influența aceste activități sau facilități, procesul de evaluare a problemelor sociale și de mediu ar trebui să identifice riscurile corespondente pe care le prezintă pentru proiect. În cazurile în care sunt identificate riscuri potențial semnificative adverse de mediu și/sau sociale aferente activităților sau facilităților terțelor părți, clientul ar trebui să colaboreze cu acele terțe părți relevante pentru gestionarea și atenuarea acestor riscuri. În mod similar, în cazul în care există oportunități de creștere a beneficiilor, clientul ar trebui să-și exercite autoritatea și influența asupra terțelor părți relevante. În plus, procesul de evaluare va lua în considerare impacturi cumulative ale proiectului în combinație cu impacturile altor evenimente

---

³ PMSM face parte integrantă din contractele de finanțare.

⁴ Buna practică internațională se referă la exercitarea abilității profesionale, diligenței, prudenței și precauțiunii care s-ar aștepta în mod rezonabil din partea profesioniștilor calificați și experimentați angajați în același tip de demers în aceleași circumstanțe sau în circumstanțe similare la nivel global sau regional. Rezultatul acestei exercitări ar trebui să fie utilizarea de către proiect a celor mai adecvate tehnologii în circumstanțele specifice proiectului.

relevante trecute, prezente și previzibile în mod rezonabil precum și activități neplanificate dar previzibile validate de proiect care pot apărea mai târziu sau la o locație diferită.

10. Proiectele⁵ din Categoria A ar putea avea în viitor potențiale impacturi sociale și/sau de mediu adverse semnificative care nu pot fi identificate sau evaluate cu ușurință și care vor necesita efectuarea de către client a unei Evaluări ample a Impactului Social și de Mediu (EISM). Procesul de EISM va include o fază de analiză în vederea identificării eventualelor impacturi sociale și de mediu⁶ viitoare asociate proiectului. EISM va include o examinare a alternativelor fezabile din punct de vedere tehnic și financiar la sursa acestor impacturi, inclusiv alternativa non-proiectului, și va documenta motivul alegerii cursului de acțiune specific propus. De asemenea, va identifica eventuale oportunități de îmbunătățire și recomanda orice măsuri necesare pentru a evita, sau în cazul în care evitarea nu este posibilă, minimiza și atenua impacturi adverse. Este posibil ca EISM să trebuiască să fie executată sau verificată de experți independenți. Procesul de EISM va include de asemenea un proces public de dezvăluire și consultare așa cum se specifică în CP 10.
11. Pentru proiectele din Categoria B, unde eventualele impacturi sociale și de mediu adverse viitoare sunt de obicei specifice amplasamentului și/sau identificate și abordate cu ușurință prin măsuri de atenuare, clientul va efectua o evaluare a problemelor sociale și de mediu care este proporțională cu natura, mărimea și locația proiectului, precum și caracteristicile eventualelor impacturi și riscuri. Evaluarea va caracteriza eventuale impacturi viitoare adverse asociate proiectului, va identifica eventuale oportunități de îmbunătățire și va recomanda măsuri necesare pentru a evita aceste impacte adverse, sau în cazul în care evitarea nu este posibilă, măsuri pentru a le minimiza și atenua.
12. Pentru proiectele din Categoria A și B care implică facilități existente, va fi necesară o evaluare a problemelor sociale și de mediu ale operațiunilor actuale și anterioare. Scopul acestei evaluări este să identifice eventualele riscuri, răspunderi și oportunități asociate cu facilitățile și operațiunile existente, să confirme situația actuală a conformității regulamentare și să evalueze sistemele existente de management ale clientului și performanța generală în baza CP-urilor. Orice investigații ale facilităților existente trebuie îndeplinite de experți independenți de facilitatea care este investigată.
13. Pentru proiectele din Categoria C, care este posibil să aibă impacturi sociale și de mediu viitoare minime sau neadverse și care sunt identificate și abordate cu ușurință prin măsuri de atenuare, clientul va implementa un SGPSM proporțional cu impacturile și riscurile în conformitate cu paragrafele 14-22 din această CP și va monitoriza și raporta referitor la respectarea de către proiect a CP-urilor conform paragrafelor 23-28 ale CP 1.
14. În cazurile în care clienții cu operațiuni la mai multe locații solicită finanțarea generală a companiei, finanțarea de capital de lucru sau finanțarea prin participare la capital propriu, evaluarea din paragrafele 7-12 este posibil să nu fie adecvată. În aceste cazuri, SGPSM actual al clientului și performanța trecută și prezentă a acestuia vor fi evaluate în baza CP aplicabile și se va elabora și implementa un PMSM la nivel corporativ (spre deosebire de nivelul specific locației).

Evaluarea la nivel corporativ va:

- evalua capacitatea clientului de a gestiona și aborda toate impacturile și problemele sociale și de mediu relevante asociate operațiunilor și facilităților acestuia în baza cerințelor descrise în CP-uri
- evalua modul în care clientul a respectat cerințele regulamentare sociale și de mediu aplicabile în jurisdicțiile în care proiectul operează

---

⁵O listă a proiectelor din Categoria A este inclusă în Anexa 2 la Politica Socială și de Mediu a BERD.

⁶ Evaluarea impacturilor sociale și de mediu va lua în considerare eventualele impacturi directe, indirecte și cumulative aferente proiectului precum și eventualele impacturi transfrontaliere, în cazul în care acestea sunt relevante.

- identifica grupurile principale interesate în activitatea clientului și activitățile actuale prin care acestea sunt implicate.

Complexitatea exactă a evaluării la nivel de companie se va determina de la caz la caz.

Sistemele de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu

15. Clienților li se solicită să înființeze și să păstreze un SGPSM adecvat naturii și scalei proiectului și proporțional cu nivelul impacturilor și problemelor sale sociale și de mediu în conformitate cu BPI. Obiectivul unui astfel de sistem de gestionare este integrarea implementării cerințelor sociale și de mediu într-un proces eficientizat și coordonat și includerea acestuia în principalele activități operaționale ale evaluării impacturilor și problemelor de către client.

Politica socială și de mediu

16. Clientul va stabili, după cum este adecvat, o politică fundamentală care să definească obiectivele și principiile sociale și de mediu care dau posibilitatea proiectului să realizeze o performanță sănătoasă socială și de mediu. Politica va furniza un cadru pentru procesul de management și evaluare a problemelor sociale și de mediu conform principiilor CP-urilor.

Plan de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu

17. Ținând cont de constatările procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu și rezultatele implicării părților interesate, clientul va elabora și implementa un program de măsuri pentru abordarea impacturilor și problemelor sociale și de mediu identificate ale proiectului și alte măsuri de îmbunătățire a performanței pentru respectarea CP-urilor. În funcție de proiect, programul poate consta dintr-o combinație de politici operaționale documentate, sisteme de management, proceduri, planuri, practici și investiții de capital, cunoscute colectiv sub denumirea de Planuri de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu (PGPSM).
18. PGPSM va reflecta ierarhia măsurilor de atenuare și, în cazul în care este fezabil din punct de vedere tehnic și financiar, va favoriza evitarea și prevenirea impacturilor asupra minimizării, atenuării sau compensării, și va asigura că toate etapele relevante ale proiectului sunt structurate astfel încât să respecte legile și cerințele regulamentare aplicabile și CP-urile. În cazul în care se identifică persoane sau grupuri afectate ca dezavantajate sau vulnerabile⁷ în timpul procesului de evaluare, PGPSM va include măsuri diferențiate astfel încât impacturile adverse să nu îi afecteze disproporționat și aceștia să poată profita de oportunități pentru a beneficia de proiect. În cazul în care este relevant, PGPSM va acoperi de asemenea gestionarea problemelor legate de lanțul de aprovizionare și terțe părți.
19. Nivelul de detaliu și complexitate al PGPSM va fi proporțional cu impacturile și problemele proiectului abordând riscuri, impacturi și oportunități specifice proiectului. PGPSM va defini rezultatele dorite ca evenimente măsurabile în măsura posibilă cu elemente cum ar fi ținte și indicatori de performanță care pot fi urmăriți pe perioade definite. Având în vedere natura dinamică a procesului de dezvoltare și implementare a proiectului, PGPSM vor lua în considerare schimbările survenite în circumstanțele proiectului, evenimentele neprevăzute, modificările regulamentare și rezultatele monitorizării și analizei, și va fi actualizat periodic.

---

⁷ În scopurile acestei Politici, grupuri vulnerabile se referă la persoane care, în virtutea identității sexuale, orientării sexuale, religiei, etniei, statutului de indigen, vârstei, dizabilității, dezavantajului economic sau statutului social pot fi afectate într-o măsură mai mare de impacturile proiectelor decât alții și care pot fi limitate în capacitatea lor de a pretinde sau profita de avantajele proiectelor. Persoanele și/sau grupurile vulnerabile pot de asemenea include, dar fără a se limita la, persoane sub limita sărăciei, persoane fără pământ, bătrâni, gospodării conduse de femei și copii, refugiați, persoane dislocate intern, minorități etnice, comunități care depind de resursele naturale sau alte persoane dislocate care nu pot fi protejate prin legislația națională și /sau internațională.

20. SGPSM, inclusiv orice cerințe și acțiuni specifice pe care le stabilește, se vor aplica proiectului indiferent dacă acesta este implementat direct de către client sau prin intermediul contractorilor sau subcontractorilor. Este responsabilitatea clientului să asigure că respectivii contractori care lucrează la locațiile proiectului îndeplinesc aceste cerințe prin adoptarea și implementarea unui sistem adecvat de management al contractorilor. Managementul eficient al contractorilor include:
- evaluarea riscurilor sociale și de mediu legate de lucrările și serviciile contractate și includerea condițiilor relevante ale PGPSM în caietele de sarcini așa cum este adecvat, solicitând contractanților prin contract să aplice aceste standarde și să prevadă atenuarea neconformității
  - asigurarea faptului că contractorii au cunoștințele și abilitățile pentru a îndeplini sarcinile aferente proiectului în conformitate cu condițiile contractuale
  - monitorizarea modului în care contractorul respectă condițiile contractuale
  - în cazul subcontractării, trebuie să ceară contractorilor să încheie aranjamente similare cu subcontractorii lor.

Cerințele referitoare la forța de muncă și condițiile de muncă ale lucrătorilor care nu sunt salariați ai clientului sunt prezentate în CP 2. Cerințele referitoare la sănătatea și siguranța muncii tuturor salariaților sunt menționate în CP 4.

Capacitatea organizațională și angajamentul

21. Clientul va stabili, menține și consolida după cum este necesar, o structură organizațională care să definească rolurile, responsabilitățile și autoritatea pentru implementarea SGPSM pentru asigurarea conformității continue cu cerințele regulamentare naționale relevante și CP-urile. Clientul va desemna personalul specific, inclusiv un reprezentant(i) al/ai conducerii stabilindu-se linii clare de responsabilitate și autoritate pentru menținerea și implementarea SGPSM. Responsabilități sociale și de mediu cheie vor fi definite și comunicate personalului relevant. Clientul va furniza continuu suport adecvat și resurse umane și financiare în vederea realizării performanței de mediu și sociale eficiente și continue.
22. Clientul va asigura că angajații cu răspundere directă pentru activitățile relevante pentru performanța socială și de mediu a proiectului sunt calificați și instruiți adecvat.

Managementul lanțului de aprovizionare

23. Clientul trebuie să identifice riscuri asociate lanțului său de aprovizionare. În cazul în care clientul poate exercita în mod rezonabil control asupra furnizorilor săi principali, procesul de evaluare a problemelor sociale și de mediu va analiza de asemenea dacă lanțurile principale de aprovizionare centrale pentru funcțiile operaționale principale ale proiectului este posibil să fie asociate cu riscurile sociale și de mediu. În caz afirmativ, clientul va adopta și implementa un sistem de management al lanțului de aprovizionare proporțional cu complexitatea acestor lanțuri de aprovizionare și problemele sociale și de mediu asociate adecvat naturii și scalei proiectului. Sistemul de management va include procese pentru acționarea în vederea abordării problemelor sociale și de mediu identificate în timpul evaluării lanțului de aprovizionare sau monitorizării continue, luând în calcul: (i) dacă clientul a determinat sau a contribuit la probleme; (ii) influența clientului asupra furnizorului; (iii) cât de importantă este relația pentru client; (iv) gravitatea problemelor; și (v) dacă încheierea relației cu furnizorul ar avea în sine consecințe adverse. Cerințele referitoare la standardele de muncă din lanțul de aprovizionare sunt prezentate în CP 2; cerințele referitoare la lanțuri de aprovizionare pentru resurse naturale vii sunt definite în CP 6.

Monitorizarea proiectului și raportarea referitoare la proiect

24. Clientul va monitoriza performanța socială și de mediu a proiectului. Această monitorizare intenționează să: (i) determine dacă proiectul este implementat în conformitate cu CP-urile; și (ii) învețe lecții, aloce resurse și identifice oportunități pentru îmbunătățire continuă.
25. Cerințele referitoare la monitorizare vor fi proporționale cu natura proiectului și impacturile și problemele sale sociale și de mediu. Monitorizarea va aborda:
  - orice impacturi și probleme sociale și de mediu semnificative identificate în timpul procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu
  - părți relevante din CP-uri așa cum sunt identificate în timpul procesului de evaluare a proiectului și monitorizare ulterioară după cum este adecvat
  - acțiuni specificate în PGPSM sau PMSM, unde este relevant
  - nemulțumiri primite de la salariați și părți interesate externe și modul de soluționare a acestora
  - orice cerințe regulamentare de monitorizare și raportare
  - orice monitorizare/raportare solicitată de alte părți (de exemplu cumpărători, bancheri sau organisme de certificare).
26. Clientul va asigura că sunt implementate sisteme, resurse și personal adecvat în vederea efectuării monitorizării. Clientul ar trebui să analizeze rezultatele monitorizării și să inițieze măsuri corective după cum este necesar. În plus, clientul poate utiliza terțe părți, cum ar fi experți independenți, comunități locale sau organizații ale societății civile pentru a completa sau verifica propriile sale informații referitoare la monitorizare. În cazul în care autorități relevante sau alte părți terțe au responsabilitatea pentru gestionarea impacturilor și problemelor specifice și măsurile de atenuare asociate, clientul va colabora cu autoritățile relevante sau alte terțe părți în vederea stabilirii și monitorizării acestor măsuri de atenuare.
27. Clientul va furniza BERD rapoarte regulate privind performanța socială și de mediu a proiectului, inclusiv conformitatea cu CP-urile și implementarea SGPSM, PGPSM, PMSM și Planului de Implicare a Părților Interesate în cazul în care este adecvat. În baza rezultatelor referitoare la monitorizare clientul va identifica și reflecta orice măsuri corective și preventive necesare într-un PGPSM sau PMSM modificat, după cum se convine cu BERD. Clientul va implementa măsuri corective și preventive convenite și va urmări aceste măsuri pentru a asigura eficiența lor.
28. Clientul trebuie să notifice BERD imediat referitor la orice incident sau accident social sau de mediu legat de client sau proiect care are sau este posibil să aibă un efect advers semnificativ.
29. Clientul trebuie să notifice BERD imediat referitor la orice modificări ale anvergurii, conceptului sau operării proiectului care este posibil să modifice semnificativ impacturile și problemele sale sociale sau de mediu. Clientul va efectua evaluare suplimentară și implicare a părților interesate în conformitate cu CP-urile și va modifica PGPSM sau PMSM conform constatărilor, după cum se convine cu BERD.
30. Pentru proiecte care ar putea avea impacturi și probleme sociale și de mediu adverse semnificative, clientului i se poate solicita să angajeze experți externi relevanți pentru efectuarea analizelor independente periodice ale proiectului, sau pentru efectuarea monitorizării problemelor specifice sociale sau de mediu. Anvergura acestei lucrări și acțiunile de urmărire vor fi determinate de la caz la caz.

Cerința de Performanță 2: Forța de muncă și condițiile de muncă

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște că pentru clienți și activitățile lor de afaceri forța de muncă este importantă și că o bună gestionare a resurselor umane și o relație sănătoasă între salariați și conducere bazată pe respectul drepturilor salariaților, inclusiv pe libertatea de asociere și dreptul de negociere colectivă, sunt elemente cheie ale sustenabilității activităților întreprinderii. Prin tratarea corectă a salariaților și asigurarea unor condiții de muncă¹ sigure și sănătoase, clienții pot obține beneficii tangibile, cum ar fi creșterea eficienței și productivității operațiunilor lor.

Obiective

2. Obiectivele acestei CP sunt:
  - să respecte și protejeze principiile și drepturile² fundamentale ale salariaților
  - să promoveze planul de lucru decent,³ inclusiv tratamentul corect, nediscriminatoriu, și șanse egale pentru salariați
  - să stabilească, mențină și să îmbunătățească o relație sănătoasă între salariați și conducere
  - să promoveze respectarea oricăror contracte colective la care clientul este parte, a legislației naționale privind forța de muncă și utilizarea forței de muncă
  - să protejeze și să promoveze siguranța și sănătatea salariaților, în special prin promovarea unor condiții de muncă sigure și sănătoase
  - să împiedice utilizarea muncii forțate și a muncii copiilor (așa cum sunt definite de OIM) în activitățile proiectului.

Domeniul de aplicare

3. Ca parte a procesului său de evaluare a aspectelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale acestei CP și modul în care acestea vor fi abordate și gestionate prin ciclul de viață al proiectului. Implementarea măsurilor necesare pentru respectarea cerințelor acestei CP va fi gestionată în baza Sistemului de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu (SGPSM) general al clientului și Planurilor de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu (PGPSM) specifice proiectului. Evaluarea problemelor sociale și de mediu și cerințele de management sunt prevăzute în CP 1.
4. În prezenta CP, termenul „salariați” se referă la salariații clientului, inclusiv salariați part-time, temporari, sezonieri și migranți. Aplicabilitatea CP în cazul lucrătorilor care nu sunt salariați este prezentată în paragrafele 21-23. Probleme de muncă legate de lanțul de aprovizionare sunt prezentate în paragrafele 24-26.

---

¹ Cerințele referitoare la sănătatea și siguranța muncii sunt prezentate la CP 4.

² Convențiile 29 și 105 (privind munca forțată sau obligatorie), 87 (privind libertatea de asociere), 98 (privind dreptul de negociere colectivă), 100 și 111 (privind discriminarea), 138 (privind vârsta minimă) 182 (privind cele mai grave forme ale muncii copiilor) ale OIM.

³ Munca decentă totalizează aspirațiile indivizilor pe durata serviciului. Aceasta implică oportunități productive de muncă și furnizează un venit corect, securitate la locul de muncă și protecție socială pentru familii, perspective mai bune pentru dezvoltare personală și integrare socială, libertate pentru exprimarea preocupărilor de către indivizi, organizarea și participare la deciziile care le afectează viața și egalitatea de oportunități și tratamente pentru toți bărbații și femeile.

Cerințe

Cerințe generale

5. Proiectele trebuie să respecte cel puțin (i) legile naționale privind forța de muncă, securitatea socială și sănătatea și siguranța muncii, și (ii) principiile și standardele fundamentale incluse în convențiile OIM.⁴

Gestionarea relațiilor cu salariații

Politici de resurse umane

6. Clientul va adopta și/sau menține politici de resurse umane și sisteme de management sau proceduri corespunzătoare mărimii companiei sale și forței de muncă care stabilesc abordarea de către acesta a gestionării forței de muncă în concordanță cu cerințele acestei CP și legislației naționale. Aceste politici și proceduri vor fi inteligibile și accesibile pentru salariați și în limba(le) principale vorbite de forța de muncă.

Relații de muncă

7. Clientul va documenta și comunica tuturor salariaților drepturile lor în baza legislației naționale privind forța de muncă și utilizarea forței de muncă și oricăror acorduri colective aplicabile, condițiile de muncă și condițiile de angajare inclusiv dreptul la salariu, programul de muncă, aranjamente privind timpul lucrat peste program și compensația orelor suplimentare, orice beneficii (cum ar fi concediul de boală, maternitate/paternitate sau concediu), și atunci când apar orice modificări semnificative. Aceste informații vor fi inteligibile și accesibile salariaților și disponibile în limba(le) principală(e) vorbită(e) de forța de muncă. Sistemele de management al resurselor umane vor respecta drepturile salariaților la viață privată și protecția datelor.
8. Comunicările ar trebui gestionate pentru a oferi salariaților: (i) informații adecvate, în special referitor la modificări anticipate care ar putea afecta forța de muncă și (ii) oportunitatea de a furniza comentarii ca parte a îmbunătățirii continue, inclusiv modul de ridicare a reclamațiilor așa cum se detaliază în paragraful 20.

Folosirea muncii prestate de copii

9. Clientul va respecta toate legile naționale sau standardele internaționale de muncă relevante referitoare la angajarea minorilor, oricare din acestea prevăd un grad mai mare de protecție pentru copil, referitor la angajarea minorilor.
10. Clientul nu va angaja copii într-un mod care să aibă caracter de exploatare economică sau care poate fi periculos sau să interfereze cu educația copiilor sau să afecteze sănătatea sau dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului. Tinerii sub vârsta de 18 ani vor fi identificați de client și nu vor fi angajați în locuri de muncă periculoase. Toate activitățile persoanelor sub vârsta de 18 ani vor face obiectul unei evaluări corespunzătoare a riscurilor și monitorizării regulate a sănătății, condițiilor de muncă și orelor de lucru.

Munca forțată

---

⁴A se vedea nota 2 de mai sus.

11. Clientul nu va folosi munca forțată care constă din munca sau serviciul care nu este efectuat în mod voluntar, care este impus unui individ sub amenințarea cu forța sau cu pedeapsa. Acest termen include orice fel de muncă involuntară sau impusă cum ar fi munca angajată pe termen lung, munca obligatorie sau aranjamente similare de contractare a forței de muncă, sau persoane traficate.⁵

Nediscriminare și șanse egale

12. Proiectele vor respecta cerințele relevante privind nediscriminarea în ce privește angajarea. În mod special, în cadrul proiectului, clientul:
- nu va lua decizii privind angajarea bazate pe caracteristici personale cum ar fi sexul, rasa, naționalitatea, opinia politică, afilierea la o asociație, originea etnică, socială sau indigenă, religia sau credința, statutul civil sau familial, invaliditatea, vârsta, orientarea sexuală sau identitatea sexuală, care nu au nicio legătură cu cerințele inerente ale locului de muncă.
  - va aplica principiul șanselor egale și tratamentul corect la baza relației de serviciu și nu va discrimina în niciun aspect al relației de serviciu, inclusiv la recrutare și angajare, alocare a locului de muncă, remunerare (inclusiv salarii și beneficii),⁶ condițiile de muncă și condițiile de angajare, inclusiv adaptarea rezonabilă a locului de muncă în legătură cu dizabilitățile, accesul la instruire profesională, promovare, încetarea contractului de muncă sau pensionarea și disciplina
  - va lua măsuri pentru a împiedica și rezolva problemele ce țin de hărțuire, inclusiv hărțuirea sexuală, hărțuirea morală, intimidarea și/sau exploatarea.

Următoarele măsuri nu vor fi considerate discriminare: măsuri speciale de protecție sau asistență în vederea remedierii acțiunilor de discriminare trecute; promovarea oportunităților locale de angajare a forței de muncă; sau selecția pentru un loc de muncă anume în baza cerințelor inerente ale locului de muncă respectiv, care sunt în conformitate cu legea națională.

Organizațiile salariaților

13. Clientul nu-i va descuraja pe salariați să aleagă reprezentanți ai salariaților, să înființeze sau să se alăture la organizații ale salariaților la alegerea lor sau să participe la negocieri colective. Clientul nu va discrimina sau nu se va răzbuna pe salariații care acționează în calitate de reprezentanți, participă sau intenționează să participe, în respectivele organizații sau să participe la negocieri colective. În conformitate cu legea națională, clientul va stabili legături cu astfel de reprezentanți sau organizații ai salariaților și le va furniza informațiile necesare pentru a purta negocieri pertinente în timp util. În cazul în care legea națională restricționează în mod semnificativ înființarea sau funcționarea organizațiilor de salariați, clientul va stabili un proces pentru ca salariații să își exprime nemulțumirile și să își protejeze drepturile privind condițiile de muncă și condițiile de angajare adecvat mărimii și forței sale de muncă.

Salarii, beneficii și condiții de muncă

---

⁵Traficul de persoane este definit ca recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane prin intermediul unei amenințări sau utilizarea forței sau altor forme de coerciție, răpire, fraudă, înșelătorie, abuz de putere, sau de o poziție de vulnerabilitate sau acordarea sau primirea de plăți sau beneficii pentru a dobândi consimțământul unei persoane care are control asupra unei alte persoane, în scopul exploatării.

⁶ Clientul va lua în considerare principiul remunerării egale pentru muncă de valoare egală.

14. Salariile, beneficiile și condițiile de muncă oferite (inclusiv orele de lucru) ar trebui, în general, să fie cel puțin comparabile cu cele oferite de angajatori similari din țara/regiunea respectivă și din sectorul în cauză.
15. În cazul în care clientul este parte la un contract de negociere colectivă sau este altfel obligat de acesta, acest contract va fi respectat. În cazul în care aceste contracte nu există, sau nu abordează condiții de muncă și condițiile de angajare, clientul va oferi condiții de muncă și condiții de angajare rezonabile.
16. Clientul va identifica salariații migranți și va asigura că aceștia sunt angajați în termeni și condiții echivalente cu cele ale salariaților non-migranți care desfășoară aceeași activitate.

Sănătatea și siguranța muncii

17. Clienții vor furniza salariaților un climat de muncă sigur și sănătos iar proiectele vor respecta prevederile CP 4.

Cazarea salariaților

18. În cazul în care un client oferă salariaților cazare, aceasta va fi adecvată locației și va fi curată, sigură și, cel puțin, va acoperi nevoile de bază ale salariaților. În mod specific, oferirea cazării se va conforma bunei practici internaționale din industrie.⁷ Libertatea de mișcare a salariaților la și de la locul cazării oferite de angajator nu va fi limitată în mod nerezonabil.

Disponibilizare

19. Înainte de implementarea oricăror concedieri colective⁸ în legătură cu proiectul, clientul va efectua o analiză a alternativelor la disponibilizare. Dacă analiza nu identifică alternative viabile la disponibilizare, clientul va elabora și implementa un plan de disponibilizări pentru a evalua, reduce și atenua impacturile adverse ale disponibilizării asupra salariaților, în conformitate cu legea națională și buna practică internațională în industrie și în baza principiilor de nediscriminare și consultare. Procesul de selecție pentru disponibilizare va fi transparent, bazat pe criterii corecte, obiective, aplicate consecvent și va fi supus unui mecanism eficient de rezolvare a reclamațiilor. Clienții vor da o notificare rezonabilă referitoare la modificările condițiilor de muncă sindicatelor respective (în cazul în care există) și salariaților și reprezentanților lor și, în cazul în care este adecvat, autorităților publice relevante. Această consultare va avea scopul de a reduce și atenua eventualele efecte adverse asupra salariaților cazul ei își pierde locul de muncă. Rezultatul constatărilor va fi reflectat în planul final de disponibilizări. Toate plățile retroactive neachitate și beneficiile legate de asigurările sociale și contribuțiile la pensii și beneficiile legate de pensii se vor achita: (i) la sau înainte de încheierea relației de lucru cu salariații; (ii) unde este adecvat, în beneficiul salariaților; sau (iii) plata se va efectua în conformitate cu o planificare convenită printr-un contract colectiv.

Mecanismul de soluționare a reclamațiilor

20. Clientul va pune la dispoziția salariaților (și organizațiilor acestora, dacă există) un mecanism eficient de soluționare a reclamațiilor care să le dea posibilitatea să semnaleze problemele legate de locul de muncă. Clientul îi va informa pe salariați la data angajării

---

⁷ Instrucțiunea BERD/IFC „Cazarea salariaților: procese și standarde”, 2009.

⁸ Concedierile colective sunt definite în art. 1 din Directiva UE 98/59.

despre existența mecanismului de soluționare a reclamațiilor și va facilita accesul salariaților la acest mecanism. Mecanismul ar trebui să implice un nivel corespunzător de management și să abordeze în mod prompt problemele ridicate, printr-un proces ușor de înțeles și transparent care să asigure feedback la timp pentru cei în cauză, fără niciun fel de plată. Mecanismul ar trebui să permită de asemenea înaintarea de reclamații confidențiale și gestionarea acestora. Mecanismul nu ar trebui să împiedice accesul la alte remedii judiciare sau administrative care ar putea fi disponibile conform legii sau prin procedurile existente de arbitraj sau mediere sau să substituie mecanismele de soluționare a reclamațiilor prevăzute în contractele colective sau contractele de sindicat ale salariaților.

Salariați care nu sunt angajați ai clientului

21. În cazul salariaților care nu sunt angajați ai clientului și care sunt implicați de client prin intermediul contractorilor sau altor intermediari să lucreze în locațiile proiectului sau să desfășoare activități legate în mod direct de funcțiile esențiale ale proiectului, clientul va depune eforturi rezonabile pentru a: (i) se asigura că acești contractori sau intermediari sunt întreprinderi respectabile și legitime; și (ii) cere ca acești contractori sau intermediari să respecte cerințele specificate în paragrafele 6-18 și 20 de mai sus. În cazul în care clientul încheie contracte direct cu salariați care nu sunt angajați ai clientului, clientul va aplica cerințele paragrafelor 6 - 18 și 20 de mai sus.
22. În conformitate cu CP 1, clientul va stabili politici și proceduri pentru gestionarea și monitorizarea performanței angajatorilor terțe părți referitor la proiect și cerințele prezentei CP. În plus, clientul va evalua și depune eforturi rezonabile pentru a include aceste cerințe în acordurile contractuale cu respectivii angajatori terțe părți și, în cazul în care este relevant, va elabora și implementa un plan de management al contractorilor.
23. Unui client i se solicită să identifice riscuri asociate salariaților care nu sunt angajați ai clientului. Clientul va asigura că salariații care nu sunt angajați ai clientului au acces la un mecanism eficient de soluționare a reclamațiilor care respectă cerințele CP 2. În cazurile în care terța parte nu este capabilă să ofere un mecanism de soluționare a reclamațiilor, clientul va oferi un mecanism eficient de soluționare a reclamațiilor pentru a deservi salariații angajați de terța parte.

Lanțul de aprovizionare

24. Ca parte a procesului de evaluare a lanțului de aprovizionare descris în CP 1, clientul va identifica și evalua riscul muncii copiilor și muncii forțate⁹ care este folosită în lanțurile sale de aprovizionare în legătură cu mărfuri și materiale care sunt vitale pentru funcțiile esențiale ale proiectului (lanțurile de aprovizionare principale).
25. Dacă clientul constată că se folosește munca copiilor sau munca forțată într-un lanț de aprovizionare prin încălcarea standardelor OIM, clientul va lua măsuri adecvate pentru a remedia această situație în conformitate cu următoarele cerințe.
  - Dacă se descoperă munca copiilor, ar trebui să se depună eforturi de bună credință pentru a remedia sau atenua problema. Clientul ar trebui să continue să achiziționeze acele mărfuri sau materiale de la respectivul furnizor numai după ce a obținut angajamente sau dovezi satisfăcătoare că furnizorul s-a angajat să implementeze un program în conformitate cu BPI pentru a elimina aceste practici într-o perioadă rezonabilă de timp. Clientul va raporta regulat referitor la progresul legat de implementarea acestui program.

---

⁹Conform definițiilor din convențiile OIM 138, 182, 29 și 105.

- În ce privește munca forțată, clientul ar trebui să achiziționeze acele mărfuri sau materiale de la respectivul furnizor numai după ce a obținut angajamente sau dovezi satisfăcătoare că furnizorul a luat măsuri corespunzătoare pentru a elimina condițiile care constituie muncă forțată.
- În caz de risc de muncă a copiilor și/sau forțată, clientul va monitoriza lanțul său principal de aprovizionare în mod continuu în vederea identificării oricăror modificări semnificative în lanțul său de aprovizionare și noi riscuri sau incidente de muncă a copiilor și/sau muncă forțată.

În plus, în cazul în care sunt identificate probleme semnificative referitoare la siguranță în rândul salariaților lanțului principal de aprovizionare, clientul va introduce proceduri și măsuri de atenuare pentru a asigura că furnizorii respectivi iau măsuri pentru a împiedica aceste situații.

26. Capacitatea clientului de a aborda în totalitate aceste riscuri va depinde de nivelul de control al gestionării sau de influență a clientului asupra principalilor săi furnizori. Clientul va muta lanțul de aprovizionare principal afectat pe o perioadă de timp convenită la furnizori care pot demonstra că respectă această CP.

Cerințe referitoare la personalul de securitate

27. Atunci când clientul angajează salariați sau contractori pentru a oferi securitate în vederea protejării personalului și proprietății sale, va conveni asupra unui standard de practică și conduită pentru personalul de securitate, conform principiului de proporționalitate și BPI,¹⁰ referitor la angajare, normele de conduită, instruirea, echiparea și monitorizarea personalului respectiv. Clientul va face investigații în limite rezonabile pentru a se asigura că cei care asigură serviciile de securitate nu sunt implicați în abuzuri în trecut, va asigura că aceștia sunt instruiți corespunzător în folosirea forței (și, dacă este cazul, a armelor de foc) și se va asigura că aceștia au un comportament corespunzător față de salariați și comunitatea locală, și le va cere să acționeze în limitele legii aplicabile. Clientul nu va aproba folosirea forței decât în cazul în care se recurge la folosirea forței în scopuri preventive și defensive proporțional cu natura și gravitatea amenințării. Clientul va stabili și menține un mecanism eficient de soluționare a reclamațiilor pentru a permite comunității și salariaților afectați să își exprime preocupările legate de aranjamentele de securitate și actele comise de personalul de securitate, și va informa comunitățile și salariații cu privire la disponibilitatea și utilizarea mecanismelor de soluționare a reclamațiilor, în conformitate cu această CP și CP 10.
28. În situația în care personalul de securitate guvernamental este detașat pentru a acorda servicii de securitate clientului, clientul va identifica și evalua eventuale riscuri care decurg din această utilizare, va comunica autorităților publice relevante intenția sa ca personalul de securitate să acționeze în concordanță cu paragraful 27 de mai sus, și va încuraja autoritățile publice relevante să informeze publicul în legătură cu aranjamentele de securitate privind facilitățile clientului, sub rezerva aspectelor de importanță primordială privind securitatea.
29. Clientul va investiga orice alegeri privind acte ilegale sau abuzive comise de personalul de securitate, va lua măsuri (sau va cere părților adecvate să ia măsuri) pentru prevenirea repetării acestor acte și va raporta actele ilegale și abuzive autorităților publice.

---

¹⁰De exemplu, *Voluntary Principles on Security and Human Rights*.

Cerința de Performanță 3:

Eficiența resurselor și prevenirea și controlul poluării

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște că activitatea economică și urbanizarea crescută pot genera niveluri crescute ale poluării în aer, apă și pe sol și pot consuma resursele finite într-un mod care poate amenința oamenii și mediul la nivel local, regional și global. Prin urmare, eficiența resurselor și prevenirea și controlul poluării sunt elemente esențiale ale sustenabilității sociale și a mediului iar proiectele trebuie să respecte buna practică internațională (BPI) în acest sens.
2. Această CP recunoaște importanța folosirii celor mai bune tehnici disponibile și BPI pentru a optimiza utilizarea resurselor și preveni și controla eficient degajarea de poluanți în mediul înconjurător.
3. Această CP descrie o abordare la nivel de proiect a managementului resurselor și prevenirii și controlului poluării, bazându-se pe ierarhia măsurilor de atenuare, principiul că daunele produse mediului ar trebui să fie, ca o prioritate, rectificate la sursă, și principiul „poluatorul plătește”. Impacturile și problemele aferente proiectului asociate cu utilizarea resurselor și generarea deșeurilor și emisiilor trebuie să fie evaluate în contextul locației proiectului și condițiilor locale de mediu.

Obiective

4. Obiectivele acestei CP sunt:
  - să se identifice oportunitățile aferente proiectului pentru îmbunătățirile eficienței energiei, apei și resurselor și minimizarea deșeurilor
  - să se adopte abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare pentru a aborda diverse impacturi asupra sănătății omului și mediului care rezultă din utilizarea resurselor și poluarea care rezultă din proiect
  - să se promoveze reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră aferente proiectului.

Domeniul de aplicare

5. Ca parte a procesului de evaluare a aspectelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale acestei CP și modul în care acestea vor fi abordate și gestionate prin ciclul de viață al proiectului. Implementarea măsurilor necesare pentru a respecta cerințele acestei CP va fi gestionată în baza sistemului general al clientului de gestionare a problemelor sociale și de mediu (SGPSM) și planurilor de gestionare a problemelor sociale și de mediu specifice proiectului (PGPSM). Evaluarea aspectelor sociale și de mediu și cerințele de management sunt prevăzute în CP 1.

Cerințe

Eficiența resurselor

6. Procesul de evaluare a aspectelor sociale și de mediu va identifica oportunități și alternative pentru eficiența resurselor legate de proiect în conformitate cu BPI. În acest sens, clientul va

adopta măsuri fezabile¹ din punct de vedere tehnic și financiar și rentabile² pentru a minimiza consumul său și a îmbunătăți eficiența în utilizarea de către acesta a resurselor de energie, apă și altor contribuții de resurse și materiale precum și pentru a recupera și reutiliza deșeurile în implementarea proiectului. Centrarea majoră va fi pe activități care sunt considerate funcțiile esențiale ale proiectului, dar vor fi analizate și oportunități similare în celelalte activități de afaceri ale clientului care nu fac parte din proiect. În cazul în care sunt disponibile date de referință, evaluarea clientului va face o comparație a operațiunilor sale cu BPI pentru a stabili nivelul relativ al eficienței.

7. Clientul va integra măsuri de eficiență a resurselor și principiile unei producții mai curate în procesele de proiectare a produselor și producție cu obiectivul de a conserva materiile prime, energia și apa și, în același timp, de a reduce degajarea de poluanți în mediul înconjurător.

Prevenirea și controlul poluării

8. Procesul de evaluare a aspectelor sociale și de mediu de către client va determina metodele, tehnologiile și practicile adecvate pentru prevenirea și controlul poluării („tehnicele”) care se vor aplica proiectului. Evaluarea va lua în considerare caracteristicile facilităților și operațiilor care fac parte din proiect, locația geografică a proiectului și condițiile locale ale mediului ambiental. Procesul de evaluare va identifica tehnici de prevenire și control al poluării fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și financiar care sunt cele mai adecvate pentru a evita sau minimiza impacturile adverse asupra sănătății omului și a mediului. Tehnicile aplicate proiectului vor favoriza prevenirea sau evitarea riscurilor și impacturilor asupra minimizării și reducerii, în conformitate cu abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare și în conformitate cu BPI și vor fi adecvate naturii și scalei impacturilor și problemelor adverse ale proiectului.
9. Clienții vor structura proiectele pentru a respecta standardele relevante fundamentale de mediu ale UE, în cazul în care acestea pot fi aplicate la nivelul proiectului.³ Anumite proiecte care, din cauza naturii și scalei lor, ar face obiectul Directivei UE privind Emisiile Industriale și vor trebui să respecte Cele Mai Bune Tehnici Disponibile ale UE (BAT) și standardele aferente referitoare la emisii și degajări, indiferent de locație.
10. În cazul în care nu există standarde de mediu fundamentale ale UE la nivel de proiect, clientul va identifica, prin înțelegere cu BERD, alte standarde de mediu adecvate în conformitate cu BPI. În plus, proiectele vor fi concepute astfel încât să respecte legea națională aplicabilă și vor fi menținute și operate în conformitate cu legile naționale și cerințele regulamentare. Dacă reglementările din țara gazdă diferă de nivelurile și măsurile prezentate în cerințele de mediu ale UE sau alte standarde de mediu adecvate identificate, proiectele vor trebui să le îndeplinească pe acelea care sunt mai riguroase.

---

¹Fezabilitatea tehnică se bazează pe eventualitatea în care măsurile și acțiunile propuse pot fi implementate cu aptitudini, echipamente și materiale disponibile din punct de vedere comercial, luând în considerare preponderanța factorilor locali cum ar fi clima, geografia, infrastructura, securitatea, guvernarea, capacitatea și siguranța operațională. Fezabilitatea financiară se bazează pe considerații comerciale inclusiv magnitudinea relativă a costului marginal al adoptării acestor măsuri și acțiuni în comparație cu investiția proiectului, costurile de exploatare și mentenanță.

²Rentabilitatea este determinată conform costului de capital și operațional și beneficiilor financiare ale măsurii analizate pe durata de viață a măsurii. În scopul prezentei CP, eficiența unei resurse sau măsura de reducere a emisiilor gazelor cu efect de seră este considerată rentabilă dacă se așteaptă să furnizeze o rentabilitate a investiției evaluată în funcție de risc cel puțin comparabilă cu proiectul în sine.

³În scopul prezentei CP, standardele de mediu ale UE se pot aplica la nivelul proiectului în cazul în care documentul legislativ secundar al UE în sine conține cerințe clare cantitative sau calitative, care sunt aplicabile la nivelul proiectului (spre deosebire de nivelul ambiental, de exemplu).

11. Proiectele care implică facilități și operațiuni noi trebuie să respecte standardele fundamentale de mediu ale UE sau alte standarde de mediu convenite, și cerințele regulamentare naționale de la bun început. Proiectele care implică reabilitarea facilităților și/sau operațiunilor existente trebuie să respecte cerințele paragrafului 9 și/sau 10 pe o perioadă rezonabilă de timp, care se va determina printr-o evaluare formală a performanței lor în baza standardelor aplicabile.
12. Referitor la proiecte aflate în statele membre UE și țările care aderă la UE, candidate și potențial candidate la UE care implică reabilitarea facilităților și/sau operațiunilor existente și în cazul în care s-au identificat standarde de mediu fundamentale relevante ale UE, perioada de timp pentru realizarea conformității cu aceste standarde ar trebui să ia în considerare orice perioade de timp convenite la nivel național. Pentru proiecte din toate celelalte țări, perioada de timp pentru realizarea conformității cu standardele fundamentale de mediu ale UE ar trebui să ia în calcul condițiile locale și costul aplicării și ar trebui să respecte Politica Europeană de Vecinătate și orice contracte bilaterale sau planuri de măsuri dintre UE și țara gazdă relevantă.
13. Pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului, clientul va aplica tehnici de prevenire și control al poluării conforme cu abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare pentru a minimiza eventualele impacturi adverse asupra sănătății omului și mediului în timp ce rămân fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și financiar. Această cerință se aplică degajării de poluanți din cauza circumstanțelor curente, neobișnuite sau accidentale.

Gazele cu efect de seră

14. Procesul de evaluare a aspectelor sociale și de mediu realizat de client va analiza alternativele și implementa opțiuni fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și financiar pentru a evita sau minimiza emisiile de gaze cu efect de seră aferente proiectului (GES) în timpul conceperii și operării proiectului. Aceste opțiuni pot include, dar nu se limitează la, locații, tehnici sau procese alternative ale proiectului, adoptarea de surse de energie regenerabilă sau cu emisie redusă de carbon, practici sustenabile de management al agriculturii, silviculturii și vitelor, reducerea emisiilor fugitive și reducerea arderii gazelor.
15. Pentru proiecte care produc în prezent sau se estimează că vor produce în perioada post-investițională, peste 25.000 de tone de CO₂-echivalent anual, clientul va cuantifica aceste emisii în conformitate cu Metodologia BERD pentru Evaluarea Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră. Anvergura evaluării GES va include toate emisiile directe din facilitățile, activitățile și operațiunile care fac parte din proiect sau sistem precum și emisii indirecte asociate producerii de energie utilizată de proiect. Cuantificarea emisiilor GES se va efectua de client anual și raporta BERD.

Apa

16. Clienții trebuie să depună eforturi pentru a minimiza utilizarea apei în cadrul proiectului, iar în situațiile în care trebuie dezvoltată o alimentare cu apă specifică proiectului, clientul se va strădui să utilizeze, unde este fezabil, apa tehnică, nepotrivită pentru consum uman.
17. Toate oportunitățile fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și financiar pentru minimizarea, reutilizarea și reciclarea apei în conformitate cu BPI trebuie să fie identificate și considerate ca parte din conceptul proiectului.
18. Pentru proiecte cu mare cerere de apă (mai mari de 5.000 m³/zi), se vor aplica următoarele:

- un echilibru detaliat al apelor trebuie elaborat, menținut și raportat anual Băncii
- ar trebui identificate oportunități pentru îmbunătățire continuă în ceea ce privește eficiența utilizării apei
- utilizarea specifică a apei (măsurată pe volum de apă utilizat pe producție unitară) trebuie evaluată
- operațiunile trebuie comparate cu standardele disponibile din industrie privind eficiența utilizării apei.

19. Clientul va trebui să ia în considerare eventualele impacturi cumulative ale extracției apei asupra utilizatorilor terți și ecosistemelor locale. În cazul în care este relevant, clientul va evalua impacturile activităților sale asupra alimentării cu apă către terțe părți și va trebui să demonstreze că alimentarea propusă cu apă a acestuia nu va avea impacturi adverse asupra resurselor de apă cruciale pentru terțe părți sau pentru ecosisteme vulnerabile. Ca parte a procesului de evaluare a aspectelor de mediu efectuat de client, clientul va identifica și implementa măsuri adecvate de atenuare care favorizează prevenirea sau evitarea riscurilor și impacturilor asupra minimalizării și reducerii în conformitate cu abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare și BPI.

Deșeurii⁴

20. Clientul va evita sau minimiza generarea de deșeurii periculoase și nepericuloase și va reduce nocivitatea acestora în măsura în care este posibil. În cazul în care generarea de deșeurii nu poate fi evitată dar a fost minimizată, clientul va reutiliza, recicla sau recupera deșeurile, sau le va folosi ca sursă de energie; în cazul în care deșeurile nu pot fi recuperate sau reutilizate, clientul le va trata și elimina într-un mod prietenos mediului.
21. Dacă deșeurile generate sunt considerate periculoase, clientul va evalua alternative fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și financiar pentru a elimina aceste deșeurii într-un mod prietenos mediului, având în vedere restricțiile aplicabile transportului transfrontalier și alte cerințe legale.
22. Atunci când evacuarea deșeurilor este transferată în afara amplasamentului și/sau efectuată de terți, clientul va obține documentație privind lanțul de custodie până la destinația finală și va utiliza contractori care sunt întreprinderi cu reputație și legitime licențiate de agențiile regulamentare relevante. Clientul ar trebui să stabilească de asemenea dacă locațiile licențiate pentru evacuarea deșeurilor sunt operate conform standardelor acceptabile. Dacă nu este cazul, clienții vor analiza opțiuni alternative de evacuare, inclusiv posibilitatea de dezvoltare a propriilor lor facilități de recuperare și evacuare la locația proiectului.

Utilizarea în condiții de siguranță și gestionarea substanțelor și materialelor periculoase

23. În toate activitățile legate direct de proiect, clientul va evita sau minimiza utilizarea substanțelor și materialelor periculoase și va avea în vedere utilizarea de înlocuitori mai puțin periculoși ai acestor substanțe și materiale pentru a proteja sănătatea oamenilor și mediul de potențialele impacturi dăunătoare ale acestora. În cazul în care evitarea sau substituirea nu este posibilă, clientul va aplica măsuri adecvate de management al riscului pentru a minimiza sau controla degajarea de astfel de substanțe /materiale în aer, apă și/sau sol în decursul producerii, transportului, manipulării, depozitării, utilizării și eliminării acestora legat de activitățile proiectului.

---

⁴În scopurile prezentei CP, deșeurile sunt definite ca fiind un amestec eterogen de substanțe/materiale gazoase, lichide și/sau solide care trebuie să fie tratate prin procese fizice, chimice și/sau biologice adecvate înainte de a putea fi eliminate în condiții de siguranță în mediul înconjurător.

24. Clientul va evita producția, comerțul și utilizarea de substanțe și materiale periculoase care fac obiectul interdicțiilor sau scoaterii eșalonate din uz pe plan internațional din cauza gradului mare de toxicitate al acestora pentru organismele vii și pentru mediu, precum și a riscului potențial de bioacumulare sau de distrugere a stratului de ozon.

Utilizarea și managementul pesticidelor

25. Clienții care gestionează sau utilizează pesticide vor formula și implementa o abordare de gestionare integrată a paraziților (GIP) și/sau de gestionare integrată a vectorilor (GIV) pentru activități de management al paraziților. Programul clientului de GIP și GIV va coordona utilizarea informațiilor referitoare la paraziți și mediu împreună cu metode disponibile de control al paraziților, inclusiv practici culturale, mijloace biologice, genetice și, ca ultimă soluție, mijloace chimice de prevenire a unor niveluri inacceptabile de daune provocate de paraziți. În cazul în care activitățile de gestionare a paraziților includ utilizarea pesticidelor, clientul se va strădui să reducă impacturile pesticidelor asupra biodiversității, sănătății oamenilor și asupra mediului mai amplu și, în termeni mai generali, să obțină o utilizare mai sustenabilă a pesticidelor precum și o reducere generală semnificativă a riscurilor și utilizărilor pesticidelor în conformitate cu protecția necesară a recoltelor.
26. Utilizarea sustenabilă a pesticidelor va include:
- evitarea sau, dacă nu este posibil, minimizarea impacturilor pesticidelor asupra biodiversității, sănătății oamenilor și mediului mai larg
  - reducerea nivelurilor de substanțe active nocive prin înlocuirea celor mai periculoase substanțe cu alternative mai sigure (inclusiv care nu sunt de natură chimică)
  - alegerea pesticidelor care au toxicitate redusă, cunoscute ca fiind eficiente în combaterea speciilor respective de paraziți și care au efecte minime asupra altor specii, cum ar fi insecte polenizatoare și asupra mediului
  - promovarea unor tehnici de culturi agricole fără utilizarea de pesticide sau cu un grad redus de utilizare a pesticidelor
  - minimizarea distrugerii numai la nivelul dușmanilor naturali ai paraziților țintă și prevenirea dezvoltării rezistenței paraziților.
27. Clientul va manipula, depozita, utiliza și elimina pesticidele în conformitate cu BPI.

Cerința de Performanță 4:

Sănătate și siguranță

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște importanța evitării sau atenuării impacturilor și problemelor adverse de sănătate și siguranță asociate activităților proiectului asupra salariaților, comunităților afectate de proiecte și consumatorilor.
2. Activitățile proiectelor, echipamentele și infrastructura pot crește potențialul pentru expunerea salariaților și comunității la riscuri și impacturi privind sănătatea și siguranța, inclusiv cele asociate construcției, exploatărilor și scoaterii din funcțiune sau transportului de materii prime și finite.
3. Clienții au răspunderea principală de a oferi condiții sigure și sănătoase pentru angajații lor și de a informa, instrui, supraveghea și consulta salariații referitor la sănătate și siguranță. Salariații au răspunderea de a coopera în mod activ cu angajatorul lor și de a avea grijă de propria lor sănătate și siguranță și de sănătatea și siguranța altora.
4. Atunci când recunoaște rolul autorităților relevante în protejarea și promovarea sănătății și siguranței publicului, clientul are obligația de a identifica, evita, minimiza sau atenua riscurile și impacturile adverse asupra sănătății și siguranței comunităților afectate care pot rezulta din proiect.

Obiective

5. Obiectivele acestei CP sunt:
  - protejarea și promovarea siguranței și sănătății salariaților asigurând condiții de muncă sigure și sănătoase și implementând un sistem de management al sănătății și siguranței, adecvat problemelor și riscurilor relevante asociate proiectului
  - anticiparea, evaluarea și prevenirea sau minimizarea impacturilor adverse asupra sănătății și siguranței comunităților și consumatorilor afectați de proiect în timpul ciclului de viață al proiectului atât din circumstanțe curente cât și neobișnuite.

Domeniul de aplicare

6. Ca parte a procesului său de evaluare a aspectelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale acestei CP și modul în care acestea vor fi abordate și gestionate în ciclul de viață al proiectului. Implementarea măsurilor necesare pentru satisfacerea cerințelor prezentei CP este gestionată ca parte integrantă a Sistemului general de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu al clientului (SGPSM) și/sau Planului de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu specific proiectului (PGPSM), așa cum se prevede în CP 1.
7. Eventualele riscuri și impacturi asupra salariaților și comunităților afectate pot varia în funcție de faza proiectului inclusiv construcție, începere, operare și scoatere din funcțiune. Cerințele detaliate pentru prevenirea și controlul impacturilor asupra sănătății umane și mediului din cauza emisiilor poluante se găsesc în CP 3; în timp ce cele legate de forța de muncă și condițiile de muncă, cu excepția sănătății și siguranței salariaților, sunt abordate în CP 2.

8. În prezenta CP, termenul „salariați” se referă la salariații clientului, inclusiv salariați cu fracțiuni de normă, temporari, sezonieri și migranți și la lucrători care nu sunt angajați ai clientului prin contractori sau alți intermediari care sunt contractați de client pentru a lucra la locațiile proiectului sau presta lucrări legate direct de funcțiile esențiale ale proiectului.

Cerințe

Cerințe generale pentru managementul sănătății și siguranței

9. Clientul va lua măsuri pentru a identifica și preveni accidentele, vătămările și boala salariaților și comunităților afectate rezultând din sau asociate cu, sau care apar în cursul activităților proiectului și va întocmi și implementa măsuri și planuri de prevenire pentru gestionarea riscurilor de sănătate și siguranță în conformitate cu abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare și BPI.
10. Clientul va furniza salariaților și comunităților afectate informații relevante, îndrumare și instruire legat de pericolele, riscurile referitoare la sănătate și siguranță, măsuri de protecție și prevenție și aranjamente de urgență care sunt necesare pentru siguranța lor pe tot parcursul proiectului.
11. În cazul în care apare sau survine un accident, vătămare și boală în cursul lucrărilor asociate proiectului, sau există un potențial pentru un asemenea eveniment, clientul va investiga, documenta și analiza constatările și adopta măsuri pentru a preveni reparația și, în cazul în care prevede legea, va notifica și coopera cu autoritățile relevante.

Sănătatea și siguranța muncii

12. Clientul va oferi salariaților un loc de muncă sănătos și sigur, luând în calcul riscurile inerente ale sectorului respectiv și clasele specifice de pericole care pot fi prezente. Clientul va identifica riscuri referitoare la sănătate și siguranță și măsuri de protecție adecvate etapei, mărimii și naturii proiectului în conformitate cu standardele¹ fundamentale relevante ale UE de Sănătate și Siguranță a Muncii (SSM) și BPI. Clientul va elabora un plan de sănătate și siguranță specific proiectului, în cazul în care este adecvat, care va fi integrat în SGPSM.
13. Clientul va implementa măsuri referitoare la sănătatea și siguranța muncii care vor prevedea: (i) măsuri de prevenire și protecție, inclusiv modificarea, substituirea sau eliminarea condițiilor sau substanțelor periculoase; (ii) echipamente pentru minimizarea riscurilor și solicita și impune utilizarea acestora; (iii) echipamente de protecție personală gratuit pentru salariați; și (iv) instruire pentru salariați în vederea utilizării și respectării procedurilor de sănătate și siguranță și a echipamentelor de protecție. Clientul va solicita lucrătorilor care nu sunt angajații săi, contractorilor și altor terțe părți angajate să lucreze la locațiile proiectului sau să execute lucrări legate direct de funcțiile esențiale ale proiectului să respecte planul de sănătate și siguranță.
14. În cursul oricărei activități de lucru, clientul va asigura că toți salariații sunt supravegheați continuu și adecvat în vederea asigurării implementării, menținerii și aplicării adecvate a măsurilor de sănătate și siguranță.
15. Clientul va monitoriza sănătatea salariaților săi și va consulta și încuraja salariații să participe la chestiuni legate de sănătatea și siguranța la locul de muncă. Acest lucru va

---

¹ Standardele UE referitoare la SSM înseamnă cerințe fundamentale din cerințele legislative UE în domeniul sănătății și siguranței la locul de muncă care prevăd cerințe minime de sănătate și siguranță pentru protecția salariaților.

include, dar nu se va limita la, investigarea accidentelor, evaluarea riscului și selectarea activității.

16. În cazul în care există riscuri specifice asociate cu anumite activități de lucru care ar putea avea drept consecință efecte adverse asupra sănătății și siguranței salariaților cu vulnerabilități cum ar fi vârsta, sexul, dizabilitatea sau probleme de sănătate pe termen scurt sau lung, clientul va efectua o evaluare a riscului și va face ajustări pentru a preveni vătămarea și îmbolnăvirea.

Sănătatea și siguranța comunitară

17. Clientul va identifica și evalua riscurile aferente proiectului și impacturile adverse asupra sănătății și siguranței comunităților potențial afectate și va elabora măsuri de protecție, prevenire și atenuare proporționale cu impacturile și riscurile și adecvate etapei, mărimii și naturii proiectului. Clientul va coopera cu autoritățile relevante și alte părți interesate, după cum este adecvat, referitor la măsuri și planuri de atenuare. Aceste măsuri vor fi conforme cu abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare și BPI.
18. Măsurile de evitare sau atenuare a impacturilor pe care proiectul le are asupra sănătății și siguranței comunitare pot fi răspunderea autorităților publice relevante. În baza acestor circumstanțe, clientul își va clarifica rolul și răspunderea de a notifica și coopera cu autoritățile relevante.

Cerințe specifice pentru managementul sănătății și siguranței

Infrastructură, construcție și proiectarea și siguranța echipamentelor

19. Clientul va încorpora considerații referitoare la sănătate și siguranță în proiectarea, construcția, operarea și scoaterea din funcțiune a elementelor sau componentelor structurale ale proiectului în conformitate cu BPI, luând în considerare riscuri legate de siguranță pentru terțe părți și comunități afectate. Elementele structurale vor fi proiectate și construite de către profesioniști calificați și experimentați. Ar trebui să se efectueze audituri terțe privind siguranța vieții și siguranța anti-incendiu atât pentru clădirile existente care sunt folosite în scopuri comunale cât și pentru clădiri noi înainte de punerea în folosință sau utilizarea acestora.
20. Construcția și renovările majore ale clădirilor utilizate în scopuri comunale ar trebui proiectate în conformitate cu conceptul accesului universal.²
21. În cazul în care elemente sau componente structurale, cum ar fi baraje, stăvilare din deșeuri provenite de la concentrarea minereurilor sau halde de cenușă, sunt situate în locații cu grad mare de risc și nefuncționarea sau funcționarea nesatisfăcătoare a acestora poate amenința securitatea salariaților și comunităților, clientul va angaja unul sau mai mulți experți calificați având experiență relevantă și recunoscută în proiecte similare separat de cei care răspund de proiectare și construcție, pentru a face o analiză în faza incipientă a dezvoltării proiectului și în stadiile de proiectare, construcție, operare și punere în funcțiune a proiectului.

Siguranța materialelor periculoase

---

² Acces universal înseamnă accesul liber pentru persoanele de toate vârstele și abilitățile în diferite situații și în diferite circumstanțe.

22. Clientul va preveni sau minimiza potențialul pentru expunerea salariaților și a comunității la materiale periculoase care pot fi degajate de proiect. În cazul în care există potențial ca salariații și comunitatea afectată să fie expuși la pericole, clientul va exercita grija adecvată pentru a evita sau minimiza expunerea acestora modificând, substituind sau eliminând condiția sau substanța care cauzează pericolele.
23. În cazul în care materiale periculoase fac parte din facilități sau operațiuni existente asociate proiectului, clientul va exercita grija adecvată atunci când desfășoară activități de începere și scoatere din funcțiune în vederea prevenirii expunerii salariaților și comunității afectate la aceste materiale periculoase. În cazul în care utilizarea acestor materiale nu poate fi evitată, clientul va lua măsurile necesare pentru gestionare, depozitare și transport în conformitate cu BPI.
24. Clientul va depune eforturi rezonabile pentru a asigura transportul sigur al materiilor prime și produselor, și transportul și evacuarea deșeurilor, și va implementa măsuri pentru evitarea sau controlul expunerii comunității.

Siguranța produselor

25. În cazul în care proiectul implică producția de și/sau comerțul cu produsele consumatorului, clientul ar trebui să asigure siguranța produselor prin procese adecvate de proiectare și fabricare, precum și depozitarea, gestionarea și transportul adecvat pentru distribuirea produselor. Buna practică internațională ar trebui respectată, inclusiv cerințele generale referitoare la siguranță specifice standardelor privind siguranța produselor și codurilor de practică dintr-un sector comercial și țară dată.
26. Clientul va identifica și evalua eventuale riscuri și impacturi ale produselor sale asupra sănătății și siguranței consumatorilor în timpul procesului de evaluare a proiectului. Abordarea siguranței produselor ar trebui să fie în acord cu ierarhia măsurilor de atenuare și să asigure că consumatorii primesc informații adecvate referitoare la riscurile de sănătate și siguranță aferente produsului. Pentru situații care implică produse care pot prezenta amenințări grave referitoare la sănătate, clientul va asigura retragerea produsului de pe piață și implementarea politicii și procedurilor de retragere a produselor.

Siguranța serviciilor

27. În cazul în care proiectul implică furnizarea de servicii către comunități, clientul ar trebui să asigure siguranța și calitatea acestor servicii prin sisteme adecvate de management al calității pentru a se asigura că aceste servicii nu prezintă riscuri și impacturi asupra sănătății și siguranței salariaților sau comunității.
28. În cazul în care proiectul implică furnizarea de servicii publice, clientul ar trebui să includă principiile de acces universal, în măsura în care este posibil.

Siguranța traficului și a drumurilor

29. Clientul va identifica, evalua și monitoriza eventualele riscuri de siguranță a traficului și drumurilor pentru salariați și comunitățile potențial afectate pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului și, unde este adecvat, va elabora măsuri și planuri de abordare a acestora. Pentru proiecte care operează echipamente mobile pe drumuri publice și alte forme de infrastructură, clientul se va strădui să prevină apariția incidentelor și vătămărilor pentru membrii publicului asociate cu operarea acestor echipamente.

30. Clientul va lua în calcul standarde³ relevante ale UE pentru managementul siguranței drumurilor și traficului, va identifica măsuri de siguranță a drumurilor și va include componente privind siguranța drumurilor fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și economic în conceptul proiectului pentru a atenua eventualele impacturi privind siguranța drumurilor asupra comunităților locale afectate. Unde este adecvat, clientul va efectua un audit privind siguranța drumurilor pentru fiecare fază a proiectului și va monitoriza în mod curent rapoartele referitoare la incidente și accidente în vederea identificării și soluționării problemelor sau tendințelor negative referitoare la siguranță. Pentru clienții cu autovehicule sau parcuri de autovehicule (deținute sau închiriate), clientul va oferi instruire adecvată salariaților referitor la siguranța șoferilor și autovehiculelor. Clientul va asigura mentenanța regulată a tuturor autovehiculelor proiectului.

Pericole naturale

31. Clientul va identifica și evalua eventualele impacturi și riscuri cauzate de pericole naturale, cum ar fi cutremure, alunecări de teren sau inundații legate de proiect.
32. Clientul va evita și/sau minimiza exacerbarea impacturilor cauzate de pericole naturale sau modificări ale utilizării terenurilor la care pot contribui activitățile proiectului.

Expunerea la boli

33. În vederea ajutării la prevenirea sau minimizarea potențialului pentru expunerea salariaților și comunității la boli, luând în calcul expunerea diferențiată pentru și sensibilitatea mai mare a grupurilor vulnerabile, clientul va elabora măsuri adecvate de atenuare prin consultare cu autoritățile relevante. Clientul va lua măsuri pentru a evita sau minimiza transmiterea bolilor comunicabile care pot fi asociate cu afluența de salariați temporari și/sau permanenți ai proiectului.
34. În cazul în care anumite boli sunt endemice în comunitățile afectate de proiect, clientul este încurajat să identifice oportunități pe toată durata ciclului de viață a proiectului de îmbunătățire a condițiilor care ar putea contribui la reducerea incidenței acestor boli, atât în rândul salariaților cât și al comunităților. Clientul va lua măsuri pentru a evita sau minimiza transmiterea bolilor comunicabile care pot fi asociate cu afluxul forței de muncă temporară și/sau permanentă aferentă proiectului.

Prevenire și intervenție în situații de urgență

35. Clientul va fi pregătit să acționeze în cazul incidentelor, accidentelor și situațiilor de urgență într-un mod care este adecvat riscurilor operaționale aferente proiectului și necesității de a preveni sau minimiza potențialele impacturi adverse și în conformitate cu cerințele regulamentare aplicabile.⁴
36. Clientul va identifica și evalua riscurile de accidente majore și va lua toate măsurile necesare pentru a preveni accidentele majore sau a limita impacturile adverse ale acestora asupra salariaților, comunităților afectate și mediului, în vederea asigurării unor niveluri ridicate de protecție pentru oameni și mediu într-un mod constant și eficient. Aceste măsuri vor fi identificate într-o politică de pregătire în caz de urgență/prevenirea accidentelor

---

³Conform obiectivelor Directivei 2008/96/CE din 19 noiembrie 2008 privind Gestionarea Siguranței Infrastructurii Rutiere.

⁴Așa cum sunt elaborate de Directiva 2012/18/UE din 4 iulie 2012 privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, de modificare și ulterior de abrogare a Directivei 96/82/CE a Consiliului (Directiva UE SEVESO III).

majore și un plan adecvat de management, integrate în SGPSM general al clientului. Acest plan va include structuri organizatorice, răspunderi, proceduri, comunicare, instruire, resurse și alte aspecte necesare pentru a implementa această politică pentru a asigura că clientul are capacitatea de a răspunde eficient la urgențe asociate pericolelor proiectului, cu obiectivul general de a:

- preveni, limita și controla incidentele în vederea minimizării efectelor și limita daunele provocate oamenilor, mediului și bunurilor
- implementa măsuri necesare pentru protejarea oamenilor și mediului de efectele accidentelor majore
- comunica informațiile necesare serviciilor sau autorităților de urgență relevante precum și salariaților și publicului eventual afectați
- asigura refacerea și curățenia mediului înconjurător în urma unui accident major.

37. Pentru proiecte în care este prezent un risc de accidente majore, clientul va sprijini și coopera cu autoritățile relevante și comunitatea afectată de proiect în pregătirile acestora pentru a acționa eficient în situații de urgență. Dacă autoritățile sau serviciile locale au capacitate redusă sau nu au capacitatea de a acționa eficient, clientul va juca un rol activ în activitatea de pregătire pentru situațiile de urgență legate de proiect și de intervenție în astfel de situații și va furniza dovezi adecvate pentru a demonstra capacitatea de a interveni în cazul incidentelor predictibile în limite rezonabile, fie direct sau indirect.

Cerința de Performanță 5:

Achiziționarea de terenuri, relocarea involuntară și dislocarea economică

Introducere

1. Relocare involuntară se referă atât la dislocarea fizică (relocare sau pierderea căminului) cât și la dislocarea economică (pierderea bunurilor sau a resurselor, și/sau pierderea accesului la bunuri sau resurse care are drept rezultat pierderea surselor de venit sau a mijloacelor de subsistență) ca urmare a achizițiilor de teren legate de proiect¹ și/sau restricționărilor privind utilizarea terenului.²
2. Relocarea este considerată involuntară atunci când persoanele sau comunitățile afectate nu au dreptul să refuze achiziționarea de terenuri, sau restricții ale utilizării terenurilor, care determină dislocarea. Această situație se produce în cazuri de: (i) expropriere legală sau restricții privind utilizarea terenurilor în baza domeniului principal,³ și (ii) aranjamente negociate în care cumpărătorul poate recurge la expropriere sau impune restricții legale privind utilizarea terenului în cazul în care negocierile cu vânzătorul nu ajung la niciun rezultat.
3. Aplicarea acestei Cerințe de Performanță (CP) sprijină și este în concordanță cu respectul universal al, și acționarea conform, drepturilor și libertăților omului și în special dreptul la condiții corespunzătoare de locuit și la îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață.⁴ În cazul în care a existat deja o dislocare în urma unui conflict, această CP are în vedere Principiile Orientative privind Dislocarea Internă.⁵
4. Dacă nu este gestionată corespunzător, relocarea involuntară poate avea drept rezultat privațiuni și sărăcirea pe termen lung a persoanelor și comunităților afectate, precum și deteriorarea mediului și impacturi sociale și economice adverse în zonele în care se face relocarea. În anumite împrejurări, relocarea involuntară necorespunzătoare poate expune clientul la acțiuni judiciare. Din aceste motive, relocarea involuntară ar trebui evitată. Cu toate acestea, în cazul în care este inevitabilă, relocarea ar trebui minimizată și ar trebui să se planifice atent și să se implementeze măsuri corespunzătoare de atenuare a impacturilor adverse asupra persoanelor dislocate și a comunităților gazdă⁶. Experiența demonstrează că implicarea directă a clientului în activitățile de relocare și o evaluare făcută în faza incipientă de concepție a proiectului pot avea drept rezultat implementarea rentabilă, eficientă și la timp a acestor activități, precum și promovarea unor abordări inovatoare de îmbunătățire a mijloacelor de trai și standardului de viață ale celor afectați de relocare.

Obiective

---

¹ Achiziționarea de terenuri include atât achiziții complete de proprietăți cât și achiziții de drepturi de acces, cum ar fi drepturile de trecere.

² Exemplele includ pierderea accesului la drepturile de exploatare a zăcămintelor subterane de minereuri deținute de stat de către mineri artizanali; pierderea accesului la locurile de pescuit marin din cauza activităților legate de proiect; restricții de acces la resurse situate în perimetrul zonelor de excludere stabilite de stat care nu sunt achiziționate de către client; și scăderi demonstrate ale producțiilor agricole, șeptelului, exploatărilor forestiere, vânătorii și pescuitului ca urmare a perturbării și/sau poluării cauzate de proiect.

³ Astfel de restricții pot include restricții de acces la zone protejate prin lege și recunoscute pe plan internațional de importanță din punct de vedere al biodiversității.

⁴ Declarația Universală a Drepturilor Omului și Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale.

⁵ Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului: Principii Orientative privind Dislocările Interne.

⁶ O comunitate gazdă este orice comunitate care primește persoane dislocate.

5. Obiectivele acestei CP sunt:

- evitarea sau, atunci când aceasta este imposibilă, minimizarea relocării involuntare prin analizarea unor concepții alternative de proiect
- atenuarea impacturilor sociale și economice adverse cauzate de achiziția de terenuri sau restricții impuse persoanelor afectate privind utilizarea și accesul la bunuri și teren prin: (i) acordarea de compensații pentru pierderea de bunuri la costul de înlocuire;⁷ și (ii) asigurarea implementării activităților de relocare în condițiile furnizării corespunzătoare de informații, consultării și participării în cunoștință de cauză a celor afectați
- restabilirea sau, în cazul în care este posibil, îmbunătățirea mijloacelor de trai și a standardului de viață ale persoanelor dislocate⁸ la nivelurile de dinainte de dislocare
- îmbunătățirea condițiilor de trai ale persoanelor dislocate fizic prin asigurarea unor condiții adecvate de locuit,⁹ inclusiv siguranța dreptului de posesiune în zonele de relocare.¹⁰

Domeniul de aplicare

6. Această CP se aplică dislocării fizice sau economice care poate fi totală, parțială, permanentă sau temporară, ca urmare a următoarelor tipuri de tranzacții:

- drepturi asupra terenului sau de utilizare a terenului pentru un proiect care au fost dobândite prin expropriere sau alte proceduri coercitive
- drepturi asupra terenului pentru un proiect dobândite prin relocări negociate cu deținătorii proprietăților sau cu cei care au drepturi legale asupra terenului, inclusiv drepturi cutumiare sau tradiționale recunoscute sau care pot fi recunoscute conform legilor din țara respectivă, în cazul în care s-ar ajunge la procesul de expropriere sau la alt proces coercitiv dacă negocierea ar eșua
- impunerea de restricții care au drept rezultat pierderea de către oameni a accesului la bunuri fizice sau resurse naturale indiferent dacă astfel de drepturi de restricție sunt

---

⁷ De regulă, acesta se calculează ca valoarea de piață a bunurilor plus costurile tranzacției aferente restaurării acestor bunuri. Calculul costurilor de înlocuire este complex datorită potențialei varietăți a terenurilor, pretențiilor privind utilizarea terenurilor și a nivelurilor diferite de dezvoltare a pieței terenurilor în țările membre. Din acest motiv, clienții ar trebui să identifice toate persoanele și comunitățile care vor fi dislocate în urma achiziționării terenului precum și comunitățile gazdă care îi vor primi pe cei care urmează a fi relocați, și să se consulte cu acestea pentru a obține informații adecvate privind drepturile asupra terenurilor, pretențiile privind terenurile și utilizarea acestora. Metoda de evaluare pentru determinarea costului de înlocuire ar trebui documentată în planurile respective de Relocare și/sau Restaurare a Mijloacelor de Trai. În cazul în care piețele de terenuri sunt încă în stadiul de formare, clienții ar trebui să asigure evaluarea de către experți evaluatori profesioniști externi independenți (sau dacă nu există experți evaluatori profesioniști de către alți profesioniști având expertiza relevantă acceptabili pentru BERD și client). A se vedea și notele 12 - 14 de mai jos.

⁸ Acestea pot include persoane care au drepturi sau pretenții asupra terenului care pot fi recunoscute prin lege, persoane care au pretenții cutumiare asupra terenului, persoane care nu au drepturi sau pretenții care pot fi recunoscute prin lege asupra terenului, utilizatori sezonieri ai resurselor cum ar fi păstori/familii de pescari, vânători și culegători de fructe sau plante care pot avea relații economice interdependente cu comunitățile situate în zona proiectului.

⁹ Condițiile adecvate de locuit pot fi măsurate prin calitatea, securitatea, posibilitatea persoanei de a-și permite astfel de condiții de locuit, calitatea de a fi locuibil, adecvarea culturală, accesibilitatea și caracteristicile amplasamentului. Condițiile adecvate de locuit ar trebui să permită accesul la oportunități de angajare, piețe și infrastructură și servicii de bază cum ar fi apa, electricitatea, servicii de salubritate, servicii medicale și educație. Clienții ar trebui să includă aceste aspecte legate de condițiile adecvate de locuit pentru a oferi condiții de trai mai bune în locația de relocare, în special pentru cei care nu au un drept sau pretenție care poate fi recunoscută prin lege asupra terenului pe care îl ocupă.

¹⁰ Un loc în care se poate realiza relocarea oferă asigurarea dreptului de posesiune dacă protejează persoanele relocate din evacuări forțate, în cea mai mare măsură posibilă.

dobândite prin negociere, expropriere, achiziționare impusă sau prin reglementări guvernamentale.

7. Cerințele și responsabilitățile față de persoane dislocate care nu au niciun drept sau pretenție care poate fi recunoscută prin lege asupra terenului pe care îl ocupă sunt prezentate în paragrafele 18, 32 și 37 de mai jos.
8. Această CP nu se aplică în cazul relocării care rezultă din tranzacții voluntare de terenuri (tranzacții de piață în care vânzătorul nu este obligat să vândă și cumpărătorul nu poate recurge la expropriere sau alte proceduri coercitive dacă negocierile eșuează) și în cazul în care o astfel de tranzacție îi afectează doar pe cei cu drepturi legale.
9. Aplicabilitatea acestei CP va fi stabilită în cursul procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu conform criteriilor din paragrafele 6 - 8 de mai sus. În cazul în care relocarea involuntară s-a produs deja, evaluarea va identifica: (i) orice lipsuri; și (ii) acțiunile corective care pot fi necesare pentru a asigura respectarea acestei CP. Apoi se va conveni un plan de măsuri.

Cerințe

10. Clienții sunt încurajați să dobândească drepturi asupra terenurilor prin aranjamente negociate chiar dacă aceștia au mijloacele legale de a dobândi acces la teren fără consimțământul vânzătorului. Aranjamentele negociate ajută la evitarea exproprierii și elimină necesitatea recurgerii la autoritatea guvernamentală pentru a reloca oamenii în mod forțat. De regulă, aranjamentele negociate pot fi realizate prin acordarea unei compensări juste și corespunzătoare precum și a altor stimulente sau beneficii persoanelor sau comunităților afectate și prin atenuarea riscurilor de asimetrie a informațiilor și a puterii de negociere.

Evitarea sau minimizarea dislocării

11. Clientul va avea în vedere alternative fezabile ale conceptelor proiectului pentru a evita sau cel puțin minimiza dislocarea fizică și /sau economică, echilibrând în același timp costurile și beneficiile de mediu, sociale și economice.

Consultare

12. Din primele etape și pe parcursul tuturor activităților de relocare, clientul va implica persoane afectate, inclusiv comunități gazdă. Acest lucru va facilita participarea acestora în cunoștință de cauză și într-o fază incipientă la procesele de luare a deciziilor cu privire la relocare, precum și la CP 10:
  - persoanele afectate vor avea posibilitatea de a participa la cerințele referitoare la eligibilitate, negocierea pachetelor compensatorii, a sprijinului acordat pentru relocare, a caracterului adecvat al locurilor propuse pentru relocare și a planificării propuse
  - se aplică cerințe suplimentare în cazul consultărilor care implică persoane indigene (după cum se prevede în CP 7) precum și persoane care aparțin unor grupuri vulnerabile¹¹

---

¹¹În scopurile acestei Politici, grupuri vulnerabile se referă la persoane care, în virtutea identității sexuale, etniei, vârstei, dizabilității, dezavantajului economic sau statutului social pot fi afectate într-o măsură mai mare de impacturile proiectelor decât alții și care pot fi limitate în capacitatea lor de a pretinde sau profita de avantajele proiectelor. Persoanele și/sau grupurile vulnerabile pot de asemenea include persoane sub limita sărăciei, persoane fără pământ, bătrâni, gospodării conduse de femei și copii, refugiați, persoane dislocate intern, minorități etnice, comunități care depind de resursele naturale sau alte persoane dislocate care nu pot fi protejate prin legislația națională și /sau internațională.

- consultarea va continua în cursul implementării, monitorizării și evaluării plății compensațiilor și a relocării astfel încât rezultatele finale să fie în concordanță cu obiectivele acestei CP.
13. Clientul va lua în considerare orice persoane sau grupuri care pot fi dezavantajate sau vulnerabile. În mod specific, clientul va lua măsurile necesare pentru a asigura că grupurile vulnerabile nu sunt dezavantajate în procesul de relocare, sunt informate pe deplin și își cunosc drepturile, și pot beneficia în mod egal de oportunitățile și beneficiile relocării. Aceste grupuri ar trebui să fie identificate prin procesul evaluării aspectelor sociale și de mediu (după cum se descrie în CP 1).

Evaluarea socio-economică și recensământul

14. Clientul va efectua o evaluare de bază socio-economică a persoanelor afectate de proiect inclusiv a impacturilor legate de achiziția terenurilor și restricții privind utilizarea acestora. Evaluarea va identifica impacturi în contextul social al unui proiect și nevoile și drepturile persoanelor afectate și va elabora măsuri adecvate pentru a minimiza și atenua impacturile relocării.
15. Clientul va efectua un recensământ detaliat pentru a:(i) identifica persoane care vor fi dislocate de proiect;(ii) stabili cine va fi eligibil pentru compensare și asistență; și (iii) inventaria terenul și proprietatea afectate. Recensământul ar trebui să ia în considerare nevoile utilizatorilor sezonieri ai resurselor care este posibil să nu fie prezenți în zona proiectului la momentul recensământului.
16. În absența procedurilor guvernamentale naționale specifice, clientul va stabili data finală pentru eligibilitate așa cum se prevede în legislația aplicabilă și planificarea proiectului, după cum este adecvat. Adesea, cel mai practicabil termen limită este în timpul evaluării de bază sau al recensământului. Informațiile referitoare la termenul limită vor fi bine documentate și comunicate în toată zona proiectului. Stabilirea unui termen limită va oferi claritate referitor la eligibilitatea pentru compensare și asistență. Persoanele care se mută în locația proiectului după termenul limită nu au dreptul la compensare sau altă asistență.

Compensații pentru persoane dislocate

17. Clientul va oferi tuturor persoanelor și comunităților dislocate compensații pentru pierderea bunurilor la costul integral de înlocuire¹² și alte forme de asistență pentru a reface și eventual îmbunătăți standardul de viață și/sau mijloacele de trai¹³ ale persoanelor dislocate la nivelurile de dinaintea dislocării. Măsurile se pot baza pe teren, resurse, salarii și/sau activități de afaceri. Standardele de compensare vor fi transparente și consecvente în cadrul proiectului. Compensațiile se vor oferi înainte de dislocare sau impunerea restricțiilor referitoare la acces. În cazul în care mijloacele de trai ale persoanelor dislocate sunt legate de posesia de teren sau în cazul în care terenul este deținut în mod colectiv, clientul va oferi compensare sub formă de acordare de terenuri, în cazul în care este posibil, luând în calcul cerințele de coordonare sezonieră și agricolă. Clientul va da posibilitatea persoanelor și comunităților dislocate să obțină beneficii corespunzătoare în urma implementării proiectului.

¹² Rata compensării bunurilor pierdute ar trebui calculată la costul integral de înlocuire inclusiv costurile tranzacției. Pentru pierderile care nu sunt ușor de evaluat sau de compensat în termeni monetari, poate fi cazul să se acorde compensare în natură. Cu toate acestea, această compensare ar trebui să se facă în bunuri sau resurse cu valoare echivalentă sau mai mare și corespunzătoare din punct de vedere cultural. Se vedea notele 7 și 14.

¹³ Mijloacele de trai pot consta din venituri pe bază de salarii și/sau venituri generate de persoane fizice, familii și/sau comunități din utilizarea resurselor.

18. Persoanele dislocate pot fi clasificate în persoane: (i) care au drepturi legale oficiale asupra terenului (inclusiv drepturi cutumiare și tradiționale recunoscute conform legilor naționale); (ii) care nu au drepturi legale oficiale asupra terenului la data recensământului, dar care au o pretenție asupra terenului care este recunoscută sau poate fi recunoscută conform legilor naționale; sau (iii) care nu au niciun drept sau pretenție care poate fi recunoscută prin lege asupra terenului pe care îl ocupă.
19. Documentația privind titlul de proprietate sau dreptul de ocupare, cum ar fi titlurile de proprietate și contractele de închiriere (inclusiv conturile bancare deschise pentru plata compensației) ar trebui să fie emise în numele ambilor soți sau femeilor care conduc singure gospodăria, după cum este relevant. Alte forme de asistență pentru relocare, cum ar fi instruirea profesională, accesul la credite și oportunitățile de angajare ar trebui să fie disponibile în mod egal bărbaților și femeilor și adaptate nevoilor acestora.
20. Clientul ar trebui să analizeze oferirea de metode și/sau modalități alternative de compensare în special în țări și regiuni unde este mai puțin probabil ca femeile să aibă acces la instituții financiare oficiale și/sau să aibă conturi bancare. În cazurile în care legislația națională și sistemele privind dreptul de posesiune nu recunosc drepturile femeilor de a deține sau schimba proprietăți, în măsura posibilă ar trebui să fie adoptate prevederi pentru a asigura că femeile pot avea acces la asigurarea dreptului de posesiune.

Mecanismul de soluționare a reclamațiilor

21. Clientul va înființa un mecanism eficient de soluționare a reclamațiilor cât de curând posibil în cadrul procesului. Acesta va fi în conformitate cu prezenta CP și cu obiectivele și principiile CP 10 pentru a se putea primi și soluționa la timp sesizări specifice legate de compensare și relocare făcute de persoane dislocate și/sau membri ai comunităților gazdă. Acesta va include un mecanism de recurs conceput pentru soluționarea disputelor în mod imparțial.

Programul Cadru de Relocare și/sau Refacere a Mijloacelor de Trai

22. Un Program Cadru de Relocare și/sau Refacere a Mijloacelor de Trai va fi elaborat în cazul în care natura exactă sau magnitudinea achiziției de teren sau restricțiile privind utilizarea terenului legate de un proiect cu potențial de a cauza dislocare fizică și/sau economică sunt necunoscute din cauza stadiului dezvoltării proiectului. Acest program cadru va descrie principiile, procedurile generale și cadrul drepturilor conforme cu prezenta CP. De îndată ce componentele individuale ale proiectului sunt definite iar informațiile necesare devin disponibile, programul cadru va servi drept bază pentru elaborarea unui Plan de Măsuri de Relocare detaliat (PMR) sau Plan de Refacere a Mijloacelor de Trai (PRMT) în conformitate cu paragrafele 26 - 39 de mai jos.

Monitorizare

23. Monitorizarea procesului de relocare și restaurare a mijloacelor de trai va fi efectuată în conformitate cu CP 1 și ar trebui să implice participarea părților cheie interesate, cum ar fi comunitățile afectate.
24. În funcție de amploarea relocării unui proiect, poate fi adecvat ca clientul să ia măsuri pentru întocmirea unui raport extern final al PMR/PRMT pentru a stabili că au fost respectate prevederile respective. Raportul final ar trebui să fie efectuat după ce au fost încheiate toate acțiunile din proces, inclusiv orice inițiative de dezvoltare. Raportul poate

identifica măsuri suplimentare care să fie luate de client. În majoritatea cazurilor, îndeplinirea măsurilor corective identificate de raportul final ar trebui să marcheze încetarea obligațiilor clientului în ceea ce privește relocarea, compensarea, refacerea mijloacelor de trai și beneficiile de dezvoltare.

Dislocarea

25. Achiziția de terenuri și/sau restricțiile privind utilizarea terenurilor aferente proiectului duc/duc adesea atât la dislocarea fizică a oamenilor cât și la dislocarea economică a acestora. Astfel, cerințele din prezenta CP referitoare la dislocarea fizică și dislocarea economică se pot aplica simultan. În acest caz, cerințele specifice referitoare la dislocarea economică stabilite în paragrafele 36-39 ar trebui incluse în Planurile respectiv Programele Cadru de Măsuri de Relocare.

Dislocare fizică

26. În cazul tranzacțiilor descrise în paragraful 6 care implică dislocarea fizică a oamenilor, clientul va elabora un PMR care acoperă, cel puțin, cerințele aplicabile ale prezentei CP, indiferent de numărul de persoane afectate. Acest plan va avea drept scop atenuarea impacturilor negative ale dislocării, va identifica potențiale beneficii și va stabili drepturile tuturor categoriilor de persoane afectate (inclusiv comunitățile gazdă), acordând o atenție deosebită nevoilor celor vulnerabili. Planul va documenta toate procedurile de achiziție a drepturilor asupra terenurilor, precum și măsuri compensatorii și activități de relocare. Va stabili proceduri de monitorizare și evaluare a implementării activităților de relocare și va lua măsuri corective necesare.
27. Domeniul și nivelul de detaliu al PMR vor varia în funcție de amploarea dislocării și de complexitatea măsurilor necesare pentru a atenua impacturi adverse. În toate cazurile, planul va descrie modurile și mijloacele în care se vor realiza obiectivele acestei CP.
28. PMR ar trebui să includă măsuri care să asigure că persoanele dislocate beneficiază de asistență juridică pentru a le da posibilitatea să îndeplinească cerințele administrative înainte de achiziția terenurilor și să se adreseze instanțelor de judecată, dacă este cazul.
29. Clientul se va consulta cu persoanele afectate în întocmirea PMR și va face public un rezumat al informațiilor cuprinse în PMR pentru a se asigura că persoanele afectate înțeleg procedurile de compensare și știu la ce să se aștepte la diferite etape ale proiectului (de exemplu, când li se va face o ofertă, în cât timp vor trebui să răspundă, procedurile de soluționare a reclamațiilor, procedurile legale ce trebuie aplicate în cazul în care negocierile eșuează).
30. Dacă oamenii care locuiesc în zona proiectului trebuie să se mute într-un alt loc, clientul:
(i) va oferi persoanelor dislocate posibilitatea de a alege între opțiuni de relocare fezabile, inclusiv condiții de locuit adecvate sau compensare în numerar, dacă este cazul; și (ii) va acorda asistență pentru relocare conform nevoilor fiecărui grup de persoane dislocate, acordând o atenție specială nevoilor celor săraci și vulnerabili. Locuința alternativă și/sau compensarea în numerar vor fi puse la dispoziție înainte de relocare. Noile zone de relocare a persoanelor dislocate vor oferi, cel puțin, condițiile de viață anterioare dislocării și, în cazul în care este realizabil, oportunități sustenabile și rentabile pentru îmbunătățirea standardului de viață.

31. În cazul persoanelor dislocate fizic care fac obiectul paragrafului 18 (i) sau (ii), clientul va oferi posibilitatea de alegere între o proprietate de înlocuire având o valoare egală sau mai mare sau compensație în numerar la valoarea integrală de înlocuire, dacă este cazul.¹⁴
32. În cazul persoanelor dislocate fizic care fac obiectul paragrafului 18 (iii), clientul le va oferi opțiuni de locuință adecvată cu asigurarea dreptului de posesiune astfel încât acestea să se poată reloca în mod legal fără riscul de a fi evacuate silit.
- Compensația în natură va fi oferită în locul compensării în numerar în cazul în care este posibil, exceptând cazul în care se poate demonstra că există condițiile descrise la nota de subsol 14. Aceasta se aplică celor care au drepturi cutumiare și tradiționale recunoscute conform legilor țării respective; reclamanților care, anterior termenului limită, nu au drepturi legale oficiale asupra terenului dar revendică o pretenție la terenul sau bunurile în cauză, de exemplu prin posesie adversă,¹⁵ și, sub rezerva prevederilor din paragraful 18, celor care nu au un drept sau pretenție care poate fi recunoscută prin lege asupra terenului pe care îl ocupă.
  - Pe baza consultării cu persoanele dislocate, clientul va asigura suficientă asistență pentru relocare pentru ca acestea să își refacă, și dacă este posibil să își îmbunătățească standardul de viață într-un alt loc care să fie adecvat.¹⁶
33. În cazurile în care persoanele afectate refuză ofertele de compensare care satisfac cerințele acestei CP și, drept urmare, se inițiază proceduri de expropriere sau alte proceduri legale, clientul va analiza oportunități de cooperare cu autoritatea guvernamentală de resort și, dacă respectiva autoritate permite acest lucru, va juca un rol activ în planificarea, implementarea și monitorizarea relocării.
34. Clientul va identifica și evalua eventuale impacturi adverse asupra comunităților gazdă care ar putea fi afectate de procesul relocării. Orice măsuri de atenuare convenite cu comunitatea gazdă ar trebui incluse în PMR.
35. În cazul în care comunitățile de popoare indigene urmează să fie dislocate fizic de pe terenurile comunale deținute în folosință în mod tradițional sau cutumiar, clientul va îndeplini cerințele aplicabile ale prezentei CP precum și ale CP 7.

Dislocarea economică

36. În cazul tranzacțiilor descrise la paragraful 6, care implică exclusiv dislocarea economică, clientul va elabora și implementa un PRMT. PRMT va stabili drepturile persoanelor și comunităților afectate și va asigura că aceste drepturi sunt acordate în mod transparent, consecvent și echitabil.
37. Dacă o tranzacție de tipurile descrise în paragraful 6 are drept rezultat pierderea temporară sau permanentă a venitului sau mijloacelor de trai, de exemplu prin întreruperea sau

---

¹⁴ Se poate face plata compensației în numerar pentru bunurile pierdute în cazul în care: (i) mijloacele de trai nu sunt legate de teren; (ii) mijloacele de trai sunt legate de teren dar terenul luat pentru proiect reprezintă o mică parte din bunul afectat iar restul terenului este viabil din punct de vedere economic; sau (iii) există piețe active de terenuri, locuințe și forță de muncă, persoanele dislocate folosesc aceste piețe și există o ofertă suficientă de terenuri și locuințe. Nivelurile compensației în numerar ar trebui să fie suficiente pentru a înlocui terenul și alte bunuri pierdute la costul integral de înlocuire de pe piețele locale. A se vedea de asemenea notele 7 și 12.

¹⁵ O metodă de dobândire a titlului de proprietate asupra unor bunuri imobiliare prin posesia acestora pe o perioadă prevăzută prin lege în anumite condiții.

¹⁶ Deseori, se pot face compromisuri în cazul relocării celor care se stabilesc neoficial în zone urbane. De exemplu, familiile relocate pot obține asigurarea dreptului la posesie, dar pot pierde avantajele locației.

închiderea accesului unei persoane la locul de muncă sau la bunurile productive, indiferent de faptul că persoanele afectate sunt dislocate fizic, clientul:

- va compensa în mod prompt din punct de vedere economic persoanele dislocate pentru pierderea bunurilor sau a accesului la bunuri. Acest proces ar trebui inițiat înainte de dislocare. În cazul în care compensația urmează să fie plătită de o instituție guvernamentală responsabilă, clientul ar trebui să colaboreze cu instituția respectivă pentru a ajuta la urgentarea plăților.
- în cazul în care achiziționarea de terenuri afectează structurile comerciale, îl va compensa pe deținătorul afectat al afacerii respective pentru: (i) costul de transferare în altă locație a activităților comerciale; (ii) venitul net pierdut în perioada de tranziție; și (iii) costurile de transfer și reinstalare a utilajelor, mașinilor și altor echipamente, după cum este cazul.
- va asigura o proprietate de înlocuire (de exemplu, locații agricole sau comerciale) de o valoare egală sau mai mare, sau compensație în numerar la costul integral de înlocuire dacă este adecvat, persoanelor care au drepturi sau pretenții legale asupra terenului care sunt recunoscute sau pot fi recunoscute conform legilor naționale (după cum se prevede în paragraful 18 (i) și (ii)).
- va acorda asistență care va compensa orice pierdere a resurselor comune ale unei comunități.¹⁷ Aceasta ar putea lua forma unor inițiative care să crească productivitatea resurselor rămase la care are acces comunitatea, a compensației în natură sau în numerar pentru pierderea accesului sau asigurării accesului la surse alternative ale resurselor pierdute.
- va compensa din punct de vedere economic persoanele dislocate care nu au pretenții care pot fi recunoscute legal asupra terenului (a se vedea paragraful 18 (iii)) cu privire la bunurile pierdute (cum ar fi recolte, infrastructura de irigații și alte îmbunătățiri aduse terenului) altele decât terenul, la costul integral de înlocuire. Clientul nu trebuie să acorde compensații sau asistență oportuniștilor care se stabilesc în zona proiectului după termenul limită.
- va acorda asistență suplimentară orientată pe anumite direcții (de exemplu, facilități de credit, instruire sau oportunități de angajare) și oportunități de ameliorare, și în cazul în care este posibil va îmbunătăți capacitatea lor de a dobândi venituri, nivelurile de producție și standardul de viață. În cazul întreprinderilor care înregistrează pierderi temporare sau care trebuie să fie lichidate ca urmare a dislocării legate de proiect, atât proprietarul afacerii cât și salariații care își pierd salariile sau locul de muncă sunt eligibili pentru acordarea de asistență.
- va furniza sprijin în perioada de tranziție persoanelor dislocate economic, după cum va fi necesar, în baza unei estimări rezonabile a timpului necesar pentru refacerea capacității acestora de a dobândi un venit, a nivelurilor de producție și a standardului de viață.

38. Clientul va face public un rezumat al informațiilor cuprinse în PRMT pentru a asigura că persoanele afectate înțeleg procedurile de compensare și știu la ce să se aștepte în diversele stadii ale proiectului.

39. În cazul în care comunitățile de popoare indigene sunt dislocate fizic (dar nu relocalate) ca urmare a achiziționării de terenuri legate de proiect, clientul va respecta principiile aplicabile ale prezentei CP precum și ale CP 7.

---

¹⁷ Exemple de acest fel includ pășunile, resursele forestiere nelemnoase (de exemplu, plante medicinale, materiale de construcție și artă meșteșugărească), zone împădurite din care se exploatează material lemnos și lemne de foc; resurse de apă pentru agricultură, recreere sau pescuit.

Pierderea utilităților publice¹⁸

40. În cazul în care un proiect implică pierderea utilităților publice, clientul va iniția consultări pertinente cu comunitatea afectată pe plan local, în conformitate cu CP 10, pentru a identifica și conveni o alternativă corespunzătoare, în cazul în care este posibil.

Responsabilitățile sectorului privat în cadrul relocărilor gestionate de guvern

41. Pot exista cazuri în care achiziționarea de terenuri și relocarea constituie responsabilitatea guvernului gazdă. În aceste cazuri, clientul va colabora cu instituția guvernamentală responsabilă, în măsura permisă de instituția respectivă, pentru a obține rezultate în concordanță cu obiectivele prezentei CP. În plus, în cazul în care capacitatea guvernului este limitată, clientul va juca un rol activ în cursul planificării, implementării și monitorizării relocării. Clientul va elabora un plan (sau un program cadru) care, împreună cu documentele elaborate de instituția guvernamentală răspunzătoare, să satisfacă cerințele prezentei CP. Poate fi necesar ca clientul să includă în planul său: (i) o descriere a drepturilor persoanelor dislocate prevăzute de legile și reglementările aplicabile; (ii) măsurile propuse pentru a acoperi decalajele dintre aceste drepturi și cerințele prezentei CP; și (iii) responsabilitățile financiare și de implementare care revin instituției guvernamentale și/sau clientului.

---

¹⁸ Pierderea moștenirii culturale face obiectul CP 8.

Cerința de Performanță 6:

Conservarea biodiversității și managementul durabil al resurselor naturale vii

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște că conservarea biodiversității¹ și managementul sustenabil al resurselor naturale vii² sunt fundamentale pentru sustenabilitatea socială și a mediului înconjurător.
2. Prezenta CP recunoaște importanța menținerii funcțiilor ecologice esențiale ale ecosistemelor și biodiversității pe care o adăpostesc acestea. Toate ecosistemele susțin o complexitate a organismelor vii și variază în ceea ce privește bogăția, abundența și importanța speciilor.
3. Obiectivul conservării biodiversității și managementului sustenabil al resurselor vii trebuie echilibrat cu potențialul de utilizare a multiplelor valori economice, sociale și culturale ale biodiversității și resurselor naturale vii într-un mod optimizat.
4. Este recunoscut faptul că: (i) mijloacele de trai ale Popoarelor Indigene și comunităților afectate al căror acces la, sau utilizare a biodiversității sau resurselor naturale vii poate fi afectată de activitățile proiectului; și (ii) acestea pot avea un rol pozitiv în conservarea biodiversității și managementul sustenabil al resurselor naturale vii.

Obiective

5. Obiectivele acestei CP sunt:
  - protejarea și conservarea biodiversității folosind o abordare precaută
  - adoptarea abordării prin ierarhia măsurilor de atenuare³, cu scopul de a nu înregistra nicio pierdere netă și, unde este adecvat, de a înregistra o creștere netă a biodiversității
  - promovarea bunei practici internaționale (BPI) în managementul sustenabil și utilizarea resurselor naturale vii.

Conservarea biodiversității

Domeniul de aplicare

6. Ca parte a acestui proces de evaluare a aspectelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale acestei CP și modul în care acestea vor fi abordate și gestionate pe întreaga durată de viață a proiectului. Implementarea măsurilor necesare pentru satisfacerea cerințelor prezentei CP va fi gestionată în baza sistemului general de gestionare a problemelor sociale și de mediu al clientului (SGPSM) și planurilor de gestionare a problemelor sociale și de mediu specifice proiectului (PGPSM), inclusiv Planurilor de Management al Biodiversității, sau în cazul

---

¹ În scopul prezentei CP, termenul de biodiversitate este definit conform Convenției privind Diversitatea Biologică ca fiind „variabilitatea organismelor vii din toate sursele inclusiv, printre altele, mediul terestru, marin și alte ecosisteme acvatice și complexe ecologice din care fac parte; aceasta include diversitatea în cadrul speciilor, dintre specii și diversitatea ecosistemelor”.

² „Resurse naturale vii” sunt definite ca fiind „plantele și animalele cultivate pentru consumul și uzul omului sau animalelor, fie în sălbăticie fie în zone cultivate. Acestea includ toate tipurile de păduri, combustibili bio, agricultură, incluzând atât culturile anuale cât și cele perene și gospodărirea animalelor, inclusiv șeptelul; și atât locurile de pescuit sălbatic și de captură, inclusiv toate tipurile de organisme marine și de apă dulce, vertebrate și nevertebrate”.

³ Ierarhia măsurilor de atenuare include măsuri luate pentru a evita impacturi asupra biodiversității de la începutul activităților de dezvoltare, iar în cazul în care acest lucru nu este posibil, pentru a implementa măsuri suplimentare care ar minimiza, atenua și, în ultimă instanță, compensa orice eventuale impacturi adverse reziduale.

în care este adecvat, a unui Plan specific de Măsuri de Biodiversitate,⁴ pentru a structura proiectul astfel încât să respecte prezenta CP într-o perioadă acceptabilă de timp. Cerințele privind gestionarea și evaluarea aspectelor sociale și de mediu sunt prevăzute în CP 1.

Cerințe generale

Evaluarea problemelor și impacturilor

7. Procesul de evaluare va caracteriza condițiile de bază într-o măsură care este proporțională și specifică pentru riscul anticipat și semnificația impacturilor. Evaluarea de bază va analiza, dar nu se va limita la, pierderea habitatului,⁵ degradare și fragmentare, specii străine invazive, supraexploatare, coridoare migratoare, modificări hidrologice, încărcare cu nutrienți și poluare, precum și impacturi relevante pentru modificări climatice și adaptarea la climă. În planificarea și efectuarea evaluărilor impactului și evaluărilor de bază legate de biodiversitate, clientul se va baza pe instrucțiunile relevante conforme cu buna practică, folosind abordări teoretice și bazate pe date de teren așa cum este necesar. În cazul în care sunt necesare investigații suplimentare pentru a oferi o certitudine mai mare a semnificației eventualelor impacturi, clientul ar trebui să efectueze studii și/sau monitorizare suplimentare înainte de îndeplinirea activităților legate de proiect care ar putea cauza impacturi ireversibile.
8. Prin procesul de evaluare, clientul ar trebui să identifice și să caracterizeze în stadiul incipient al ciclului de viață al proiectului, eventualele oportunități, riscuri și impacturi asupra biodiversității legate de proiect. Gradul evaluării ar trebui să fie suficient pentru a caracteriza impacturile, în baza probabilității acestora și a semnificației și gravității impactului, și să reflecte preocupările comunităților potențial afectate și, în cazul în care este relevant, altor părți interesate. Evaluarea ar trebui să analizeze de asemenea impacturi directe, indirecte și cumulative și să evalueze eficiența și fezabilitatea măsurilor de atenuare care se vor aplica proiectului. Procesul de evaluare ar trebui să includă analizarea eventualelor impacturi la nivelul peisajului precum și a impacturilor asupra integrității ecologice a ecosistemelor, independent de statutul protecției lor și indiferent de gradul perturbării sau degradării lor.
9. Evaluarea va analiza utilizarea ecosistemelor și dependența de ecosisteme de către/a comunităților potențial afectate și/sau Popoarelor Indigene a căror utilizare a acestor resurse ale biodiversității poate fi afectată de proiect. Evaluarea va analiza de asemenea dependența proiectului de aceste ecosisteme. În cazul în care proiectul are potențialul de a avea impact asupra acestor ecosisteme, și în cazul în care clientul are control direct asupra gestionării sau influență semnificativă, ar trebui evitate impacturile adverse. Dacă aceste impacturi nu pot fi evitate, clientul le va minimiza și/sau va implementa măsuri adecvate de atenuare cu scopul de a menține funcționalitatea generală a acestor ecosisteme.
10. Pentru proiecte care ar putea eventual avea asemenea impacturi asupra Popoarelor Indigene și comunităților locale, clientul va oferi oportunități de împărțire corectă și echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor naturale vii în conformitate cu: (i) cerințele de abordare a problemelor privind dislocarea economică din CP 5; (ii) cerințele specifice referitoare la gestionarea eventualelor probleme și impacturi asupra Popoarelor Indigene din CP 7; și (iii) cerințele privind implicarea părților interesate prevăzute în CP 10.

---

⁴Planurile de Măsuri referitoare la Biodiversitate (PMB) includ de obicei o serie de scopuri, obiective și măsuri de management pentru atenuarea impacturilor reziduale pentru a nu înregistra pierderi nete /a înregistra creșteri nete ale caracteristicilor prioritare ale biodiversității sau habitatului critic. Scopul /obiectivele ar trebui să fie realiste și bazate pe ținte măsurabile. Fiecare obiectiv ar trebui să descrie o serie de măsuri și să includă indicatori referitori la finalizare sau ținte referitoare la monitorizare, și partea responsabilă și o perioadă de timp. PMB ar trebui elaborat în consultare cu părțile interesate relevante inclusiv guvernul, experți externi, organizații de conservare locale/internaționale și comunități afectate proiectului.

⁵Habitatul este definit ca o unitate geografică terestră, de apă dulce sau marină sau aeriană care susține acumulări de organisme vii și interacțiunile lor cu mediul non-viu.

Cerințele privind conservarea biodiversității

11. În cazul în care evaluarea a identificat eventuale impacturi legate de proiect asupra biodiversității, clientul va gestiona riscurile sale în conformitate cu ierarhia măsurilor de atenuare și BPI. Clientul ar trebui să adopte o abordare precaută și să aplice practici de management adaptive în care implementarea măsurilor de atenuare și de management răspunde la condiții schimbătoare și rezultatele monitorizării proiectului pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului.
12. Fără a ține cont de cele de mai sus, unele domenii afectate de proiect pot fi considerate „caracteristici prioritare ale biodiversității”⁶ care includ: (i) habitate amenințate de dispariție; (ii) specii vulnerabile; (iii) caracteristici semnificative ale biodiversității identificate de un set amplu de părți interesate sau guverne (cum ar fi Zonele Cheie de Biodiversitate sau Zonele Importante cu Păsări); și (iv) structura ecologică și funcții de care este nevoie pentru a menține viabilitatea caracteristicilor prioritare ale biodiversității descrise în acest paragraf.
13. În cazul în care evaluarea a identificat că proiectul ar putea avea impacturi semnificative adverse și ireversibile pentru caracteristicile prioritare ale diversității, clientul nu ar trebui să implementeze niciun fel de activități legate de proiect cu excepția cazului în care:
  - nu există alternative fezabile din punct de vedere tehnic și economic
  - beneficiile generale depășesc impacturile proiectului asupra biodiversității
  - părțile interesate sunt consultate în conformitate cu CP 10
  - proiectul este permis în baza legilor aplicabile referitoare la mediu, recunoscând caracteristicile prioritare ale biodiversității
  - se iau măsuri corespunzătoare de atenuare, în conformitate cu ierarhia măsurilor de atenuare,⁷ pentru a asigura că nu se înregistrează o pierdere netă și de preferat că se înregistrează o creștere netă a caracteristicilor prioritare ale biodiversității pe termen lung, pentru a obține rezultate măsurabile referitoare la conservare.
14. Cele mai sensibile caracteristici referitoare la biodiversitate sunt definite ca habitat critic, care cuprinde una din următoarele: (i) ecosisteme puternic amenințate sau unice; (ii) habitate de importanță semnificativă până la specii periclitare⁸ sau critic amenințate; (iii) habitate de importanță semnificativă pentru specii endemice sau restrânse ca răspândire geografică; (iv) habitate care susțin specii migratoare sau care trăiesc în grupuri, semnificative la nivel global; (v) zone asociate principalelor procese evoluționiste; sau (vi) funcții ecologice care sunt vitale pentru menținerea viabilității caracteristicilor biodiversității descrise în prezentul paragraf.
15. În cazul în care evaluarea a identificat că proiectul ar putea avea impacturi adverse asupra unui habitat critic, clientul va angaja experți externi experimentați care să efectueze evaluarea eventualelor impacturi adverse asupra acestui habitat critic.

---

⁶ Caracteristicile prioritare ale biodiversității sunt un subset al biodiversității care este în mod special nelocabil sau vulnerabil, dar la un nivel inferior al priorității în comparație cu habitatele critice (așa cum se definește în paragraful 14).

⁷ În ultimă instanță, în cazul în care rămân orice impacturi reziduale semnificative, este posibil ca clientul să analizeze utilizarea de măsuri compensatorii, cum ar fi compensarea biodiversității.

⁸ Conform enumerării din Lista Roșie a Speciilor Amenințate a Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (IUCN). Determinarea habitatului critic în baza altor listări este după cum urmează: (i) dacă speciile sunt înregistrate la nivel național/regional ca fiind periclitare critic sau periclitare, în țări care au aderat la liniile directoare IUCN, determinarea habitatului critic se va face de la proiect la proiect prin consultare cu profesioniști competenți; și (ii) în cazurile în care clasificările în specii înregistrate la nivel național sau regional nu corespund exact celor ale IUCN (de exemplu, unele țări înregistrează mai general speciile ca „protejate” sau „restrânse”), se va face o evaluare pentru a determina argumentarea și scopul listării. În acest caz, determinarea habitatului critic se va baza pe o astfel de evaluare.

16. Habitatul critic nu trebuie să fie fragmentat, convertit sau degradat suplimentar în măsura în care integritatea sa ecologică sau importanța biodiversității este compromisă. În consecință, în zonele de habitat critic, clientul nu va implementa activități ale proiectului decât dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:
- nu există alte alternative viabile în regiune pentru dezvoltarea proiectului în habitate cu o mai mică valoare a biodiversității
  - părțile interesate sunt consultate în conformitate cu CP 10
  - proiectul este permis în baza legilor de mediu aplicabile, recunoscând caracteristicile prioritare ale biodiversității
  - proiectul nu duce la impacturi adverse măsurabile asupra acelor caracteristici ale biodiversității pentru care habitatul critic a fost indicat așa cum se descrie în paragraful 14
  - proiectul este conceput să ofere creșteri nete⁹ pentru habitatul critic asupra căruia proiectul are impact
  - nu se anticipează că proiectul duce la o reducere netă a populației¹⁰ oricăror specii periclitare sau periclitare critic, pe o perioadă rezonabilă de timp¹¹
  - un program robust și conceput adecvat, pe termen lung, de monitorizare și de evaluare a biodiversității care să vizeze evaluarea situației habitatului critic este integrat în programul de management adaptiv al clientului.
17. În cazurile în care un client poate respecta cerințele definite în paragraful 16, strategia de migrare a proiectului va fi descrisă într-un Plan de Management al Biodiversității sau Plan de Măsuri de Biodiversitate, în cazul în care este adecvat.
18. În cazurile în care compensarea biodiversității este propusă pentru caracteristici prioritare ale biodiversității sau habitat critic, clientul trebuie să demonstreze printr-o evaluare că impacturile reziduale semnificative ale proiectului asupra biodiversității vor fi atenuate adecvat pentru respectarea cerințelor paragrafelor 13 și 15-17, după cum este aplicabil. În aceste cazuri, clientul va angaja experți externi experimentați cu cunoștințe în proiectarea și implementarea compensării.

Zone protejate prin lege și recunoscute internațional cu valoare de biodiversitate

19. În cazul în care proiectul apare în cadrul sau are potențialul de a afecta în mod advers o zonă care este protejată prin mijloace legale sau alte mijloace eficiente,¹² și/sau este recunoscută pe plan internațional,¹³ sau este propusă pentru acest statut de către guvernele naționale, clientul trebuie să identifice și să evalueze eventualele impacturi aferente proiectului și să aplice ierarhia măsurilor

---

⁹Creșterile nete sunt rezultate suplimentare ale conservării care pot fi obținute pentru valorile biodiversității pentru care habitatul critic a fost indicat. Creșterile nete pot fi obținute prin dezvoltarea unei compensări a biodiversității și/sau, în cazurile în care clientul ar putea respecta cerințele paragrafului 16 din prezenta Cerință de Performanță fără compensarea biodiversității, clientul ar trebui să obțină creșteri nete prin implementarea de programe care ar putea fi implementate in situ (pe teren) pentru a îmbunătăți habitatul și a proteja și conserva biodiversitatea.

¹⁰Reducerea netă este o pierdere singulară sau cumulată de persoane care împiedică persistența capacității speciilor la scale globale și /sau regionale/naționale pentru multe generații și pe o lungă perioadă de timp. Scara (de exemplu, globală și/sau regională/națională) a reducerii nete potențiale este determinată în baza listării speciilor fie în Lista Roșie a Speciilor Amenințate (globală) a IUCN și/sau în listele regionale/naționale. Pentru speciile incluse atât în Lista Roșie a Speciilor Amenințate (globală) a IUCN cât și în listele naționale/regionale, reducerea netă se va baza pe populația națională/regională.

¹¹Perioada de timp în care clienții trebuie să demonstreze „inexistența reducerii nete” a speciilor periclitare critic și periclitare se va determina de la caz la caz și prin consultare cu experți externi.

¹²Prezenta CP are în vedere definiția IUCN a „Zonei Protejate”.

¹³Locuri identificate în baza convențiilor sau acordurilor internaționale, inclusiv dar fără a se limita la, Patrimoniul Mondial al UNESCO, Rezervele UNESCO Omul și Biosfera și Lista Ramsar de Zone Umede de Importanță Internațională.

de atenuare astfel încât impacturile produse de proiect să nu compromită integritatea, obiectivele conservării și/sau importanța biodiversității unei astfel de zone.

20. Dacă evaluarea identifică faptul că proiectul are potențialul de a avea un impact advers asupra caracteristicilor prioritare ale biodiversității și/sau habitatului critic în zonele protejate prin lege sau zonele recunoscute pe plan internațional cu valoare de biodiversitate, clientul se va strădui să evite aceste impacturi în conformitate cu paragrafele 13 sau respectiv 15-17. În plus clientul va:
- demonstra că orice dezvoltare propusă este permisă prin lege, ceea ce este posibil să fi determinat efectuarea unei evaluări specifice a impacturilor legate de proiect asupra zonei protejate așa cum prevede legea națională
  - acționa într-un mod care este conform oricăror planuri de management recunoscute de guvern pentru aceste zone
  - consulta directori zonali protejați, autorități relevante, comunități locale și alte părți interesate referitor la proiectul propus în conformitate cu CP 10
  - implementa programe suplimentare, așa cum este adecvat, pentru a promova și îmbunătăți obiectivele referitoare la conservare ale zonei protejate.

Specii străine invazive

21. Clientul trebuie să evite și să împiedice proactiv introducerea accidentală sau deliberată de specii străine care ar putea avea impacturi adverse semnificative asupra biodiversității, și anume:
- clientul nu va introduce în mod intenționat specii străine în zone în care acestea nu pot fi găsite în mod normal, exceptând cazul în care o atare acțiune se efectuează în conformitate cu cadrul de reglementare care guvernează o astfel de introducere. Speciile cunoscute ca fiind invazive nu trebuie să fie introduse în niciun caz în medii noi.
  - clientul va identifica eventuale riscuri, impacturi și opțiuni de atenuare legate de transferul și eliberarea accidentală de specii străine¹⁴
  - în cazul în care sunt deja stabilite specii străine în țara sau regiunea proiectului propus, clientul va acționa cu diligență pentru a nu răspândi speciile invazive în zonele în care nu au fost deja stabilite. După cum este posibil, clientul ar trebui să ia măsuri pentru a eradica aceste specii din zone cu importanță de biodiversitate pe care le gestionează.

Gestionarea sustenabilă a resurselor naturale vii

Domeniul de aplicare

22. Prezenta CP se aplică proiectelor care implică producția principală de resurse naturale vii sau în cazul în care aceste resurse sunt centrale pentru funcția esențială a proiectului.¹⁵
23. Ca parte a procesului său de evaluare a problemelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale acestei CP și modul în care acestea vor fi abordate și gestionate pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului. Clientul va adopta și implementa măsuri pentru respectarea acestei CP ca parte a SGPSM și/sau PGPSM general al clientului. Evaluarea problemelor sociale și de mediu și cerințele de management sunt prevăzute în CP 1.

Cerințe

---

¹⁴În ce privește transportul internațional de bunuri și servicii, această CP se bazează pe Convenția Internațională privind Controlul și Gestionarea Apelor de Balast și Sedimentelor Navelor (ABS).Clienții care solicită finanțare BERD pentru un proiect care implică aceste activități de transport trebuie să respecte obligații adecvate elaborate în cadrul prezentei convenții.

¹⁵ Proiectele care includ recolta sau producția de șeptel, silvicultura naturală sau a plantațiilor, acvacultura sau locurile de pescuit și producția și utilizarea biomasei pentru producția de energie sau combustibili bio fac obiectul prezentei CP.

Cerințe generale

24. Clienții vor gestiona resursele naturale vii prin aplicarea cerințelor naționale regulamentare și a standardelor relevante și fundamentale ale UE referitoare la mediu, așa cum sunt aplicabile la nivel de proiect.
25. Clienții vor da prioritate adoptării și implementării standardelor relevante recunoscute la nivel global, regional sau național care fac obiectul certificării sau verificării independente într-o perioadă rezonabilă de timp. În cazul în care nu există standarde relevante pentru resurse naturale vii specifice aplicabile proiectului, clientul se va angaja să aplice practici adecvate de management sustenabil specifice industriei.

Evaluarea problemelor și impacturilor

26. Clienții proiectele cărora implică utilizarea resurselor naturale vii vor evalua sustenabilitatea resurselor, luând în considerare eventualele impacturi asupra ecosistemelor și biodiversității pe care o adăpostesc acestea și următoarele principii:
  - utilizarea oricăror resurse naturale vii trebuie analizată din punctul de vedere al funcțiilor ecologice esențiale pe care aceasta o îndeplinește în cadrul ecosistemului¹⁶
  - luarea în considerare a impacturilor directe, indirecte și cumulative
  - utilizarea resurselor naturale vii va respecta abordarea prin ierarhia măsurilor de atenuare și se va strădui să optimizeze beneficiile pentru alți utilizatori
  - producția și/sau utilizarea de specii sau populații care nu sunt naturale pentru locație și nu sunt testate referitor la capacitatea de invadare și/sau dominare a speciilor locale ar trebui restricționată sau supusă unor studii adecvate și aprobării din partea autorităților naționale competente relevante, înainte de producție sau utilizare.

Recolta și producția de șeptel

27. Clienții implicați într-o recoltă sau producție de șeptel ar trebui să asigure că folosesc BPI pentru a evita sau minimiza impacturile negative și consumul resurselor.
28. Clienții implicați în agricultură, transportul și sacrificarea animalelor pentru carne sau produse secundare (de exemplu, lapte, ouă, lână) vor adopta și implementa cerințe regulamentare naționale, standarde relevante ale UE privind bunăstarea animalelor și BPI, oricare este mai strictă, în tehnici de gospodărire a animalelor.

Locuri de pescuit și acvacultură

29. Clienții implicați în creșterea, pescuirea sau procesarea peștelui sau altor specii acvatice trebuie să demonstreze că activitățile lor sunt sau vor fi derulate în mod sustenabil. Acest lucru poate fi realizat prin obținerea certificării independente,¹⁷ sau prin studii întreprinse în cadrul procesului de evaluare. Activitățile legate de locurile de pescuit nu sunt limitate neapărat la pescuitul propriu-zis. Repopularea sau introducerea unor specii sau populații diferite, mai ales în medii închise cum ar fi lacurile, trebuie să asigure că noile specii nu distrug sau strămută speciile existente locale endemice/naturale de pești.

---

¹⁶ De exemplu, defrișarea pădurilor poate avea impacturi adverse asupra altei biodiversități, eroziunii solului, hidrologiei bazinelor de recepție, calității apelor și locurilor de pescuit. În mod similar, pescuitul excesiv al unei specii poate afecta echilibrul ecologic și integritatea pe termen lung a ecosistemelor.

¹⁷ De exemplu, programele sustenabile pentru locurile de pescuit, recunoscute pe plan internațional, includ schema de certificare a Consiliului de Administrare a Marinei.

30. Pentru proiectele de acvacultură, clienții vor evalua și minimiza riscul eliberării de specii non-native în mediul acvatic. De asemenea, clienții ar trebui să evalueze și să minimizeze potențialul de transfer al bolilor și/sau paraziților în mediul înconjurător.

Silvicultura naturală și a plantațiilor

31. Clienții implicați în silvicultura primară trebuie să-și planifice operațiunile astfel încât să evite sau să minimizeze impacturile asupra ecosistemelor și biodiversității pe care o adăpostesc acestea și să îndeplinească cerințele relevante descrise în paragrafele 11 și/sau 13-15 dacă activitățile lor legate de proiect au potențialul de a avea drept consecință conversia, fragmentarea sau degradarea caracteristicilor prioritare ale biodiversității sau habitatelor critice.
32. Clienții vor obține certificarea independentă că principiile și standardele recunoscute pe plan internațional pentru managementul¹⁸ sustenabil al pădurilor sunt respectate pentru păduri și/sau plantații asupra cărora aceștia dețin controlul direct al gestionării. În cazul în care evaluarea identifică faptul că practicile de gestionare a pădurilor nu respectă aceste standarde, clienții vor elabora un plan de management pentru a obține o astfel de certificare într-o perioadă rezonabilă de timp.

Utilizarea combustibilului de biomasă și a producției de combustibili bio

33. Clienții implicați în producția și utilizarea biomasei vor minimiza efectele adverse asupra ecosistemelor și biodiversității pe care o adăpostesc acestea prin (i) utilizarea reziduurilor și deșeurilor ca sursa principală a combustibilului de biomasă, în cazul în care sunt disponibile în condiții fezabile și rentabile din punct de vedere tehnic și financiar; și (ii) adoptarea și implementarea de principii și standarde relevante ale UE și, în cazul în care există disponibilitate, depunerea de eforturi pentru certificarea operațiunilor lor conform acestor standarde într-o perioadă rezonabilă de timp.
34. Clienții implicați în producerea de combustibili bio vor utiliza materia primă care este produsă într-un mod sustenabil astfel încât efectele adverse asupra ecosistemelor și biodiversității pe care o adăpostesc acestea precum și utilizarea, și impacturile asupra, terenului, apei și altor resurse necesare pentru producerea fiecărei unități de energie să fie minimizezate. Clientul va adopta și implementa principii și standarde UE relevante sau linii directoare pentru producția de materii prime pentru combustibili bio, și în cazul în care există disponibilitate va depune eforturi pentru a certifica operațiunile sale conform acestor standarde într-o perioadă rezonabilă de timp.

Lanțul de aprovizionare

35. În cazul în care: (i) proiectul utilizează furnizori externi de resurse naturale vii a căror gestionare nu este controlată de client în mod direct; (ii) aceste resurse sunt centrale pentru funcțiile esențiale ale proiectului; și (iii) furnizorii au potențialul de a avea un impact semnificativ asupra ecosistemelor și a biodiversității pe care o susțin, clientul, ca parte a SGPSM sau PGPSM său general, va adopta și implementa o politică de achiziționare sustenabilă a resurselor, proceduri de management și un sistem de verificare pentru evaluarea principalilor săi furnizori. Politicile, procedurile și sistemele de verificare vor specifica faptul că:
- se achiziționează numai resurse naturale vii de origine legală și sustenabilă
  - originea resurselor naturale vii este monitorizată și documentată
  - originea resurselor naturale vii nu are un impact advers asupra funcțiilor ecologice esențiale ale ecosistemelor afectate, zonelor protejate prin lege, zonelor recunoscute pe

---

¹⁸ Programele de certificare silvică recunoscute pe plan internațional includ Consiliul de Administrare a Pădurilor (FSC) și Programul de Avizare a Certificării Pădurilor (PACP).

plan internațional cu valoare de biodiversitate, caracteristicilor prioritare ale biodiversității sau habitatelor critice.

36. Clienții ar trebui să prefere achiziția de resurse naturale vii produse în conformitate cu principiile și standarde de management sustenabil recunoscute pe plan internațional, în cazul în care acestea sunt disponibile pentru produsul care este achiziționat. În cazul în care există sisteme de certificare a sustenabilității în industrie recunoscute pe plan internațional, clientul se va strădui să certifice operațiunile sale și sistemul de management al lanțului de aprovizionare conform acestor standarde, într-o perioadă rezonabilă de timp. În absența acestor sisteme de certificare, clientul va aplica BPI și tehnologiile.

Organisme modificate genetic (OMG)

37. În statele membre UE, OMG nu pot fi utilizate sau eliberate în mediul înconjurător fără aprobarea autorităților competente. În alte țări în care investește BERD, OMG nu pot fi utilizate sau eliberate în mediul înconjurător fără o evaluare a riscului efectuată conform standardelor fundamentale UE.

Cerința de Performanță 7:

Popoare indigene

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște că proiectele pot crea oportunități pentru popoarele indigene pentru a participa la și beneficia de activitățile legate de proiect care le pot ajuta să își îndeplinească aspirația de dezvoltare economică și socială. Întrucât guvernul joacă adesea un rol central în gestionarea problemelor legate de popoarele indigene, clienții ar trebui să coopereze și să colaboreze, după cum este adecvat, cu autoritățile responsabile și comunitățile relevante în gestionarea riscurilor și impacturilor activităților lor.
2. Nu există o definiție universal acceptată a termenului „popoare indigene”. Popoarele indigene pot fi denumite diferit în țări diferite. De asemenea, este recunoscut faptul că grupurile care s-ar putea să nu fie clasificate popoare indigene într-o țară sau regiune pot fi clasificate astfel într-o altă țară sau regiune.
3. În Politică și în prezenta CP, termenul „popoare indigene” este folosit în sens tehnic pentru a desemna un grup social și cultural, distinct de grupurile dominante din cadrul societăților naționale, care prezintă toate caracteristicile de mai jos în diferite grade:
  - autoidentificarea ca membri ai unui grup cultural sau etnic indigen distinct și recunoașterea acestei identități de către alții
  - atașamentul colectiv față de habitate, terenuri tradiționale sau teritorii ancestrale distincte din punct de vedere geografic din zona proiectului și față de resursele naturale din aceste habitate și teritorii¹
  - descendența din populații care au aplicat în mod tradițional² strategii de subzistență neremunerate (și deseori nomade /transhumante) și al căror statut a fost reglementat de propriile obiceiuri sau tradiții sau de legi sau reglementări speciale
  - instituții cutumiare culturale, economice, sociale sau politice care sunt separate de cele ale societății sau culturii dominante
  - o limbă sau dialect distinct, deseori diferite de limba oficială sau de dialectul țării sau regiunii.
4. Faptul că un grup sau membri ai unui grup duc o viață nomadă sau recurg la transhumanță, trăiesc în comunități mixte sau urbane și/sau își vizitează terenurile tradiționale doar în mod sezonier, după ce au fost dislocați forțat, nu constituie un obstacol *prima facie* pentru aplicarea prezentei CP.
5. Prezenta CP abordează popoarele indigene ca parteneri, respectându-le ca oameni și popoare ale căror valori pot contribui în mare măsură la propria dezvoltare precum și la dezvoltarea socio-economică națională. Cu toate acestea, prezenta CP recunoaște că

---

¹Un grup care și-a pierdut „atașamentul colectiv față de habitate sau teritorii ancestrale distincte din punct de vedere geografic din zona proiectului” din cauza dislocării forțate rămâne eligibil pentru a beneficia de acoperire în baza prezentei CP, dacă este de așteptat să fie afectat de proiect. „Dislocarea forțată” se referă la pierderea atașamentului colectiv față de habitatele sau teritoriile ancestrale distincte din punct de vedere geografic din cauza unui conflict, a programelor guvernamentale de relocare, a deposedării de terenuri, a calamităților naturale sau a incorporării teritoriilor respective într-o zonă urbană. În scopurile prezentei CP, „zonă urbană” înseamnă în mod normal o metropolă sau un oraș mare și ține seama de toate caracteristicile următoare, dintre care niciuna nu este decisivă: (i) desemnarea legală a zonei ca zonă urbană în baza legilor interne; (ii) densitatea mare a populației; și (iii) proporția ridicată a activităților economice neagricole față de activitățile agricole.

² Aceasta se aplică chiar dacă aceste strategii nu mai sunt aplicate, conform notei de subsol anterioare.

popoarele indigene, în calitate de grupuri sociale cu identități distincte de cele ale grupurilor dominante din societățile naționale, pot fi printre cele mai marginalizate și vulnerabile segmente ale populației. Statutul economic, social și legal al acestora se limitează deseori la capacitatea de a-și apăra interesele ce țin de terenuri și resurse naturale și culturale, precum și drepturile (atât individuale cât și/sau colective) asupra acestora, și le poate restricționa capacitatea de a participa la dezvoltarea acestora și de a beneficia de acestea. Popoarele indigene sunt vulnerabile în special dacă terenurile și resursele lor sunt transformate sau însușite de cei care nu sunt membri ai comunităților lor.

6. Prezenta CP recunoaște faptul că identitățile, culturile, terenurile și resursele popoarelor indigene sunt strâns legate între ele și foarte vulnerabile la schimbările cauzate de unele tipuri de investiții astfel încât limbile, culturile, religiile, convingerile spirituale și instituțiile acestora pot fi amenințate. Aceste caracteristici expun popoarele indigene la diferite tipuri de riscuri și gravitate a impacturilor, inclusiv pierderea identității, culturii și a mijloacelor de trai bazate pe resursele naturale, precum și expunerea la sărăcie și boli. În plus, se recunoaște că rolurile bărbaților, femeilor și copiilor în culturile indigene pot fi diferite de cele ale grupurilor dominante; bărbații și femeile pot resimți tratament diferențiat atât în cadrul propriilor comunități cât și în societate în general, care poate fi egal cu discriminarea. Copiii pot fi deosebit de marginalizați din cauza statutului lor de copii și pot de asemenea trăi discriminarea din cauza statutului de indigen. Având în vedere aceste realități, problemele legate de popoarele indigene sunt deseori complexe. Mai mult, cultura dominantă poate uneori să nu cunoască sau să se opună admiterii existenței unui statut de indigen pentru anumite grupuri de oameni. În consecință, sunt necesare măsuri speciale pentru a asigura că femeile și bărbații indigeni nu sunt dezavantajați și că sunt incluși în proiectele susținute de Bancă și beneficiază de pe urma acestora, după cum este cazul.
7. Această CP recunoaște faptul că împrejurările în care se află popoarele indigene în țările în care operează BERD sunt unice datorită istoriei lor specifice. Popoarele indigene nu mai pot fi implicate numai în mijloacele de subzistență tradiționale și nici identitatea lor nu mai poate fi asociată numai cu adoptarea acestor mijloace de trai și a stilurilor de viață tradiționale. Mai mult decât atât, se recunoaște faptul că popoarele indigene trăiesc deseori în așezări cu etnii mixte. Existența continuă a nomadismului sau transhumanței și o istorie de relocare involuntară au avut drept rezultat expectativa unor legături fixe continue cu teritoriul specific care nu este întotdeauna potrivită. Prin prezenta CP se înțelege că mijloacele și tiparele mijloacelor de trai ale popoarelor indigene pot fi destul de diferite față de cultura dominantă, și este posibil de asemenea să fi fost modificate în timp.

Obiective

8. Obiectivele specifice sunt următoarele:
  - să se asigure că procesul de tranziție încurajează respectul deplin pentru demnitatea, drepturile omului, aspirațiile, culturile și mijloacele de trai bazate pe resurse naturale ale popoarelor indigene
  - să se anticipeze și să se evite impacturile adverse ale proiectelor asupra vieții și mijloacelor de trai ale comunităților popoarelor indigene sau dacă evitarea nu este posibilă să se minimizeze, atenueze sau compenseze aceste impacturi
  - să se dea popoarelor indigene posibilitatea să beneficieze de proiecte într-un mod adecvat din punct de vedere cultural
  - să sprijine clientul în vederea stabilirii și menținerii unei relații continue cu popoarele indigene afectate de un proiect, pe toată durata proiectului
  - să încurajeze negocierea de bună credință a clientului cu popoarele indigene și participarea în cunoștință de cauză a acestora în cazul în care proiectele urmează să fie

amplasate pe terenurile folosite în mod tradițional sau cutumiar de popoarele indigene, dacă mijloacele de trai cutumiare sau netradiționale vor fi afectate de proiect sau în cazul exploatarea comercială a resurselor culturale ale popoarelor indigene

- să recunoască principiul descris în Declarația Națiunilor Unite privind Drepturile Popoarelor Indigene,³ conform căruia este necesară consimțirea prealabilă în cunoștință de cauză a popoarelor indigene afectate pentru activitățile legate de proiect identificate în paragrafele 30-34 de mai jos, având în vedere vulnerabilitatea specifică a popoarelor indigene la impacturile adverse ale unor astfel de proiecte⁴
- să recunoască nevoile specifice ale bărbaților, femeilor și copiilor popoarelor indigene prin abordarea problemelor referitoare la gen și atenuarea eventualelor impacturi disproporționate asupra genului pe care le are un proiect
- să recunoască și să respecte legile cutumiare și obiceiurile popoarelor indigene și să le ia pe deplin în considerare
- să respecte și să conserve cultura, cunoștințele și practicile popoarelor indigene în conformitate cu dorințele lor.

Domeniul de aplicare

9. Prezenta CP se va aplica în cazul în care există probabilitatea ca un proiect să afecteze Popoarele Indigene. Poate fi necesar ca clientul să recurgă la consultanță de specialitate pentru a stabili dacă un anumit grup este considerat popor indigen în scopul prezentei CP.
10. Aplicabilitatea prezentei CP se va stabili în timpul procesului de evaluare a problemelor sociale și de mediu conform criteriilor din paragrafele 2-7 de mai jos. Implementarea măsurilor necesare pentru îndeplinirea acestor cerințe se va gestiona în conformitate cu prezenta CP, și CP-urile 1, 5, 8 și 10 după cum este aplicabil.

Cerințe

11. În proiectele în care este posibil să fie afectate popoare indigene,⁵ clientul trebuie să efectueze o evaluare a impacturilor asupra popoarelor indigene. În funcție de rezultatul acestei evaluări, se așteaptă ca clientul să evite în primul rând efectele adverse și în cazul în care acest lucru nu este posibil, să elaboreze un Plan de Dezvoltare pentru Popoarele Indigene conform paragrafului 19 de mai jos pentru a minimiza și/sau atenua orice posibile impacturi adverse și a identifica beneficiile. De asemenea se așteaptă ca clientul să inițieze consultarea în cunoștință de cauză și participarea cu comunitățile indigene afectate, să implementeze un mecanism specific de soluționare a reclamațiilor și să identifice și să stabilească modalități corespunzătoare de compensare și oportunități de beneficii pentru comunități. În efectuarea consultării, clientul va ține cont de faptul că în anumite cazuri există un caracter sezonier al structurii mijloacelor de trai ale popoarelor indigene și clientul ar trebui să proiecteze consultarea într-un mod care să asigure că opiniile popoarelor indigene sunt obținute cu suficient timp înainte pentru a asigura că sunt introduse corespunzător în procesul de proiectare.
12. În cazul în care clientul a demarat activități legate de proiect care este posibil să fi afectat și/sau pot afecta popoarele indigene, evaluarea va identifica: (i) orice discrepanțe; și (ii)

³ Declarația Adunării Generale privind Drepturile Popoarelor Indigene adoptată la data de 13 septembrie 2007.

⁴ Convenția OIM nr. 169 (Convenția privind Popoarele Indigene și Tribale) care acoperă o mare varietate de probleme legate de popoare indigene, inclusiv teren, angajare, sănătate și asigurare socială și legea cutumiară. Consultarea și participarea constituie baza Convenției.

⁵ Popoarele Indigene afectate de proiect sunt cele al căror statut socio-economic și/sau cultură tradițională și mod de viață sunt afectate negativ de activitățile proiectului.

măsurile corective care pot fi necesare pentru a asigura respectarea acestei CP. Apoi trebuie să se convină un plan de măsuri.

13. În cazul în care nu există resursa necesară în cadrul organizației clientului, ar trebui să se recurgă la specialiști în probleme sociale experimentați și independenți în decursul dezvoltării și implementării proiectului.

Evaluare

14. În cazul în care există o cerință legală la nivel național pentru un anumit tip de evaluare socială, clientul va face această evaluare în plus față de orice evaluare suplimentară a problemelor sociale cerută de prezenta CP.
15. În cazurile în care proiectul nu a fost încă lansat, clientul va identifica printr-un proces de evaluare socială toate comunitățile popoarelor indigene care pot fi afectate de proiect direct sau indirect, atât pozitiv cât și negativ, precum și natura și amploarea impacturilor sociale, culturale (inclusiv moștenirea culturală) și de mediu preconizate asupra acestora. Această evaluare va lua în considerare vulnerabilitatea specifică a comunităților indigene la modificările din mediul și modul lor de viață. Clientul va planifica măsuri pentru a: (i) evita sau atenua impacturile adverse; și (ii) împărtăși orice beneficii legate de proiect.
16. În cazurile în care construcția, activitățile sau operațiunile legate de proiect au fost deja inițiate pentru un proiect, clientul va furniza toate informațiile și documentele relevante (inclusiv cele referitoare la performanța din trecut a clientului) împreună cu un raport privind documentele deja depuse la autorități, care să demonstreze că a avut în vedere și a acționat în baza opiniilor popoarelor indigene afectate de proiect, respectând, în măsura posibilă, procesul prezentat în prezenta CP.
17. Dacă nu sunt îndeplinite cerințele paragrafului 16, clientul va comanda un studiu obiectiv și independent al efectelor proiectului asupra popoarelor indigene și părerilor acestora cu privire la proiect. Acest studiu, ce trebuie efectuat într-o manieră corespunzătoare din punct de vedere cultural, va analiza efectele înregistrate până în prezent asupra vieții și mijloacelor de trai ale popoarelor indigene, eforturile clientului de a atenua efectele adverse și de a identifica și partaja beneficiile proiectului și nivelul de participare a Popoarelor Indigene în planificarea și implementarea proiectului.

Evitarea efectelor adverse

18. Toate eforturile ar trebui să fie direcționate în primul rând spre evitarea oricăror efecte adverse ale proiectului asupra popoarelor indigene. Dacă evitarea efectelor adverse nu este posibilă, clientul va minimiza, atenua și compensa aceste impacturi în mod corect, corespunzător și proporțional.

Elaborarea unui Plan de Dezvoltare privind Popoarele Indigene

19. Măsurile propuse de client pentru a minimiza, atenua și compensa efectele adverse și pentru a identifica și partaja beneficiile vor fi elaborate cu participarea în cunoștință de cauză a popoarelor indigene afectate și vor fi cuprinse într-un plan care va prevedea termene de realizare, cum ar fi un Plan de Dezvoltare privind Popoarele Indigene (PDPI), sau un plan mai vast de dezvoltare a comunității care să includă componente separate pentru Popoarele Indigene. Clientul va angaja specialiști calificați în probleme sociale având expertiza tehnică relevantă și corespunzătoare pentru elaborarea PDPI. PDPI va

evalua în mod sistematic impacturile diferențiate ale proiectului ce țin de gen și generații diferite și va include măsuri de abordare a acestor impacturi..

Nivelul de detalii și amploarea unui PDPI vor varia în funcție de proiectul în cauză și de natura și complexitatea activităților proiectului. În general, un PDPI va cuprinde următoarele componente:

Secțiunea I – Prezentare în rezumat a evaluării problemelor sociale

- Informații de bază: este important ca nivelul de referință să ofere o înțelegere atât a structurii sociale a comunității popoarelor indigene cât și a rolurilor și responsabilităților intra-gospodării. Acest lucru va ajuta la elaborarea unui plan de implementare adecvat.
- Constatări principale: analiza impacturilor, riscurilor și oportunităților.

Secțiunea II – Consultare și participare

- Rezultatul consultărilor și planul pentru viitoare implicare.

Plan de implementare

- Măsuri de evitare, minimizare și atenuare a impacturilor negative și de creștere a impacturilor pozitive.
- Măsuri de asigurare a continuității gestionării de către comunitate a resurselor naturale
- Măsuri de participare la oportunități de a beneficia din proiect
- Mecanism de soluționare a reclamațiilor.
- Costuri, buget, planificare și responsabilități organizaționale.
- Monitorizare, evaluare și raportare.

Comunicarea de informații, consultarea pertinentă și participarea în cunoștință de cauză

20. Clientul va stabili o relație continuă cu comunitățile afectate ale popoarelor indigene începând cu faza incipientă a procesului de planificare a proiectului și pe toată durata acestuia. Procesul de implicare va asigura consultarea pertinentă a comunităților afectate ale popoarelor indigene pentru a facilita o înțelegere comună a naturii și duratei impacturilor; participării în cunoștință de cauză la problemele care le afectează direct; măsurilor de atenuare propuse; partajării beneficiilor și oportunităților de dezvoltare; și aspectelor legate de implementare.
21. Clientul va asigura că popoarele indigene afectate de proiect sunt informate corespunzător, într-o manieră adecvată din punct de vedere cultural, despre CP-urile relevante și despre planurile de proiect care le afectează, asigurând, în cazul în care este relevant, măsuri pentru participare eficientă de către toate părțile comunității.
22. Procesul implicării comunității va fi corespunzător din punct de vedere cultural, va respecta procesul colectiv al popoarelor indigene de luare a deciziilor și va fi proporțional cu riscurile și impacturile potențiale asupra popoarelor indigene. Clientul va furniza probe documentate adecvate pentru a demonstra că acest proces a fost realizat în mod adecvat.
23. În mod special, procesul de implicare va include următoarele:
  - implicarea organismelor reprezentative ale popoarelor indigene (de exemplu, printre altele, consiliile bătrânilor sau consiliile sătești), organizațiilor popoarelor indigene precum și persoanelor indigene afectate în mod individual
  - înțelegerea și respectarea oricăror legi cutumiare relevante

- acordarea de timp suficient pentru procesul de luare a deciziilor colective al popoarelor indigene
- facilitarea exprimării de către popoarele indigene a opiniilor, preocupărilor și propunerilor acestora în limba aleasă, și fără manipulare, interferențe sau intimidare din exterior, și într-o manieră corespunzătoare din punct de vedere cultural
- aducerea la cunoștința popoarelor indigene a tuturor planurilor și informațiilor relevante referitoare la potențiale impacturi sociale și ecologice care le afectează comunitățile, într-un mod și limbă adecvate din punct de vedere cultural, și fără jargon
- recunoașterea eterogenității comunității, luând în calcul următoarele:
  - Popoarele indigene trăiesc în comunități mixte alături de popoare neindigene
  - Comunitățile indigene au mai multe voci care trebuie să se facă auzite – consultările și participarea trebuie să includă reprezentanți ai ambelor sexe, reprezentanți ai tuturor generațiilor și grupurile excluse
  - Comunicarea Băncii informațiilor corespunzătoare și implicarea BERD în procesul de consultare, în cazul în care este posibil
- documentarea completă⁶ a procesului de consultare.

Mecanism de soluționare a reclamațiilor și prevenirea discriminării pe criterii etnice

24. Clientul va asigura că mecanismul de soluționare a reclamațiilor stabilit pentru proiect, conform CP 10, corespunde din punct de vedere cultural și este accesibil pentru popoarele indigene; aceasta poate necesita recurgerea în mai mică măsură la proceduri scrise și utilizarea la scară mai mare a canalelor de raportare verbală.
25. În proiectele finanțate de Bancă unde există factori implicați care exclud Popoarele Indigene și indivizii indigeni de la beneficii, cum ar fi oportunități de angajare, pe criterii etnice, activitățile proiectului vor include măsuri corective cum ar fi: (i) să informeze organizațiile și persoanele fizice aparținând popoarelor indigene despre drepturile pe care le au conform legislației muncii, legislației sociale, financiare, și a afacerilor și despre mecanismele de recurs pe care le au la dispoziție; (ii) să furnizeze și să comunice informații corespunzătoare și utile, instruire și măsuri de eliminare a barierelor în ce privește accesul la beneficii și resurse cum ar fi creditele, locurile de muncă, serviciile de afaceri, serviciile de sănătate, și serviciile de educație, precum și alte beneficii generate sau facilitate de proiecte; și (iii) să acorde același grad de protecție prevăzut de legislația națională pentru alți indivizi din sectoare și categorii similare lucrătorilor, întreprinzătorilor și beneficiarilor indigeni luând în considerație problemele legate de sexe și segmentarea etnică pe piețele de mărfuri și forța de muncă, precum și factori lingvistici.

Compensare și partajarea beneficiilor

26. Abordările participative vor constitui baza stabilirii măsurilor de atenuare, partajare a beneficiilor și susținere a stilului de viață tradițional. Clientul va asigura că popoarele indigene afectate sunt compensate în mod direct pentru orice pierdere a mijloacelor de trai (calculată în conformitate cu această CP) suportată ca urmare a activităților legate de proiect și va reabilita în acord cu comunitatea legală. Eligibilitatea pentru compensare poate fi pe bază individuală sau colectivă sau o combinație a celor două. Compensarea va fi disponibilă atât pentru efectele adverse asupra mijloacelor de trai tradiționale cât și pentru impacturile negative asupra salariului sau inițiativelor economice dependente de profit. Natura „mijloacelor de trai tradiționale” trebuie să fie interpretată în mod flexibil (pentru a include adaptări contemporane cum ar fi etno-turismul și procesarea alimentelor). Când se calculează compensația, clienții vor lua în considerare în mod adecvat efectele sociale

⁶Aceasta poate include transcrieri și rapoarte și/sau înregistrări audio.

adverse ale proiectului asupra stilului de viață tradițional și a vieții de familie a popoarelor indigene. Acest lucru se va face în cooperare cu reprezentanți ai popoarelor indigene și experți în domeniu. Prevederile acestui paragraf se aplică și în cazurile în care clientul trebuie să plătească compensații organismelor guvernamentale locale sau regionale.

27. Căile de compensare și implementare a PDPI, acceptabile și fezabile din punct de vedere legal, ar trebui să fie discutate în timpul consultărilor cu popoarele indigene. În baza acestor consultări, ar trebui elaborat și agreeat un mecanism de transfer al compensației și /sau resurselor. Acesta este posibil să trebuiască să fie furnizat pe o bază colectivă unde terenul și resursele sunt deținute în mod colectiv. Dacă este necesar, clientul ar trebui să faciliteze asistență/suport pentru a da posibilitatea stabilirii unor sisteme corespunzătoare de management și guvernare.
28. Printr-un proces de consultare pertinentă cu comunitățile afectate ale popoarelor indigene și participarea în cunoștință de cauză a acestora, clientul va asigura, conform paragrafelor 20 - 23 de mai sus, oportunități de beneficii de dezvoltare corespunzătoare din punct de vedere cultural. Aceste oportunități ar trebui să fie proporționale cu amploarea impacturilor proiectului, în scopul ameliorării corespunzătoare a standardului de viață și a mijloacelor de trai ale acestor comunități și al susținerii sustenabilității pe termen lung a resurselor naturale de care acestea pot depinde. Clientul va elabora documente prin care să reflecte beneficiile identificate rezultate din dezvoltare în concordanță cu cerințele prezentei CP și va acorda aceste beneficii în timp util. Ar trebui să se acorde un sprijin puternic activităților cutumiare de subzistență, inclusiv activităților economice tradiționale și derivatelor moderne ale acestora cum ar fi meșteșugurile și etno-turismul.

Cerințe speciale

29. Dat fiind că popoarele indigene pot fi deosebit de vulnerabile în condițiile proiectului descrise mai jos, pe lângă cerințele generale de mai sus, vor fi aplicate și următoarele cerințe speciale. Acest cerințe au în comun necesitatea ca clientul:

- să inițieze negocieri de bună credință cu popoarele indigene
- să asigure participarea în cunoștință de cauză și integrală a popoarelor indigene
- să obțină consimțământul prealabil liber și în cunoștință de cauză, (CPLCC)⁷ al popoarelor indigene înainte de începerea unei activități descrise mai jos (paragrafele 30-35).

În cazul oricăreia dintre circumstanțele de mai jos, clientul va angaja specialiști independenți calificați în probleme sociale pentru a ajuta la desfășurarea activităților descrise în paragrafele 30-35 din prezenta CP și la întocmirea documentației referitoare la acestea.

Impacturi asupra terenurilor tradiționale sau cutumiare folosite

30. Popoarele indigene sunt deseori strâns legate de terenurile lor cutumiare și de pădurile, apele, fauna și flora sălbatică și alte resurse naturale ale acestora, și în consecință se aplică o atenție specială în cazul în care proiectul afectează aceste legături. Deși aceste terenuri pot să nu fie deținute legal conform legii naționale, utilizarea acestor terenuri, inclusiv utilizarea sezonieră sau ciclică, de către comunitățile de popoare indigene pentru asigurarea mijloacelor de trai sau în scopuri culturale, ceremoniale sau spirituale care definesc identitatea și comunitatea acestora poate fi deseori justificată și susținută prin documente.

---

⁷Nu există o definiție universal acceptată a CPLCC; cu toate acestea, în scopul prezentei CP, consimțământul se referă la procesul prin care comunitatea afectată de popoare indigene ajunge la o decizie, în conformitate cu tradițiile culturale, obiceiurile și practicile sale.

31. Dacă clientul propune să amplaseze proiectul pe terenurile cutumiare aflate în folosință, sau să dezvolte din punct de vedere comercial resurse naturale amplasate pe aceste terenuri, și sunt de așteptat impacturi adverse⁸ asupra mijloacelor de trai sau asupra utilizărilor culturale, ceremoniale sau spirituale care definesc identitatea și comunitatea popoarelor indigene, clientul va respecta utilizarea acestora prin:
- inițierea de negocieri de bună credință cu comunitățile afectate ale popoarelor indigene, și elaborarea de documente care să reflecte participarea liberă, prealabilă și în cunoștință de cauză și consimțământul ca urmare a negocierii
  - elaborarea de documente care să reflecte eforturile sale de evitare sau cel puțin minimizare a suprafeței terenului utilizat, ocupat și/sau deținut de popoarele indigene care este propus pentru proiect
  - elaborarea de către experți de documente care să reflecte utilizarea terenului de către Popoarele indigene, în colaborare cu comunitățile afectate ale popoarelor indigene fără a prejudicia orice alte pretenții ale popoarelor indigene asupra terenurilor
  - informarea comunităților afectate ale popoarelor indigene în legătură cu drepturile pe care le au asupra acestor terenuri conform legilor naționale, inclusiv orice lege națională care recunoaște drepturile cutumiare sau folosința cutumiară
  - oferirea comunităților afectate ale popoarelor indigene, cel puțin a compensației corecte și unui tratament echitabil privind terenul în cazul dezvoltărilor comerciale pe terenul deținut de acestea conform legilor naționale, împreună cu oportunități de dezvoltare corespunzătoare din punct de vedere cultural; se vor oferi compensații în terenuri sau compensații în natură în locul compensației în numerar în cazul în care este posibil.
  - oferirea, sub rezerva acordului popoarelor indigene, de drepturi de proprietate colective asupra terenului și resurselor naturale se va face cu titlu de compensație, cu excepția cazului în care se interzice prin lege
  - acordarea unui timp adecvat comunităților indigene afectate pentru a ajunge la un acord intern, fără ca clientul să își impună voința în mod direct sau indirect
  - folosirea funcțiilor cum sunt cea de avocat al poporului și/sau altă astfel de instituție publică din cadrul sistemului național relevant pentru a înlesni obținerea consimțământului comunității cu privire la proiect și/sau utilizarea terenului propusă de client și pachetul de măsuri de atenuare
  - asigurarea accesului continuu la resurse naturale, identificând înlocuirea echivalentă a resurselor sau, ca o opțiune finală, acordarea de compensații
  - asigurarea împărțirii corecte și echitabile a beneficiilor asociate utilizării resurselor de către proiect care sunt fundamentale pentru identitatea și mijloacele de trai ale comunităților afectate ale popoarelor indigene
  - acordarea pentru comunitățile afectate ale popoarelor indigene de acces, utilizare și tranzit pe terenul pe care îl dezvoltă clientul sub rezerva considerațiilor de importanță primordială privind sănătatea, siguranța și securitatea.
32. În cursul implementării proiectului, clientul va informa imediat BERD în legătură cu orice conflicte nerezolvate între popoarele indigene și client în pofida faptului că au fost supuse mecanismului de soluționare a reclamațiilor; clientul va evalua de asemenea faptele și va elabora o abordare adecvată pentru soluționarea problemei.

Relocarea Popoarelor Indigene de pe terenurile tradiționale sau cutumiare

---

⁸ Impacturile adverse pot include, fără a fi limitat la acestea, impacturi produse ca urmare a pierderii bunurilor sau resurselor, restricționării utilizării terenului sau desfășurării activităților specifice stilului de viață tradițional ca urmare a activităților legate de proiect.

33. Clientul va analiza alternative conceptuale fezabile ale proiectului pentru a evita relocarea Popoarelor Indigene de pe terenurile comunale deținute în mod tradițional sau cutumiar pe care le folosesc. Dacă relocarea este inevitabilă, clientul nu va proceda la o astfel de relocare fără a obține CPLCC al comunităților popoarele indigene afectate în urma unor negocieri purtate de bună credință. Aceste negocieri vor lua în considerare legile, tradițiile, obiceiurile și dreptul de posesiune a terenului ale popoarelor indigene și vor implica participarea deplină a acestora. Orice relocare a popoarelor indigene va fi în concordanță cu cerințele de planificare și implementare a relocării prevăzute în CP 5. Popoarele indigene vor primi o compensație corectă și echitabilă pentru terenurile, teritoriile și resursele pe care le-au deținut în mod tradițional sau pe care le-au ocupat sau utilizat într-un alt mod și care au fost confiscate, luate, ocupate, utilizate sau deteriorate ca urmare a proiectului fără CPLCC al acestora.
34. În cazul în care este posibil, popoarele indigene relocate ar trebui să poată reveni pe terenurile lor tradiționale sau cutumiare, dacă motivul relocării ar înceta să existe și terenul ar fi adus la starea inițială.

Moștenirea culturală

35. În cazul în care un proiect propune utilizarea resurselor culturale, a cunoștințelor, inovațiilor sau practicilor popoarelor indigene în scopuri comerciale, clientul va informa popoarele indigene despre: (i) drepturile ce le revin conform legii naționale și internaționale; (ii) amploarea și natura dezvoltării comerciale propuse; și (iii) consecințele potențiale ale unei astfel de dezvoltări. Clientul nu va purcede la comercializare decât dacă: (i) inițiază negocieri de bună credință cu comunitățile afectate ale popoarelor indigene; (ii) întocmește documente care să reflecte participarea acestora în cunoștință de cauză și consimțământul prealabil, liber și în cunoștință de cauză al acestora cu privire la o astfel de activitate; și (iii) asigură partajarea corectă și echitabilă a beneficiilor rezultate din comercializarea acestor cunoștințe, inovații sau practici, în conformitate cu obiceiurile și tradițiile acestora.

Cerința de Performanță8:

Moștenirea culturală

Introducere

1. Prezenta Cerință de Performanță (CP) recunoaște importanța moștenirii culturale pentru generațiile prezente și viitoare. Scopul este protejarea moștenirii culturale și îndrumarea clienților în efortul de evitare sau atenuare a impacturilor adverse asupra moștenirii culturale în cursul operațiunilor de afaceri. Se așteaptă ca clienții să fie precauți în abordarea de către aceștia a gestionării și utilizării sustenabile a moștenirii culturale.
2. Atât moștenirea culturală tangibilă cât și cea intangibilă sunt bunuri importante pentru dezvoltarea economică și socială și o parte integrantă a continuității identității și practicilor culturale (inclusiv competențe tradiționale, cunoștințe, credințe și/sau dialecte minore și limbi).
3. Pentru realizarea acestor obiective de protecție și conservare, această CP se bazează pe convenții internaționale aplicabile și alte instrumente. Aceasta recunoaște de asemenea necesitatea ca toate părțile să respecte legile și reglementările referitoare la moștenirea culturală care ar putea fi afectată de un proiect și obligațiile din tratatele și acordurile internaționale relevante ratificate de țările gazdă. Aceste legi pot fi legi privind moștenirea culturală sau vestigiile antice, autorizarea planificării sau construirii, zonele de conservare, zonele de protejare și alte legi și reglementări care guvernează cadrul istoric construit sau legi referitoare la protecția culturilor popoarelor indigene. Cerințe detaliate referitoare la protejarea Popoarelor Indigene sunt incluse în CP 7.

Obiective

4. Obiectivele acestei CP sunt:
  - sprijinirea protecției și conservării moștenirii culturale
  - adoptarea abordării prin ierarhia măsurilor de atenuare a protejării moștenirii culturale de impacturile adverse care rezultă din proiect
  - promovarea partajării echitabile a beneficiilor rezultate din folosirea moștenirii culturale în activitățile de afaceri
  - promovarea cunoașterii și aprecierii moștenirii culturale în cazul în care este posibil.

Domeniul de aplicare

5. Ca parte a procesului său de evaluare a aspectelor sociale și de mediu, clientul va identifica cerințele relevante ale prezentei CP și modul în care acestea vor fi abordate ca parte integrantă a Sistemului de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu general al clientului (SGPSM) și/sau Planului de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu al proiectului (PGPSM). Evaluarea aspectelor sociale și de mediu și cerințele de management sunt prevăzute în CP 1. În plus, clientul va aplica această CP în timpul implementării proiectului dacă proiectul afectează sau are potențialul de a afecta moștenirea culturală (tangibilă și intangibilă) care nu a fost identificată anterior.
6. În scopurile acestei CP, termenul de moștenire culturală este definit ca fiind un grup de resurse moștenite din trecut pe care oamenii le identifică, independent de dreptul de proprietate, ca fiind o reflectare și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor lor în continuă evoluție. Acest termen cuprinde moștenirea culturală tangibilă

(fizică) și moștenirea culturală intangibilă care este recunoscută la nivel local, regional sau național sau în cadrul comunității internaționale.

- Moștenirea culturală fizică se referă la bunuri mobile sau imobile, situri, grupuri de structuri și spații culturale sau sacre asociate acestora și caracteristici naturale și peisaje care au o importanță arheologică, paleontologică, istorică, arhitecturală, religioasă, estetică sau altă importanță culturală.
  - Moștenirea culturală intangibilă se referă la practici, reprezentări, exprimări, cunoștințe și abilități pe care comunitățile, grupurile și, în unele cazuri, indivizii le recunosc ca făcând parte din moștenirea lor culturală și care sunt transmise din generație în generație.
7. Recunoscând faptul că siturile, obiectele sau tradițiile culturale care reprezintă valoare sau importanță ca moștenire culturală ar putea fi descoperite în locuri neașteptate, un proiect face obiectul prevederilor acestei CP dacă:
- implică excavații, demolări, deplasări de pământ, inundări de mare amploare sau alte schimbări ale mediului fizic
  - este situat într-un loc în care se află moștenire culturală, recunoscută ca atare de țara în care se realizează proiectul, sau în apropierea unui astfel de loc
  - poate avea un impact advers asupra formelor intangibile ale moștenirii culturale a oamenilor, inclusiv popoarele indigene.

Cerințe

Procesul de evaluare

Analiza impacturilor asupra moștenirii culturale

8. În etapa preliminară a evaluării problemelor sociale și de mediu, clientul va identifica dacă există probabilitatea ca un element al moștenirii culturale să fie afectat advers de proiect și va evalua probabilitatea unor descoperiri întâmplătoare. În acest sens, clientul se va consulta cu autoritățile relevante, experți, comunități locale și alte părți interesate după cum este adecvat. Intensitatea studiului resurselor culturale ar trebui să fie adecvată pentru a caracteriza eventualele impacturi și probleme ale proiectului și pentru a reflecta preocupările părților interesate respective.

Evitarea impacturilor

9. În baza rezultatelor procesului de analiză, clientul va selecta locația pentru și conceptul proiectului pentru a evita impacturile semnificative asupra moștenirii culturale. Dacă în cadrul procesului de analiză clientul identifică eventuale impacturi adverse în etapele preliminare ale dezvoltării proiectului, evitarea impacturilor adverse în timpul fazelor de proiectare și de selecție a locației trebuie să aibă prioritate.

Evitarea impacturilor care nu pot fi evitate

10. În cazul în care impacturile nu pot fi evitate, clientul va efectua, în baza rezultatelor analizei preliminare, studii și consultare pentru evaluarea impacturilor potențiale și, dacă este necesar, va opera schimbările necesare în proiect. Amploarea acestor studii și consultări va fi stabilită de la caz la caz prin consultare cu autoritățile de reglementare naționale sau locale însărcinate cu protejarea moștenirii culturale. Studiile vor fi efectuate de specialiști calificați și experimentați în domeniul moștenirii culturale, fie ca parte a procesului general de evaluare a problemelor sociale și de mediu fie separat.

11. Evaluarea și atenuarea impacturilor asupra moștenirii culturale vor fi realizate în conformitate cu prevederile relevante ale legilor naționale și/sau locale, reglementărilor și planurilor de gestionare a zonelor protejate, cu obligațiile naționale conform legilor internaționale și BPI.

Gestionarea impacturilor asupra moștenirii culturale

12. Clientul va elabora măsuri adecvate de minimizare și atenuare a impacturilor adverse asupra moștenirii culturale. Măsurile de atenuare vor aborda rezultatele cercetărilor efectuate pe teren, evaluarea de specialitate a importanței moștenirii culturale, legislația națională și convențiile internaționale relevante precum și rezultatele consultărilor cu comunitățile afectate și alte părți interesate relevante. Aceste măsuri de atenuare vor fi incluse în SGPSM general al clientului și PGPSM specific proiectului sau într-un Plan specific de Gestionare a Moștenirii Culturale care va include de asemenea o planificare a implementării și o estimare a nevoilor de resurse pentru fiecare din măsurile de atenuare. Clientul va asigura de asemenea că personal instruit și calificat este disponibil pentru supervizarea implementării măsurilor de atenuare și că orice terțe părți, cum ar fi contractori, care lucrează la proiect, au pregătirea și expertiza necesare și sunt gestionate și monitorizate în conformitate cu CP 1.
13. În cazul în care locația proiectului este asociată cu impacturile asupra moștenirii culturale sau împiedică accesul la locații ale moștenirii culturale anterior accesibile, clientul va evalua utilizarea locației de către comunitățile afectate. În cazul în care locația a fost utilizată dintotdeauna de comunități afectate în scopuri culturale pe termen lung, clientul va permite, în baza consultării, acces continuu la locația culturală sau va furniza o rută de acces alternativă sub rezerva considerațiilor de importanță primordială referitoare la sănătate, siguranță și securitate.

Procedura privind probabilitatea descoperirii întâmplătoare a unei moșteniri culturale

14. Clientul va asigura că sunt adoptate prevederi referitoare la gestionarea descoperirii întâmplătoare a unei moșteniri culturale, definită ca moștenire fizică culturală care survine în mod neașteptat în timpul implementării proiectului. Aceste prevederi vor include notificarea organismelor de resort relevante în legătură cu obiectele sau siturile găsite; atenționarea personalului de proiect asupra posibilității descoperirii întâmplătoare a unei moșteniri culturale; și securizarea zonei în care s-au făcut astfel de descoperiri pentru a evita orice altă interferență sau distrugere. Clientul nu va interveni asupra descoperirii întâmplătoare a unei moșteniri culturale până când nu se face o evaluare de către un specialist calificat desemnat și nu se identifică măsuri în conformitate cu legislația națională și prevederile acestei CP.

Consultarea comunităților afectate și a altor părți interesate

15. În cazul în care un proiect poate afecta moștenirea culturală, clientul se va consulta cu comunitățile afectate din țara gazdă care folosesc sau au folosit dintotdeauna moștenirea culturală în scopuri culturale pe termen lung pentru a identifica moștenirea culturală importantă și pentru a include opiniile comunităților afectate privind respectiva moștenire culturală în procesul de luare a deciziilor. Clientul va furniza informații comunităților afectate într-un limbaj transparent și corespunzător privind obiectul, locația și durata unui proiect, și orice activități care ar putea implica impacturi asupra moștenirii culturale. Aceste consultări trebuie să respecte cerințele CP 10 și ar putea face parte dintr-un proces de consultare mai amplu privind impacturile sociale și de mediu ale proiectului. Consultarea va implica de asemenea alte părți interesate relevante cum ar fi autoritățile

naționale sau locale care răspund de protecția moștenirii culturale, experți în moștenirea culturală și organizații neguvernamentale și ale societății civile. Impacturile asupra moștenirii culturale vor fi atenuate adecvat cu participarea liberă, prealabilă și în cunoștință de cauză a comunităților afectate.

Utilizarea moștenirii culturale în cadrul proiectului

16. În cazul în care un proiect determină utilizarea resurselor culturale, cunoștințelor, inovațiilor sau practicilor comunităților locale care reflectă stiluri tradiționale în scopuri comerciale, clientul va informa aceste comunități în legătură cu: (i) drepturile ce le revin în baza legii naționale; (ii) anvergura și natura dezvoltării comerciale propuse; și (iii) consecințele potențiale ale acestei dezvoltări. Clientul va proceda la o astfel de comercializare numai când: (i) inițiază negocieri de bună credință cu comunitățile locale afectate care reprezintă stiluri de viață tradiționale; (ii) reflectă prin documente participarea în cunoștință de cauză a acestora și rezultatul favorabil al negocierii; și (iii) asigură o partajare corectă și echitabilă a beneficiilor ce decurg din comercializarea acestor cunoștințe, inovații sau practici către comunitățile locale afectate, în concordanță cu obiceiurile și tradițiile acestora. În cazul în care un proiect propune utilizarea resurselor naturale, a cunoștințelor, inovațiilor sau practicilor popoarelor indigene, se vor aplica cerințele CP 7.

Cerința de Performanță9:

Intermediari Financieri

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște că Intermediarii Financieri (IF) sunt un instrument cheie pentru promovarea piețelor financiare sustenabile și asigură un vehicul pentru canalizarea finanțării către sectorul microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Acești IF includ o varietate de furnizori de servicii financiare inclusiv fonduri private de capital propriu, bănci, companii de leasing, companii de asigurări și fonduri de pensii. IF sunt angajate într-o gamă vastă de activități cum ar fi micro-finanțare, credite acordate IMM-urilor, finanțare comercială, finanțare a infrastructurii la scară mare, finanțare pe termen mediu sau lung pentru companii sau proiecte și finanțare de construcție de locuințe.
2. Prin natura sa, finanțarea intermediată înseamnă că IF își vor asuma răspunderea delegată pentru evaluarea aspectelor sociale și de mediu, managementul și monitorizarea riscului precum și gestionarea generală a portofoliului. Natura delegării poate avea diverse forme în funcție de numărul de factori, cum ar fi tipul finanțării oferite. Eficiența gestionării aspectelor sociale și de mediu de către IF se va evalua și monitoriza continuu pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului.

Obiective

3. Obiectivele prezentei CP sunt:
  - să dea posibilitatea IF să gestioneze riscurile sociale și de mediu legate de activitățile lor de afaceri și să promoveze practici de afaceri adecvate în ce privește problemele sociale și de mediu în rândul clienților acestora
  - să stabilească o modalitate practică în care IF pot promova și realiza practici de afaceri sustenabile din punct de vedere social și al mediului conforme cu prezenta CP prin investițiile lor, în conformitate cu buna practică internațională în sectorul financiar comercial
  - să promoveze un management adecvat al problemelor de mediu și resurselor umane în cadrul IF.

Domeniul de aplicare

4. În Politica de față, termenul „proiect” se referă la setul de activități de afaceri definite pentru care un client dorește să obțină finanțare BERD sau în cazul în care finanțarea BERD a fost deja angajată, setul de activități de afaceri definite în contractele de finanțare, și așa cum se aprobă de Consiliul Director al BERD, iar „subproiect” se referă la proiectele finanțate de IF.
5. În cazul în care proiectul implică un set de activități de afaceri definite clar (de exemplu, o linie de credit sau altă facilitate de finanțare punctuală), cerințele specifice ale acestei CP se vor aplica tuturor subproiectelor.
6. În cazul în care proiectul implică finanțare corporatistă generală, care nu poate fi urmărită până la finanțare specifică pentru subproiecte, cum ar fi finanțarea capitalului propriu, de tip mezanin sau datoria subordonată, cerințele acestei CP se vor aplica tuturor subproiectelor viitoare ale IF.

7. În cazul în care este posibil ca un proiect al IF să aibă riscuri sociale sau de mediu minime sau neadverse, cum ar fi furnizarea de credite pentru consumatori și swap-uri valutare încrucișate, IF nu va fi nevoie să aplice niciun fel de proceduri de management al riscului social și de mediu.
8. Unui IF i se poate solicita să adopte și să implementeze cerințe suplimentare sau alternative sociale și de mediu în funcție de natura IF și activitățile sale de afaceri, portofoliu și țara în care desfășoară operațiuni.

Capacitatea organizațională în cadrul IF

9. IF va menține politici de resurse umane, sisteme și practici de management în conformitate cu CP 2: Forța de Muncă și Condițiile de Muncă și cerințele relevante privind sănătatea și siguranța muncii din CP 4: Sănătate și Siguranță și le va comunica salariaților săi. IF va furniza salariaților și contractorilor săi un mediu de lucru sănătos și sigur.
10. IF va desemna un reprezentant al conducerii senioare a IF care să aibă răspunderea generală pentru probleme de mediu, sănătate, siguranță și sociale inclusiv implementarea prezentei CP, a CP 2 și CP 4 (după cum se face referire mai sus). Reprezentantul responsabil al conducerii senioare va trebui să: (i) desemneze un membru al personalului care va fi responsabil pentru implementarea zilnică a cerințelor sociale și de mediu și să furnizeze suport legat de implementare; (ii) identifice nevoile de instruire pe probleme sociale și de mediu și bugetul necesar; și (iii) asigure că este disponibilă expertiză tehnică adecvată, internă sau externă, pentru efectuarea evaluărilor și gestionarea subproiectelor cu impacturi și probleme sociale sau de mediu adverse și potențial semnificative.

Cerințe

11. IF va implementa un Sistem de Gestionare a Problemelor Sociale și de Mediu (SGPSM) definit clar inclusiv o politică socială și de mediu și proceduri¹ sociale și de mediu proporționale cu natura IF, nivelul riscurilor sociale și de mediu asociate activităților sale de afaceri și tipul proiectului și subproiectelor.
12. În cazul în care IF poate demonstra că are deja implementat un SGPSM, va furniza dovezi documentate adecvate referitor la acesta.
13. Procedurile sociale și de mediu trebuie să includă mecanisme de evaluare și monitorizare a riscurilor, așa cum este adecvat, pentru a:
  - analiza toți clienții /subproiectele în baza Listei IF de Excludere pe Criterii Sociale și de Mediu incluse ca Anexa 1 din PSM
  - clasifica riscul social și de mediu al subproiectelor propuse (scăzut/mediu/ridicat) în conformitate cu Lista BERD de Clasificare a Riscului Social și de Mediu pentru FI
  - asigura, prin evaluarea sa, că subproiectele sunt structurate pentru a respecta cerințele naționale regulamentare legate de probleme sociale și de mediu, inclusiv, unde este necesar, solicitând clienților să implementeze planuri de măsuri corective

---

¹Pentru a-i ajuta pe IF să implementeze un SGPSM și proceduri, BERD a întocmit un manual de gestionare a riscurilor sociale și de mediu care include instrucțiuni privind diversele tipuri de IF și servicii financiare. IF care nu au deja stabilite proceduri echivalente trebuie să folosească capitole relevante din manual cu privire la subproiectele relevante.

- asigura că subproiectele care sunt finanțate întrunesc criteriile din lista proiectelor Categoriei A incluse ca Anexa 2 din Politica Socială și de Mediu a BERD (PSM); aceste subproiecte vor trebui să respecte CP-urile 1 - 8 și 10
- păstra și actualiza regulat evidențele privind aspectele sociale și de mediu referitoare la subproiecte
- monitoriza subproiectele pentru a asigura conformitatea cu legile naționale referitoare la mediu, sănătate și siguranță și muncă.

Implicarea părților interesate

14. IF vor implementa un sistem de gestionare a comunicării externe privind chestiunile sociale și de mediu, de exemplu, prin înființarea unui punct de contact pentru recepționarea cererilor de informații inclusiv a sesizărilor făcute de public privind aspectele sociale și de mediu. IF vor răspunde la timp acestor cereri și sesizări. De asemenea, IF sunt încurajați să publice politica lor corporativă socială și de mediu sau un rezumat al SGPSM al acestora pe site-ul lor, dacă este disponibil. În cazul în care este posibil, IF vor afișa pe site-ul lor link-ul către rapoartele de Evaluare a Impactului Social și de Mediu (EISM) pentru subproiectele din Categoria A pe care le finanțează.

Raportarea către BERD

15. IF vor prezenta BERD rapoarte anuale sociale și de mediu privind implementarea SGPSM, a prezentei CP, a CP 2, cerințele privind sănătatea și siguranța muncii din CP 4, precum și performanța socială și de mediu a portofoliului său de subproiecte.

Inițiative voluntare

16. IF sunt încurajați să respecte BPI în managementul problemelor sociale și de mediu în operațiunile lor de acordare de împrumuturi și investiții, indiferent dacă acestea fac parte din proiect sau nu. În special, IF sunt încurajați să:
  - lanseze aplicarea SGPSM și procedurilor de management al riscului social și de mediu pentru toate activitățile lor de afaceri, inclusiv cele cărora nu li se aplică prezenta CP
  - identifice, dacă este cazul, oportunități de dezvoltare a produselor financiare care produc beneficii mari din punct de vedere ecologic și/sau social (de exemplu, finanțarea de investiții în eficiența energetică, surse regenerabile de energie sau operațiuni de afaceri favorabile biodiversității, produse care se adresează întreprinzătorilor care sunt femei, accesul microîntreprinzătorilor la credite).

De asemenea IF sunt încurajați să aibă în vedere participarea la inițiativele internaționale existente corespunzătoare care promovează cele mai bune practici în sectorul financiar, cum ar fi Principiile Equator, Inițiativa Financiară a Programului de Mediu al Națiunilor Unite (UNEP) și Principiile privind Investițiile Responsabile.

Cerința de Performanță10:

Comunicarea informațiilor și implicarea părților interesate

Introducere

1. Această Cerință de Performanță (CP) recunoaște importanța unui angajament deschis și transparent dintre client, salariații acestuia, comunitățile locale afectate în mod direct de proiect și, în cazul în care este aplicabil, alte părți interesate ca un element esențial al bunei practici internaționale (BPI) și cetățeniei corporatiste.¹ Acest angajament este de asemenea un mod de a îmbunătăți sustenabilitatea socială și a mediului pe care o au proiectele. În special, implicarea comunității, eficiență și adecvată naturii și mărimii proiectului, promovează performanța sănătoasă și sustenabilă socială și de mediu și poate duce la rezultate financiare și cele sociale și de mediu mai bune, împreună cu beneficii mai mari pentru comunitate. Implicarea părților interesate este centrală pentru construirea de relații solide, constructive și impresionabile care sunt esențiale pentru gestionarea cu succes a impacturilor și problemelor sociale și de mediu ale proiectului. Pentru a fi eficientă, implicarea părților interesate ar trebui să fie inițiată la o etapă incipientă a ciclului proiectului.
2. Această CP identifică BPI referitoare la implicarea continuă a părților interesate ca un proces continuu care implică: (i) aducerea la cunoștința publicului a informațiilor corespunzătoare; (ii) consultarea pertinentă cu părțile interesate; și (iii) o procedură sau mecanism eficient prin care oamenii pot face comentarii sau ridica reclamații. Procesul implicării părților interesate ar trebui să înceapă în faza incipientă a planificării proiectului și să continue pe toată durata proiectului. Acesta face parte integrantă din evaluarea, managementul și monitorizarea impacturilor și problemelor sociale și de mediu ale proiectului. Prin urmare, această CP ar trebui citită împreună cu CP 1 și cu cerințele din CP 2 referitor la implicarea salariaților. În cazul proiectelor care implică relocare involuntară și/sau dislocare economică, care afectează popoarele indigene sau care au un impact advers asupra moștenirii culturale, clientul va aplica de asemenea cerințele speciale referitoare la comunicare și consultare așa cum sunt prevăzute în CP 5, CP 7 și CP 8.

Obiective

3. Obiectivele acestei CP sunt:
  - să descrie o abordare sistematică a implicării părților interesate care va ajuta clienții să construiască și să mențină o relație constructivă cu părțile interesate, în special comunitățile afectate în mod direct
  - să promoveze o mai bună performanță socială și de mediu a clienților prin implicarea eficientă a părților interesate în proiect
  - să promoveze și să furnizeze mijloace pentru implicarea adecvată a comunităților afectate pe tot parcursul ciclului proiectului pe probleme care le-ar putea eventual afecta și să asigure că părților interesate ale proiectului le sunt dezvăluite informații pertinente sociale și de mediu
  - să asigure că se răspunde la reclamațiile primite de la comunități afectate și alte părți interesate și că acestea sunt gestionate adecvat.

---

¹ Această Cerință de Performanță ține cont de spiritul, principiile și obiectivele finale privind comunicarea publică și implicarea părților interesate incluse în Convenția privind Accesul la Informație, Participarea Publicului la Luarea Deciziei și Accesul la Justiție în Probleme de Mediu a Comisiei Economice a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE).

Domeniul de aplicare²

4. Această CP se aplică tuturor proiectelor care este posibil să aibă impacturi adverse sociale și de mediu, precum și asupra salariaților sau comunităților locale afectate în mod direct de proiect. Se așteaptă ca clienții să identifice și să implice părțile interesate ca parte integrantă a sistemului lor general de gestionare a problemelor sociale și de mediu (SGPSM), procesului de evaluare a aspectelor sociale și de mediu al proiectului și planului de gestionare a problemelor sociale și de mediu (PGPSM) așa cum se descrie în CP 1.

Cerințe

5. Clienții vor implica părțile interesate prin oferirea comunităților locale afectate în mod direct de proiect și altor părți interesate relevante accesului la informații oportune, relevante, inteligibile și accesibile într-un mod adecvat din punct de vedere cultural și fără manipulare, interferență, coerciție și intimidare.
6. Implicarea părților interesate va include următoarele elemente: identificarea și analiza părților interesate, planificarea implicării părților interesate, dezvăluirea de informații, consultare și participare, mecanismul de soluționare a reclamațiilor și raportarea continuă către părțile interesate relevante.
7. Natura și frecvența implicării părților interesate va fi proporțională cu natura și mărimea proiectului și eventualele impacturi adverse ale acestuia asupra comunităților afectate, vulnerabilitatea mediului și nivelul interesului public. Pentru ca implicarea să fie adecvată specificității clientului și proiectului, este esențial ca clienții să identifice părțile interesate așa cum se descrie mai jos. Cerințele legii naționale referitoare la informarea și consultarea publicului, inclusiv acele legi care implementează obligațiile ce revin țării gazdă în baza legislației internaționale trebuie să fie respectate în permanență.
8. Clientul va defini roluri, responsabilități și autorități clare și va desemna personal specific care să fie responsabil de implementarea și monitorizarea activităților ce țin de implicarea părților interesate.

Implicare în faza de pregătire a proiectului

Identificarea părților interesate

9. Clientul va identifica și documenta diversele persoane sau grupuri care (i) sunt afectate sau pot fi afectate (direct sau indirect) de proiect (părți afectate); sau (ii) pot avea interes în proiect (alte părți interesate).
10. Clientul va identifica indivizii și grupurile care pot fi afectate de proiect în mod diferențiat sau disproporționat din cauza statutului dezavantajat sau vulnerabil al acestora (A se vedea CP-urile 1, 5 și 7) și va identifica dacă acești indivizi sau alte grupuri interesate pot fi excluse din sau pot să nu fie capabile să participe la procesul de consultare principal sau ar necesita măsuri și/sau asistență specifice în acest scop. Dacă este relevant, clientul va identifica de asemenea diverse interese în grupurile identificate. Acestea se pot datora unor probleme precum vârstă, gen și diversitate etnică și culturală, dând naștere la diferite preocupări și priorități referitoare la impacturile proiectului, măsuri de atenuare și beneficii.

---

² În plus, prevederi speciale referitoare la pregătirea pentru și intervenția în situațiile de urgență sunt descrise în CP 4.

Prin urmare, această situație poate necesita forme de implicare diferite și/sau separate. Clientul va identifica de asemenea modul în care părțile interesate pot fi afectate și măsura impacturilor potențiale (efective sau percepute). În cazul în care sunt percepute impacturi, poate fi necesară comunicarea suplimentară pentru a furniza informații și a da reasigurări cu privire la nivelul evaluat al impacturilor. Un nivel adecvat al detaliului trebuie inclus în identificarea părților interesate pentru a determina nivelul de comunicare adecvat proiectului.

Planul de Implicare a Părților Interesate

11. Pentru proiectele cu posibile impacturi și probleme adverse sociale sau de mediu, clientul va elabora și implementa un Plan de Implicare a Părților Interesate (PDIPI) adecvat naturii și mărimii riscurilor, impacturilor și etapei de dezvoltare a proiectului. Pentru orice proiect care necesită o Evaluare a Impactului Social și de Mediu (EISM), PDIPI va aplica cerințele de comunicare și consultare de mai jos din paragrafele 21 - 25. PDIPI va fi adaptat astfel încât să ia în calcul principalele caracteristici și interese ale părților afectate, și nivelurile diferite ale implicării și consultării care ar putea fi adecvate pentru părțile afectate și alte părți interesate. PDIPI va descrie modul în care comunicarea cu părțile interesate identificate va fi gestionată pe tot parcursul pregătirii și implementării proiectului, inclusiv procedura de rezolvare a reclamațiilor (a se vedea mai jos) avută în vedere. Nivelul necesar al detaliului se va determina de la caz la caz. Resursele disponibile pentru informare și consultare publică ar trebui să se centreze pe părțile afectate, în primă instanță.
12. PDIPI ar trebui să documenteze modul în care se va realiza comunicarea cu grupuri diferite din comunitate, identificând măsurile care se vor implementa pentru îndepărtarea obstacolelor din calea participării. Acestea se pot baza pe aspecte precum sex, vârstă sau alte diferențe și pe modul în care părerile grupurilor afectate în mod diferit vor fi documentate. În cazul în care este aplicabil, PDIPI va include măsuri diferențiate pentru a permite participarea efectivă a celor identificați ca dezavantajați sau vulnerabili. Abordări dedicate și un nivel crescut al resurselor pot fi necesare pentru a comunica eficient cu respectivele părți interesate. Atunci când implicarea părților interesate depinde semnificativ de reprezentanții comunității,³ clientul va depune eforturi rezonabile pentru a verifica că aceste persoane reprezintă de fapt opiniile comunităților afectate și că acestea facilitează procesul de comunicare prin comunicarea informațiilor către proprii membri și transmiterea comentariilor lor către client sau autorități, după cum este adecvat.
13. În cazul în care implicarea părților interesate este răspunderea autorităților statului, clientul va colabora cu autoritatea guvernamentală responsabilă în măsura permisă pentru a obține rezultate conforme cu prezenta CP. În cazul în care există discrepanțe între cerințele locale regulamentare și prezenta CP, clientul va identifica activitățile de implicare pentru a completa procesul de reglementare oficial și, în cazul în care este adecvat, se va angaja vizavi de acțiuni suplimentare.
14. În cazurile în care nu se cunoaște locația exactă a proiectului, PDIPI va adopta o abordare cadru ca parte din SGPSM general al clientului, descriind principii generale și o strategie pentru identificarea părților interesate afectate și planificarea unui proces de implicare în conformitate cu prezenta CP care va fi implementată de îndată ce se cunoaște locația.
15. Clienții care derulează operațiuni în mai multe locații și proiecte care implică finanțarea generală a companiei, finanțarea de capital de lucru sau finanțarea prin participare la capital propriu vor adopta și implementa un PDIPI corporatist. PDIPI corporatist va fi

---

³ De exemplu, lideri comunitari și religioși, reprezentanți guvernamentali locali, reprezentanți ai societății civile, politicieni, profesori, și/sau alții care reprezintă unul sau mai multe grupuri afectate de părți interesate.

proporțional cu natura afacerii clientului și impacturile sociale și de mediu asociate acestuia și cu nivelul interesului public. PDIPI ar trebui lansat la timp în cadrul facilităților. Acesta va include proceduri și resurse pentru a asigura că se efectuează o implicare adecvată a părților interesate la nivel de facilitate și că părțile interesate care sunt situate în apropierea facilităților primesc informații cu privire la performanța socială și de mediu a facilității respective.

Comunicarea de informații

16. Comunicarea de informații relevante referitoare la proiect ajută părțile interesate să înțeleagă riscurile, impacturile și oportunitățile proiectului. Dacă comunitățile pot fi afectate de impacturi adverse sociale sau de mediu rezultând din proiect, clientul le va oferi acestora acces la următoarele informații (Informațiile):
  - scopul, natura, mărimea și durata activităților proiectului
  - riscurile pentru, și eventualele impacturi asupra, părților interesate și planuri propuse de măsuri de atenuare
  - procesul avut în vedere de implicare a părților interesate, dacă există, și oportunități și moduri în care publicul poate participa
  - locul și ora întâlnirilor de consultare cu publicul avute în vedere, și procesul prin care întâlnirile sunt notificate, prezentate în rezumat și raportate
  - procesul de gestionare a reclamațiilor
17. Informațiile vor fi comunicate în limba(le) locală(e) așa cum se identifică în PDIPI și într-un mod care este accesibil și adecvat cultural. Acest lucru va lua în calcul nevoile specifice ale grupurilor care pot fi afectate diferențiat sau disproporționat de proiect din cauza statutului lor sau ale grupurilor populației cu nevoi de informare specifice.

Consultare pertinentă

18. Consultarea pertinentă este un proces bidirecțional. Procesul consultării cu părțile afectate va fi efectuat într-un mod care este cuprinzător și adecvat din punct de vedere cultural, și care reprezintă părerile și nevoile specifice ale diverselor grupuri așa cum se identifică în PDIPI sau se comunică clientului în timpul implementării PDIPI. Consultarea va include de asemenea, dincolo de părțile afectate, orice grupuri sau persoane care au fost identificate ca părți interesate. Clientul va lua în considerare principalele preferințe de limbă ale părților afectate, procesul acestora de luare a deciziilor și nevoile grupurilor dezavantajate sau vulnerabile. Clientul va asigura ca procesul de consultare să fie fără manipulare, interferență, coerciție sau intimidare externă.
19. Necesitatea oricărei consultări specifice și natura acesteia se vor determina în baza identificării părților interesate, și în funcție de natura și mărimea impacturilor adverse potențiale ale proiectului asupra comunităților afectate. În cazul în care comunitățile afectate pot fi supuse unor viitoare impacturi adverse semnificative ce rezultă din proiect, clientul va efectua un proces de consultare pertinentă într-un mod care oferă părților interesate oportunități pentru exprimarea opiniilor lor referitoare la impacturile și riscurile proiectului și măsurile de atenuare, și care permite clientului să analizeze și să răspundă la acestea. Consultarea pertinentă se va realiza continuu pe măsură ce natura problemelor, impacturilor și oportunităților evoluează. Dacă clienții s-au implicat deja într-un asemenea proces, aceștia vor furniza dovezi adecvate documentate referitoare la această implicare.
20. Clientul îi va informa pe cei care au participat la procesul de consultare publică la timp despre decizia finală referitoare la proiect, măsurile asociate de atenuare a problemelor sociale și de mediu și orice beneficii ale proiectului pentru comunitățile locale, împreună cu

motive și considerații pe care se bazează decizia, și mecanismul sau procesul disponibil de soluționare a reclamațiilor sau plângerilor.

Informare și consultare privind proiecte din Categoria A

21. Proiectele⁴ din Categoria A ar putea avea în viitor drept consecință potențiale impacturi adverse de mediu și/sau sociale adverse semnificative care nu pot fi ușor identificate și vor necesita efectuarea de către client a unui proces de EISM formalizat și participativ. Cerințele privind comunicarea și consultarea vor fi încorporate în fiecare etapă a procesului de EISM de la caz la caz. Participarea în cunoștință de cauză implică o consultare organizată și repetată care are drept rezultat încorporarea de către client în procesul de luare a deciziilor a opiniilor părților afectate privind aspectele care le afectează direct, cum ar fi măsurile de atenuare propuse, partajarea echitabilă a beneficiilor și oportunităților rezultate din proiecte și aspecte legate de implementare.
22. Clientul va iniția un proces de analiză cu părțile interesate identificate la o etapă incipientă a procesului de EISM pentru a asigura identificarea problemelor cheie care urmează a fi evaluate ca parte a EISM. Ca parte a procesului de analiză, părțile interesate ar trebui să poată face comentarii și recomandări cu privire la proiectul PDIPI și alte documente de analiză.
23. Dacă un plan de măsuri sociale și de mediu (PMSM) a fost convenit pentru un proiect care necesită o EISM, clientul va comunica PMSM părților afectate în conformitate cu PDIPI.
24. În plus, procesul de consultare trebuie să respecte orice cerințe aplicabile în baza legilor naționale privind evaluarea impactului de mediu și a altor legi relevante. Clientul trebuie să păstreze EISM în domeniul public pe toată durata de viață a proiectului dar aceasta poate fi modificată, periodic, cu informații suplimentare sau arhivată după finalizarea proiectului cu condiția că este disponibilă la cerere în timp util.
25. Clientul trebuie să furnizeze rapoarte regulate părților interesate privind performanța sa socială și de mediu, ca o publicație separată, pe website-ul său, așa cum se detaliază în PDIPI. Aceste rapoarte vor fi într-un format accesibil comunităților afectate, iar frecvența lor va fi proporțională cu preocupările comunităților afectate, dar cel puțin anuală.

Implicare în timpul implementării proiectului și raportare externă

26. Pentru toate proiectele, clientul va furniza informații părților interesate identificate, în mod continuu, adecvate naturii proiectului și impacturilor și problemelor sale adverse sociale și de mediu, și nivelului interesului public pe toată durata vieții proiectului. Poate fi necesar să se comunice informații suplimentare la etapele cheie din ciclul proiectului, de exemplu înainte de a începe operațiunile și referitor la orice probleme specifice pe care procesul de comunicare și consultare sau mecanismul de soluționare a reclamațiilor le-a identificat ca fiind probleme care preocupă comunitățile afectate.
27. Dacă survin schimbări importante în proiect care au drept rezultat impacturi adverse suplimentare sau motive de preocupare pentru comunitățile afectate, clientul va informa aceste comunități în legătură cu modul în care aceste impacturi și motive de preocupare sunt abordate și va dezvălui un PGPSM actualizat în conformitate cu PDIPI. Dacă aceste

---

⁴O listă a proiectelor din Categoria A este prevăzută în Anexa 2 la Politica Socială și de Mediu a BERD.

impacturi adverse suplimentare asupra comunităților afectate sunt semnificative, clientului i se poate solicita, de la caz la caz, să comunice informații suplimentare și să efectueze o consultare suplimentară conform paragrafelor 16 - 20.

Mecanismul de soluționare a reclamațiilor

28. Clientul va trebui să aibă cunoștință de și să răspundă la preocupările părților cheie legate de proiect în timp util. În acest scop, clientul va stabili un mecanism, proces sau procedură eficientă de rezolvare a reclamațiilor pentru a primi și facilita soluționarea preocupărilor și reclamațiilor părților interesate, în special referitoare la performanța socială și de mediu a clientului. Mecanismul de soluționare a reclamațiilor ar trebui să fie proporțional cu riscurile și impacturile potențiale adverse ale proiectului.

- Mecanismul, procesul sau procedurile de rezolvare a reclamațiilor ar trebui să trateze problemele semnalate în mod prompt și eficient, într-un mod transparent care este adecvat cultural și ușor accesibil pentru toate segmentele comunităților afectate, fără niciun fel de costuri și fără retribuție. Mecanismul, procesul sau procedura nu trebuie să împiedice accesul la remedii judiciare sau administrative. Clientul va informa comunitățile afectate despre procesul de rezolvare a reclamațiilor în cursul activităților sale de implicare a comunităților și va raporta regulat publicului referitor la implementarea acestui proces, protejând identitatea indivizilor afectați.
- Gestionarea reclamațiilor ar trebui să se facă într-un mod adecvat din punct de vedere cultural și să fie discretă, obiectivă, precisă și să răspundă nevoilor și preocupărilor părților interesate. Mecanismul ar trebui să permită de asemenea ridicarea și adresarea de reclamații anonime.